

Korppoolaisten kulttuuri- ja luonnonperintö kokonaisvaltaisena ekokulttuuriperintönä

Asta Koski-Frangén

Pro gradu –tutkielma

Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen tutkinto-ohjelma

Kulttuuriperinnön tutkimus

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Huhtikuu 2022

Pro gradu -tutkielma

Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen tutkinto-ohjelma, Kulttuuriperinnön tutkimus

Asta Koski-Frangén

Korppolaisten kulttuuri- ja luonnonperintö kokonaisvaltaisena ekokulttuuriperintönä

Sivumäärät: 80 s., liitteet 3 s.

Tutkielma sijoittuu Turunmaan saaristossa sijaitsevaan Korppooseen. Tarkastelen saaristokulttuuria mikrotason eli yksittäisten ihmisten kokemusten kautta. Tutkielman tarkoituksena on lisätä ymmärrystä ihmisen ja meren suhteesta tarkastelemalla rannikkoyhteisön arkea. Sijoitankin tutkielmani kulttuurisen merentutkimuksen ja tulevaisuusperinnön tutkimuksen kentälle. Tutkimuksen keskiössä ovat inhimillisten toimijoiden lisäksi myös ympäristö ja lukuiset ei-inhimilliset toimijat. Tutkimuksessa vastaan tutkimuskysymykseeni, millaista on korppolaisten kulttuuri- ja luonnonperintö sekä millaisessa muutoksessa se on.

Tutkielman aineisto koostuu viidestä kirjoituskeruuvastauksesta ja kolmesta haastattelusta. Kaksi haastatteluista on toteutettu kävelyhaastatteluina ja kolmas informantin pihapiirissä. Aineisto on analysoitu NVivo-ohjelmaa hyödyntäen teemoittelun menetelmän avulla. Aineistoja käytetään analyysissä rinnakkain, joka mahdollistaa eri merkitysvivahteiden välittymisen.

Tutkimustuloksissa asukkaiden kulttuuriperintökokemus näyttäytyy kokonaisvaltaisena kulttuuri- ja luonnonperinnön kokemuksena, mitä nimitän ekokulttuuriperinnöksi. Käsite on muodostunut kuvaamaan tutkittavien arjen kokemuksia. Tutkielman perusteella saariston paikallisia kulttuuri- ja luonnonperinnön ilmiöitä tarkastellessa luontoa ja kulttuuria ei tulisi erotella toisistaan vaan nähdä ne saaristokulttuuria yhdessä muovaavina ulottuvuuksina.

Avainsanat: ekokulttuuriperintö, saaristokulttuuri, kulttuurinen merentutkimus, Korppoo, saaristo, merisuhde, meri

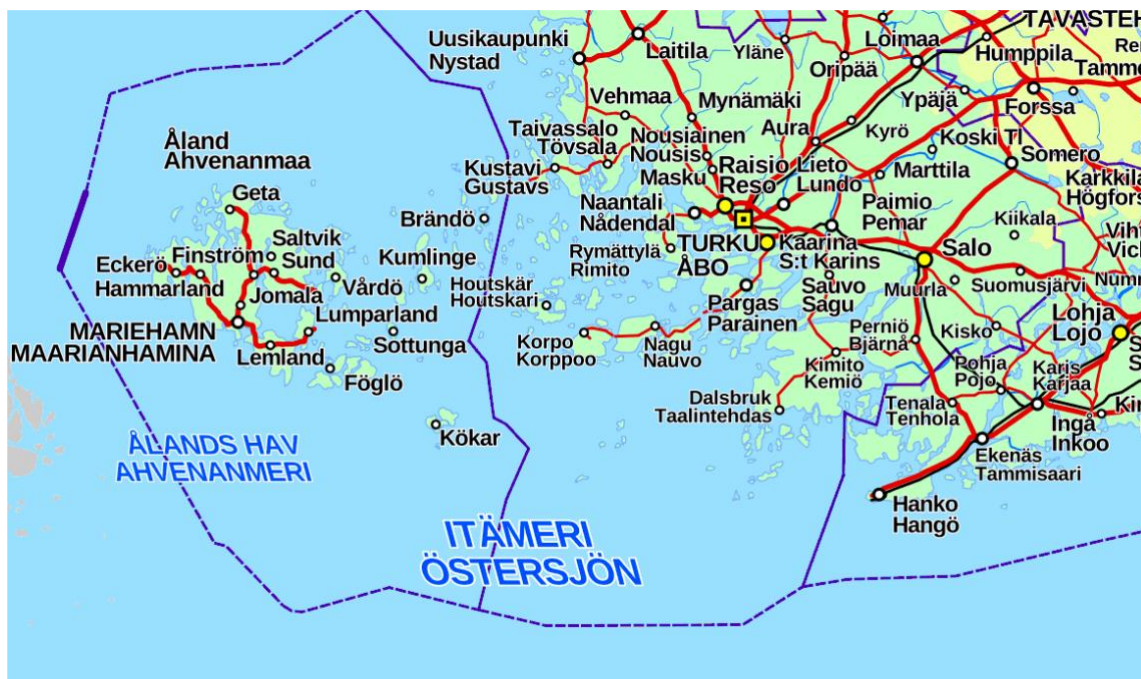
Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	5
1.1	TUTKIMUSKOHTENA KORPPOO	6
1.2	MUUTTUVA SAARISTOYMPÄRISTÖ.....	9
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	11
2.1	KULTTUURINEN MERENTUTKIMUS.....	11
2.2	KULTTUURI- JA LUONNONPERINNÖN KÄSITTEISTÄ	14
2.3	EKOKULTTUURIPERINTÖ.....	18
3	AINEISTOSTA ANALYYSIIN	21
3.1	KIRJOITUSKERUUT.....	22
3.2	HAASTATTELUT	25
3.3	KENTÄLLÄ	28
3.4	TEEMOITTELU	29
3.5	TUTKIMUSETIIKKA.....	32
4	TUTKIMUSTULOKSET	34
4.1	SAARISTOON SIIRTYMÄ	34
4.1.1	<i>Saariston rajat</i>	34
4.1.2	<i>Lauttamatka</i>	37
4.1.3	<i>Oikeat saaristolaiset</i>	39
4.2	OLEMISEN TAPA	41
4.2.1	<i>Tilan tuntu</i>	41
4.2.2	<i>Elämänpiirin tuttuus</i>	44
4.2.3	<i>Luonnon läsnäolo</i>	45
4.3	ELINVOIMAINEN SAARISTO	51
4.3.1	<i>Kehitystä asukkaiden ehdoilla</i>	51
4.3.2	<i>Saariston kunnioitus</i>	54
4.3.3	<i>Työ saaristossa</i>	57
4.4	SAARISTON NORMIT	60
4.4.1	<i>Kohtaamisen tavat ja -paikat</i>	60
4.4.2	<i>Yksilön aktiivisuus</i>	62
4.4.3	<i>Maan ja kielen merkitys</i>	65
5	LOPUKSI	68
	LÄHTEET	70
	LIITTEET	81
	LIITE 1 ELÄMÄÄ KORPPOOSSA -KIRJOITUSKERUU.....	81
	LIITE 2 TEEMAHAASTATELUN RUNKO.....	83

1 Johdanto

Tutkielmani sijoittuu ulkosaaristoon, Korppooseen. Korppoo sijaitsee Länsi-Suomessa, Turunmaan saaristossa, ja siihen kuuluu yhteensä noin 2000 saarta ja luotoa.¹ Saaret ja rannat toimivat ihmisen ja meren suhdetta jäsentävinä paikkoina.² Korppoon lukuisilla saarilla ja niiden rannoilla, meren ja mantereiden risteyskohdissa, saaristolaisuus jäsentyy arjen käytänteiden, kokemusten ja kerronnan kautta. Tutkielman keskiössä on Korppoossa asuvien ihmisten elämä saaristossa ja asukkaiden arjen kiinnittymiskohdat. Tarkastelen saaristokulttuuria mikrotason eli yksittäisten ihmisten omien kokemusten kautta. Vastaan, kokemuksia tutkimalla siihen, millaista on korppoolaisten kulttuuri- ja luonnonperintö sekä millaisessa muutoksessa se on. Korppoon sijaintia kartalla havainnollistaa kuva 1.

Kuva 1. Korppoon sijainti kartalla. Karttapohja: Maanmittauslaitos, peruskartta.

Laaja huoli ympäristöstä on herättänyt tarpeen ymmärtää ihmisten toimintaa suhteessa mereen. Tutkimuksen tavoitteena on lisätä ymmärrystä tästä vuorovaikutteisesta suhteesta tarkastelemalla yhden saaristoyhteisön arkea. Tutkimuksessa näen yhteisöön kuuluvaksi niin saarilla asuvat ihmiset, ei-inhimilliset toimijat kuin myös ympäristön. Kulttuuri- ja

¹ <https://www.visitkorppoo.com/missa>

² Kouri, Räsänen & Tynkkynen 2020, 8.

luonnonperintö on yhdessä tilanteisesti tuotettua, mutta se on myös olemassa kulttuurisena jatkumona, joka on tulevaisuuteen suuntaavaa.

Keräsin aineiston verkkokyselynä toteutettuna kirjoituskeruuna sekä kävelyhaastatteluina. Aineistoni koostuu yhteensä viidestä kirjoituskeruuvastauksesta ja kolmesta haastattelusta. Lisäksi kirjoitin Korppoossa ollessani kenttäpäiväkirjaa. Kenttäpäiväkirja ei ole itsessään osa aineistoa, mutta toimii kuitenkin tulkintojeni tukena ja sen kirjoittamisen aikana heränneet huomiot ovat osaltaan muokanneet myös haastatteluja. Haastatteluja suunnitellessani päädyin tekemään kävelyhaastatteluja menetelmän moniaistisuuden takia. Aineiston analysointi on toteutettu teemoittelulla eli jäsentämällä aineistoa toistuvien aihepiirien ja asiakokonaisuuksien mukaisesti.

Tutkimuskohteeni sekä aiheeni linkittyvät molemmat kiinteästi mereen, minkä takia liitänkin tutkimukseni merellisen humanismin (Blue Cultural Studies, Blue Humanities, Humanist Ocean Studies, Human-marine environment relationship)³ kentälle, tarkemmin vielä rannikkoyhteisön tutkimuksen piiriin. Lähestyn korppolaisten kulttuuri- ja luonnonperintökokemuksen aineetonta puolta merellisen humanismin ja kriittisen kulttuurintutkimuksen näkökulmasta. Tutkimus osallistuu keskusteluun, jota käydään luonnon ja kulttuurin erottelusta ontologisella tasolla. Luonnonperinnön ja kulttuuriperinnön käsitteistö pohjautuu tähän dikotomiseen näkökulmaan. Kulttuuriperinnön tutkimuksen kentällä on havaittu tarve kuroa umpeen jaottelun välistä suhdetta sekä monipuolistaa käsitteistöä. Informanteille saaristolaisuus ei ole eroteltavissa luonnon ja kulttuurin lokeroihin, joten ekokulttuuriperinnön käsite on syntynyt kuvaamaan aineistosta välittyvää kokemusta saaristolaisuudesta.

1.1 Tutkimuskohteena Korppoo

Vuonna 1981 voimaan tulleessa saaristolaissa (494/81, 1138/93) saaristo-käsite on määritelty seuraavasti: ”saaristoon katsotaan kuuluviksi sellaiset merialueen ja sisävesistöjen saaret, joihin ei ole kiinteää tieyhteyttä, sekä muut saaret ja mantereen alueet, jotka ovat muutoin olosuhteiltaan saaristoon verrattavissa.”⁴ Saaristolain pohjalta Valtioneuvosto on määritellyt

---

³ Ks. Gillis 2013; Oppermann 2019.

⁴ Laki saariston kehityksen edistämisestä 0494/1981, pykälä 3, muutos 1138/1993, 2 pykälä ja 3 pykälä.

saaristokunnat ja osuuskunnat, josta ensimmäiseen Korppoo kuuluu osana Paraisia.⁵ Korppoo on lain määritelmän mukaan saari, mutta arjen tasolla saaren määritelmä tai saariston rajat eivät ole yhtä yksiselitteisiä.

Korppoon pääsaari on Kyrklandet ja sinne kuljetaan mantereelta siltojen ja kahden lautan kautta. Saari on kaksikielinen, mutta enemmistö asukkaista puhuu ruotsia. Ympärivuotisia asukkaita saarilla on yhteensä noin 800, joista suurin osa asuu pääsaarella.⁶ Korppoo on entinen Suomen kunta, joka liitettiin osaksi Paraisten kaupunkia vuonna 2009. Korppooseen kuuluu myös vuonna 1967 perustettu Gyltön linnake. Johanna Pakola on tutkinut historiikissa *Gyltön linnake – Kallioluolia Korppoossa* linnakkeen toiminnan vaikutusta ympäröivään yhteiskuntaan sekä linnakkeen roolia siellä asuvien ihmisten arjessa. Linnake on ollut sijaintinsa kannalta sotilaallisesti hyvin merkittävä kohde, vaikka se on ollut toiminnassa pelkästään rauhan aikana.⁷ Päätös linnakkeen rakentamisesta herätti aikanaan paljon keskustelua lehdissä ja puolustusministeriö joutui jopa keskeyttämään suunnitelmat linnakkeen rakentamisesta tilanteen kärjistyttyä. Gyltön vastustuksen taustalla oli alueiden pakkolunastus sekä linnakkeen suomenkielisyys. Rannikkotyökistöllä oli merkittävä vaikutus saaristokunnan työllisyyteen, verotuloihin sekä laajemmin alueen palveluiden ja aktiivisuuden kannalta.⁸

Linnakkeen toiminnan alasajosta tuli päätös 2004, mikä oli etenkin henkilökunnalle suuri yllätys, sillä toimintaa oli siihen asti jatkuvasti kehitetty. Rannikkopatteriston toiminta ajettiin alas seuraavan kahden vuoden aikana.⁹ Gyltön alue on yhä edelleen siviileiltä suljettu ja alueen historian vaikutukset näkyvät yhä tutkimusaineistossani. Gyltön toiminnan hiipuminen on vaikuttanut Korppoon elinkeinorakenteeseen ja kunnan työpaikkojen vähennyttyä yrittäjien määrä on lisääntynyt.

Suomen saaristoalueita koskevat ikääntymiseen ja asukaslukuun liittyvät haasteet, jotka näkyvät myös Korppoossa. Saaristossa vakituisesti asuvien ikärakenne on iäkkäämpää koko maan keskiarvoon verrattuna. Vapaa-ajan asujien lukumäärän kasvun myötä saaristossa on enemmän ihmisiä kuin koskaan ennen, vaikka¹⁰ Saaristossa näkyy myös laajempi

---

⁵ Valtioneuvoston asetus saaristokunnista ja muiden kuntien saaristo-osista 1089/2016. Vuonna 2016 voimaan tullutta päätöstä saaristokunnista esitettiin jatkettavaksi toistaiseksi vuonna 2019. Valtioneuvoston asetus MMM/2019/130.

⁶ <https://www.visitkorppoo.com/missa>

⁷ Pakola 2019, 5.

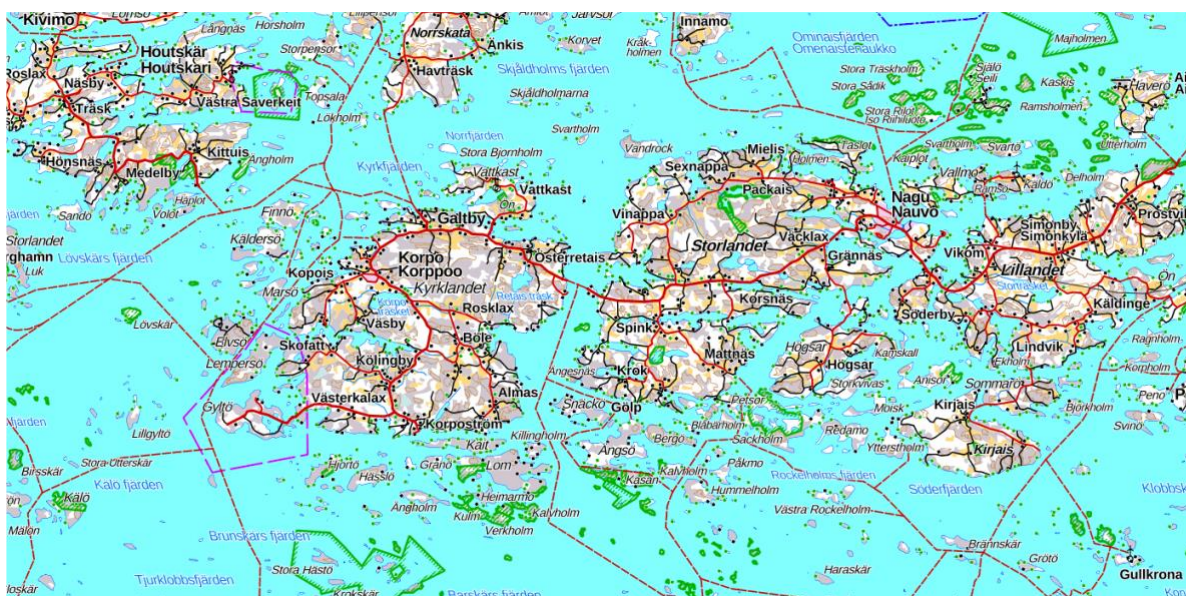
⁸ Pakola 2019, 5, 14, 49.

⁹ Pakola 2019, 41.

¹⁰ Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2020, 20–21.

matkailualan murros. Matkailijat ovat kiinnostuneet yhä enemmän lähi- ja luontomatkailusta. Saaristoon saapuu yhä enemmän turisteja ja matkailu on noussut yhdeksi merkittäväksi elinkeinoksi muiden perinteisten elinkeinojen kuten kalastuksen ja maanviljelyn hiipussa.

Korppoosta on kirjoitettu useita paikallishistoriaa eri näkökulmista tarkastelevia teoksia.¹¹ Syvällisemmin pelkästään Korppoon saaristokulttuuria käsittelevää tutkimusta ei kuitenkaan tiettävästi ole tehty, vaikka korppoolaiset ovat olleet mukana laajemmissa saaristokulttuuria käsittelevissä tutkimuksissa. Laajemmin saaristokulttuuria käsittelevää tutkimusta avaan tarkemmin luvussa 2.1. Kulttuurinen merentutkimus. Saaristomeren aluetta, osana Itämeren, on tutkittu luonnontieteellisestä näkökulmasta runsaasti.¹² Erytymisen luonto- ja kulttuuriarvon takia alueelle perustettiin Saaristomeren biosfäärialue vuonna 1994, joka on osa kansainvälistä Unescon Ihminen ja biosfääri -ohjelmaa (MAB). Biosfäärialue koostuu Saaristomeren kansallispuistosta ja Turunmaan saariston alueista.¹³ Korppoossa on toteutettu myös arkeologisia inventointeja saariston asutus- ja elinkeinohistoriaan liittyvien muinaisjäännösten¹⁴ sekä vedellisen ja merellisen kulttuuriperinnön kartoittamiseksi.¹⁵ Näiden ympäristöaiheisten tutkimusten runsaus ilmentää Korppoon ja lähialueiden luonnon merkitystä ja arvostusta. Korppoon saarien kokonaisuutta havainnollistaa kuva 2.

Kuva 2. Kartta Korppoosta. Havainnollistava kartta Korppoon saarien kokonaisuudesta. Karttapohja: Maanmittauslaitos, peruskartta.

¹¹ Ks Michelsson 2014; Smulter 1994; Bengt 1987; Ehrman 1989.

¹² Ks Åbo Akademin Saaristoinstituutti; Turun Yliopiston Saaristomeren tutkimuslaitos.

¹³ Biosfär, Saaristomeren biosfäärialue.

¹⁴ Pälikkö 2014.

¹⁵ Salo & Huttunen 2019.

1.2 Muuttuva saaristoympäristö

Meret ovat monella tapaa risteyskohtia. Meret ovat yksilöiden ja kulttuurien kohtaamispaikkojen lisäksi paikkoja, joissa paikalliset ja globaalit ongelmat sekä arvot risteävät.¹⁶ Merten läsnäolo vaikuttaa elämäämme, vaikka emme eläisi rantojen läheisyydessä. Saaristoympäristön muutoksien tarkastelu siellä asuvien henkilöiden kokemusten kautta tarjoaa kuitenkin erittäin konkreettisen mahdollisuuden ymmärtää ihmisten toimintaa suhteessa mereen. Suhteemme Itämereen voi opettaa jotain tärkeää merialueiden muutoksista, mikä on merkityksellistä oman tulevaisuutemme lisäksi myös laajemmassa eurooppalaisessa ja globaalissa kehityksessä.¹⁷

Paul J. Crutzen ja Eugene F. Stoermer julkaisivat vuonna 2000 Global Change Newsletterissä artikkelin The ”Anthropocene”, jossa eriteltiin maapalloon ja elonkehään vaikuttavia antropogeenisiä ympäristömuutoksia. Tutkijat esittävät Antroposeenin alkamisajaksi teollistumisen alkua eli 1700-luvun jälkipuoliskoa, jolloin maapallon ilmasto, muiden muutosten ohella, on muuttunut ihmisten toiminnan vaikutuksesta radikaalisti.¹⁸ Tällä hetkellä ympäristökriisi voidaan nähdä koko maailmantilaa ohjaavana megatrendinä.¹⁹ Ihmistoiminnan vaikutukset ympäristöön ovat havaittavissa joillakin alueilla nopeammin, kuten esimerkiksi Itämeren alueella. Itämeri on suhteellisen matala murtovesiallas ja näin ollen herkkä ympäristökuormitukselle. Ihmistoiminnan seurauksena merialue ja sen ympäristö onkin muuttunut paljon suhteellisen lyhyessä ajassa.²⁰ Itämeren tila on herättänyt tarpeen ymmärtää toimintaamme suhteessa Itämereen sekä etsiä ratkaisuja kestävämmän suhteen muodostamiseksi.

Ihmisten toiminnan vaikutukset meriin ovat monesti välillisiä esimerkiksi valuma-alueilta vesistöihin päätyvien saasteiden muodossa. Tarkastelemalla ihmisten välitöntä toimintaa voimme havaita ajallisen muutoksen meriin ja siellä eläviin eliöihin suhtautumisessa. Merieläinten hyödyntäminen nousi myös uudelle tasolle 1800- ja 1900-luvuilla yhteiskunnan teknologisen kehityksen myötä. Uuden ajan maailmankuvan mukaisesti ihminen erotettiin luonnosta ja luonto nähtiin resurssina. Luonnon hyödyntäminen oli ennennäkemättömän

---

¹⁶ Kosenius 2010; ks. myös Haapala & Oksanen 2000; Kouri 2017.

¹⁷ Kouri, Räsänen & Tynkkynen 2020, 8.

¹⁸ Crutzen & Stoermer 2000.

¹⁹ Kiiski Kataja 2016.

²⁰ Kouri, Räsänen & Tynkkynen 2020, 8–9. Ks. Suomen meriympäristön tilasta Ympäristöministeriö 2018.

tehokasta kehittyneen teknologian avulla, mikä on toiminut pohjana nykyiselle merten ympäristökriisille.²¹ Muutokset ihmisten maailmakuvassa vaikuttavat toimintaamme suhteessa meriin ja sen eliöihin sekä laajemmin toimintaamme maailmassa.

Laajemmat muutokset yhteiskunnassa heijastuvat myös saaristoihin. Valtioneuvoston Maa- ja metsätalousministeriön julkaisussa *Ihmisten saaristo - Saaristo- ja vesistöalueiden valtakunnallinen kehittämisohjelma vuosille 2020–2023* hahmotellaan saariston tulevaisuudennäkymiä. Ohjelmassa todetaan yleisen epävarmuuden vaikuttavan ihmisten arvoihin ja käyttäytymiseen, mikä näkyy muutoksina työelämässä ja elämäntavoissa saaristoja suosivalla tavalla. Lisääntyvän ympäristötietouden visioidaan parantavan saariston palveluja ja alkutuotannon kilpailukykyä. Kehittyvän teknologian ja palvelujen monipaikkaisuuden toivotaan myös lisäävän palvelujen saatavuutta.²² Saariston tulevaisuuteen liittyy monia haasteita, mutta saaristossa on myös paljon potentiaalia, jonka avulla saaristo voi säilyä elinvoimaisena. Aineiston kautta avaan asukkaiden näkemyksiä saariston tulevaisuuteen.

---

²¹ Latva 2021, 34.

²² Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2020, 18.

2 Teoreettinen viitekehys

Tutkimuksellinen viitekehys rakentuu vuoropuhelusta kulttuurisen merentutkimuksen ja kriittisen kulttuuriperinnön tutkimuksen kanssa. Luvussa 2.1. luon katsauksen kulttuurisen merentutkimuksen historiaan ja suuntauksen muodostumiseen, minkä jälkeen erittelen tämän tutkimusasetelman näkökulmasta kulttuurisen merentutkimuksen keskeisimpiä tutkimuksia. Luvussa 2.2. luon katsauksen Unescon kulttuuri- ja luonnonperintösopimukseen ja syvennyn luonnon- ja kulttuuriperinnön käsitteisiin ja niiden ajalliseen muodostumiseen ja, miten ne tässä tutkimuksessa ymmärrän.

Teoreettinen viitekehys -luvun viimeisessä osiossa 2.3. Ekokulttuuriperintö avaan tarkemmin tässä tutkimuksessa kehittelemääni käsitettä ekokulttuuriperintö. Käsite on muodostunut vuoropuhelussa muiden kulttuurisen merentutkimuksen tutkijoiden sekä laajemmin kulttuurintutkijoiden aikaisemman tutkimuksen kanssa. Ensisijaisesti käsite on kuitenkin syntynyt keräämäni aineistoni kuvaamisen välineeksi. Käsitteen avulla on mahdollista tarkastella luonnon- ja kulttuuriperinnön mikrotason ilmiötä kokonaisvaltaisesti.

2.1 Kulttuurinen merentutkimus

Luonnontieteellisestä näkökulmasta merta, erityisesti Itämeren ekosysteemiä, on tutkittu paljon. Luonnontieteellisen tiedon rinnalle kuitenkin tarvitaan monitieteistä tutkimusta ihmisen ja meren suhteesta. Ihmisten ja meren vuorovaikutuksellisuuden ymmärtämisen kautta voidaan selittää ja mahdollisesti muuttaa merten välineellistä roolia moderneissa yhteiskunnissa.²³ Tutkimukseni sijoittuu kulttuurisen merentutkimuksen kentälle, joka on suhteellisen uusi tutkimuksen suuntaus.²⁴

Kansainvälisellä tasolla kulttuurisen merentutkimuksen alkuvaiheina voidaan nähdä 1980-luvun merenkulkua, merenkävijöitä ja meriliikennettä käsittelevät tutkimussuuntaukset, joissa luonnon ja kulttuurin vastavuoroisuutta ei juurikaan huomioitu. Merta käsittelevät tutkimukset

---

²³ Kouri, Räsänen & Tynkkynen 2020, 10. Ks. Itämeren tutkimuksesta Myrberg & Leppäranta 2019.

²⁴ Ks. Tynkkynen 2017; Tolvanen & Laakkonen 2018.

muovautuivat kohti kansainvälisempiä ja sukupuolirajoja ylittäviä näkökulmia, aikaisempien romantisoivien, yksipuolisten ja maskuliinisuutta korostavien piirteiden sijaan.²⁵

Tutkimuksessa meren sekä mantereen historiat alkoivat lähentyä toisiaan ja niissä keskityttiin yhä enemmän määrin ilmiöiden moniulotteisuuteen.²⁶ Merellisen historian tutkimuksen laajentumisen myötä sen rinnalle on syntynyt useasta eri näkökulmasta merellisyyttä tarkastelevia tutkimussuuntauksia: rannikkohistoria, monitieteinen saaritutkimus²⁷, jossa on keskitytty saarien ominaispiirteisiin sekä erityisesti kulttuurin tutkimuksen kentällä tehty saaristotutkimus.²⁸ Kulttuurisen merentutkimuksen tutkimussuuntaus on muodostunut merihistorian laajentumisesta rannikkohistorian ja monitieteiseen saaristotutkimuksen kentille. Suuntauksen kehittymiseen on vaikuttanut yhtä lailla myös saaristoon keskittyneet kansantieteellisen tutkimuksen virtaukset. Merihistorian tutkimuksessa on keskitytty meren rooliin ihmisten elämässä. Kysymyksenasettelu on kääntymässä toisin päin ja keskiöön nousee ihmisten vaikutus meriin.²⁹ Kysymysten uudelleenfokusointi näkyy laajasti kulttuurisen merentutkimuksen uusissa tutkimusavauksissa, minkä taustalla on laaja huoli ympäristön tilasta.

Kulttuurisen merentutkimuksen monitieteiselle kentälle on Jaana Kourin, Tuomas Räsänen ja Niina Tynkkynen mukaan yhteistä ”-pyrkimys ymmärtää meri ihmisen toimintaa jäsentävänä ja välittävänä niin materiaalisena kuin aineettomanakin elementtinä ja toimintatilana”.³⁰ Kulttuurinen merentutkimus rajautuu vielä tarkempiin osa-alueisiin, joista tutkielmani kuuluu rannikkotutkimuksen piiriin, sillä tarkastelun keskiössä on saaristo- ja rannikkoalueiden yhteisö. Suomessa saaristo- ja rannikkoalueiden yhteisöjä ovat tarkastelleet muun muassa Jaana Kouri³¹, Kirsi Keravuori³² ja Katariina Siivonen³³. Kulttuurisen merentutkimuksen tutkimuksissa suhdetta mereen voidaan tarkastella ihmiskeskeisemmin tai osana laajempaa luonto- tai ympäristösuhdetta.³⁴ Tässä tutkimuksessa pyrin tarkastelemaan korppolaisten kulttuuri- ja luonnonperintöä kokonaisvaltaisena ilmiönä, jossa yhteisöön katson kuuluviksi myös muut kuin inhimilliset toimijat.

²⁵ Kouri, Räsänen & Tynkkynen 2020, 11.

²⁶ Frigren 2016, 18-19.

²⁷ Ronströmin 2016.

²⁸ Keravuori 2020, 24.

²⁹ Keravuori 2020, 46.

³⁰ Kouri, Räsänen & Tynkkynen 2020, 11.

³¹ Kouri 2017.

³² Keravuori 2017.

³³ Siivonen 2008.

³⁴ Kouri, Räsänen & Tynkkynen 2020, 13.

Antropologisissa teorioissa vallitsee kaksi eri näkökulmaa luonnon ja kulttuuriin välisestä suhteesta, jossa keskeisenä erona on se, kenelle toimijuutta myönnetään. Ensimmäisen näkökulman mukaan toimijuus annetaan ihmisille, jotka ympäristöä havainnoimalla antavat sille merkityksiä. Näin ollen todellisuus rakentuu erityisten kulttuuristen skeemojen mukaan järjestettyihin aistihavaintoihin. Toinen näkökulma painottaa ihmistoimijuuden lisäksi ei-inhimillistä toimijuutta, jossa kulttuurinen tieto rakentuu vuorovaikutuksessa ympäristön eri toimijoiden kesken käytännön tilanteissa.³⁵ Jälkimmäisen näkemyksen mukaisesti Siivonen ja Kouri määrittelevät luonnon aktiivisena, aineellisena tai aineettomana ympäristömme toimijana. Siivonen ja Kouri toteavat seuraavasti: ”määrittelemme kulttuurin joka hetki sekä ihmisten keskinäiseksi että ihmisten ja luonnonympäristön väliseksi vuorovaikutukseksi.”³⁶ Näkökulma on kulttuurisen merentutkimuksen kentällä yleinen.

”Meriympäristöissä tapahtuvat muutokset ovat heijastuneet ja heijastuvat ihmisten merelle antamissa merkityksissä ja mereen liittyvissä kokemuksissa ja tulkinnoissa. Olennaista onkin tunnistaa ja ymmärtää näitä merisuhteen keskeisiä vuorovaikutuksellisia tekijöitä.”³⁷

Tulkinnat ja kokemukset rakentuvat vuorovaikutuksessa meren kanssa, jotka vuorostaan muovaavat toimintaan suhteessa mereen. Tämän tutkielman kirjoittamisen aikana käynnistynyt Suomen Akatemian rahoittama tutkimushanke Kadonneet, uhanalaiset ja saapuneet lajit – Ihmisten suhde muuttuvaan biodiversiteettiin (HumBio), on yksi kiinnostava esimerkki ei-inhimillistä toimijuutta korostavasta tutkimuksesta. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa ihmisten suhteesta muuttuvaan meribiodiversiteettiin.³⁸

Vuonna 2022 julkaistu Forum Marinumien vuosikirja *Lähestyvä horisontti -Tähystyksiä meren ja ihmisen suhteisiin* on kattava teos, jossa syvennytään meren ja ihmisen välisiin suhteisiin useista eri näkökulmista.³⁹ Kasvava huoli meriympäristöjen tilasta näkyy tutkimuksen monipuolistumisena. Teoksessa Otto Latvan artikkeli "Ihmisten muuttunut suhde merieläimiin - Människors förändrade relation till havslevande djur - The changing human attitude to marine animals" avaa ihmisten ja merieläinten suhteen ajallista muovautuvuutta.⁴⁰ Latva huomauttaa, että todennäköisesti ainut keino estää merieläinten lajikato on

³⁵ Siivonen & Kouri 2020, 78-79.

³⁶ Siivonen & Kouri 2020, 79. Ks. myös Kouri 2017; Siivonen 2008.

³⁷ Kouri, Räsänen & Tynkkynen 2020, 9.

³⁸ Turun Yliopisto – HumBio.

³⁹ Mäenpää 2021.

⁴⁰ Latva 2021.

kokonaisvaltainen muutos merieläinten ja ihmisten keskinäisessä suhteessa. Muutos voisi tapahtua esimerkiksi eläinten älyllisyyden kulttuurisen omaksumisen avulla.⁴¹

Aikaisemmat esimerkit havainnollistavat hyvin kulttuurisen merentutkimuksen monipuolisia näkökulmia ihmisen ja meren suhteeseen sekä perustelevat miksi vuorovaikutuksellisuuden ymmärtäminen on myös erityisen tärkeää. Tutkimukseni osallistuu tähän keskusteluun tarkastelemalla yhden Turun saariston rannikkoyhteisön arkea. Mikrotason kokemusten, merkitysten ja tulkintojen kautta voimme ymmärtää paremmin kulttuurin ja saaristoympäristön vuorovaikutuksellista suhdetta.

2.2 Kulttuuri- ja luonnonperinnön käsitteistä

Kulttuuri- ja luonnonperintöä tarkastellessa on luontevaa kääntää katse Unescon alaisiin kansainvälisiin kulttuuriperintösopimuksiin. Kiinnostavaa näissä sopimuksissa tutkimukseni kannalta on kulttuuri- ja luonnonperinnön määrittelyssä tapahtunut muutos. Vuoden 1972 Maailmanperintösopimuksessa suojeltavat kohteet jaetaan kulttuuri- ja luontokohteisiin sekä sekakohteisiin, jotka sisältävät piirteitä molemmista edellä mainituista.⁴²

Maailmanperintösopimuksen toimeenpanevana voimana oli huoli kulttuuri- ja luonnonperinnön säilymisestä tuleville sukupolville.⁴³ Kulttuuriperintökohteet voivat olla monumentteja, rakennuksia ja paikkoja, jotka ovat ihmisen tai ihmisen- ja luonnon yhdessä muodostamia.⁴⁴ Luonnonperintökohteet voivat olla luonnon muodostelmia, geologisia ja maantieteellisiä muodostelmia, jotka ovat uhanalaisten kasvien tai eläinten asuttamia sekä luonnon alueita ja paikkoja.⁴⁵

Ennen vuotta 2004 Kulttuuriperintökohteet määriteltiin kuuden kriteerin ja luonnonperintökohteet neljän kriteerin perusteella. Vuodesta 2005 alkaen kulttuuri- ja luonnonperintökohteiden määrittelyssä käytetään yhteistä kymmenen kohdan kriteeristöä.⁴⁶

- (i) to represent a masterpiece of human creative genius;
- (ii) to exhibit an important interchange of human values, over a span of time or within a cultural area of the world, on developments in architecture or technology,

⁴¹ Latva 2021, 56-57.

⁴² Maailmanperintösopimus (1987/1972).

⁴³ Museovirasto: Unescon kansainväliset kulttuuriperintösopimukset.

⁴⁴ Maailmanperintösopimus (1987/1972), 1 artikla.

⁴⁵ Maailmanperintösopimus (1987/1972), 2 artikla.

⁴⁶ Unesco: World Heritage Convention The criteria for selection.

- monumental arts, town-planning or landscape design;
- (iii) to bear a unique or at least exceptional testimony to a cultural tradition or to a civilization which is living or which has disappeared;
- (iv) to be an outstanding example of a type of building, architectural or technological ensemble or landscape which illustrates (a) significant stage(s) in human history;
- (v) to be an outstanding example of a traditional human settlement, land-use, or sea-use which is representative of a culture (or cultures), or human interaction with the environment especially when it has become vulnerable under the impact of irreversible change;
- (vi) to be directly or tangibly associated with events or living traditions, with ideas, or with beliefs, with artistic and literary works of outstanding universal significance. (The Committee considers that this criterion should preferably be used in conjunction with other criteria);
- (vii) to contain superlative natural phenomena or areas of exceptional natural beauty and aesthetic importance;
- (viii) to be outstanding examples representing major stages of earth's history, including the record of life, significant on-going geological processes in the development of landforms, or significant geomorphic or physiographic features;
- (ix) to be outstanding examples representing significant on-going ecological and biological processes in the evolution and development of terrestrial, fresh water, coastal and marine ecosystems and communities of plants and animals;
- (x) to contain the most important and significant natural habitats for in-situ conservation of biological diversity, including those containing threatened species of outstanding universal value from the point of view of science or conservation.⁴⁷

Minkä tahansa edellä listatun kriteerin täyttäminen antaa kohteelle poikkeuksellisen yleismaailmallisen arvon (Outstanding Universal Value, OUV).⁴⁸ On kuitenkin huomattava, että yleismaailmallinen arvo on abstrakti käsite eikä niinkään olemassa kohteessa itsessään, kuten historioitsija Tanja Vahtikari on todennut. Vahtikari huomauttaa myös, että yleismaailmallisen arvon määrittelyssä painotetaan kohteen visuaalisia arvoja, koska muita arvoja on haasteellisempi oikeuttaa ja perustella.⁴⁹ Vaikka en tutki maailmanperintökohdetta, kulttuuri- ja luonnonperintökohteiden kriteeristöt tarjoavat hedelmällisen ja käsitteellisen tavan hahmottaa kulttuuri- ja luonnonperinnön moninaisuutta ja limittymistä Korppoossa.

Kohdassa v korostuu ihmisen ja ympäristön vuorovaikutteisuus luonto- ja kulttuuriperintökohteiden määrittelyssä. Poikkeuksellisen yleismaailmallisen arvon kohteelle voi saada, mikäli edustaa kulttuurin tai kulttuureiden perinteistä asutusta, maan- tai meren käyttöä tai ihmisen ja ympäristön vuorovaikutusta, erityisesti ympäristön ollessa haavoittuvassa tilassa. Vaikka luokittelussa käytetään yhteistä kategorioita luonnon- ja

⁴⁷ Unesco: World Heritage Convention - The criteria for selection.

⁴⁸ Museovirasto: Unescon kansainväliset kulttuuriperintösopimukset.

⁴⁹ Vahtikari 2017, 169–170.

kulttuuriperinnön määrittelylle kulttuuri ja luonto nähdään kuitenkin toisistaan erillisinä, vaikka joissain kohteissa sekä määritelmässä saattaa olla piirteitä molemmista. Ilmiötasolla tarkasteltuna kulttuuri- ja luonnonperinnön erottelu on kuitenkin haasteellista, sillä ne ovat kiinteästi yhteydessä toisiinsa, vaikka sopimustasolla se saattaakin olla perusteltua.

Vuoden 1992 Maailmanperintösopimuksessa on määritelty kulttuurimaisema, jolla tarkoitetaan ympäristöä, joka on syntynyt ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksessa. Kulttuurimaisemissa heijastuu esimerkiksi kestävä maankäyttö ja erityinen hengellinen suhde luontoon.⁵⁰ Kulttuurimaisemien määritelmässä kaikki ympäristöt, joissa ei määritelmän mukaisesti näy ihmistoiminnan jälkiä jäävät määrittelyn ulkopuolelle. Ilona Hankonen on todennut ettei luonnonympäristöjä pidetä kulttuuriympäristöinä, vaikka ne ovatkin kulttuuristen käytäntöjen ja merkitysantojen kohteena.⁵¹ Kriittisen kulttuurintutkimuksen yksi edelläkävijöistä Rodney Harrison on todennut teoksessaan *Critical Approaches* miten esimerkiksi Australian alkuperäiskansojen ”luonnon” perintöön keskittyvät kulttuuriperintöprosessit koskevat saman aikaisesti myös ekonomisia, sosiaalisia ja kulttuurisia kysymyksiä.⁵² Harrison, näkee ongelmallisena kulttuuri- ja luonnonperinnön erottelun ja hänen mukaansa tulisikin puhua luontokulttuureista (*naturecultures*).⁵³

Kulttuuriperintökeskustelu on ollut pitkään keskittynyt sen aineelliseen puoleen ja aineeton kulttuuriperintö on noussut keskiöön vasta 2000-luvun puolella. Tarkastelussa on kiinnitetty huomiota aineettomaan kulttuuriperintöön ja sen ilmenemismuotoihin, kestävään kehitykseen, ihmisen identiteettiin sekä kulttuurin periaatteisiin.⁵⁴ Vuonna 2003 kirjoitetun Aineettoman kulttuuriperintösopimuksen myötä kulttuuriperinnön aineeton puoli korostuu ja kulttuuriperinnöksi voitiin määritellä käytäntöjä, tietoja, taitoja ja niihin liittyviä artefakteja.⁵⁵ Aineetonta kulttuuriperintöä voi olla esimerkiksi luontoon liittyvä tietotaito.⁵⁶ Sekä Maailmanperintösopimuksen että Aineettoman kulttuuriperinnön sopimuksen keskiössä on säilyttämisen tärkeys. Faron puiteyleissopimuksen myötä kulttuuriperinnön määrittelyssä nostetaan esille arvot sekä kulttuuriperintö voimavarana.⁵⁷ Osallisuuden käsite nousee esille

⁵⁰ Maailmanperintösopimus (1987/1972).

⁵¹ Hankonen 2021.

⁵² Harrison 2013.

⁵³ Harrison 2015, 31–32.

⁵⁴ Tuomi-Nikula, Haanpää & Kivilaakso 2013, 14.

⁵⁵ Aineettoman kulttuuriperinnön suojelusopimus (2003/2013), 2 artikla.

⁵⁶ Museovirasto, Aineettoman kulttuuriperinnön suojelemista koskeva yleissopimus.

⁵⁷ Valtioneuvoston asetus kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä tehdystä Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksesta (50/2018), johdanto.

monessa kohtaa Faron sopimusta ⁵⁸. Osallisuuden käsite liittyy yleissopimuksen yhteisöllisyyttä korostavaan luonteeseen ja näkemykseen aktiivisista ja osallistuvista kansalaisista. Suomi ratifioi sopimuksen vuonna 2018.

Kulttuuriperinnön määrittelyä ja hallintaa on tehty pitkälti länsimaisesta näkökulmasta, minkä seurauksena kriittisen kulttuuriperinnön (*critical heritage studies*) suuntaus on syntynyt. Rodney Harrison ja Laurajane Smithin ovat keskeisimpiä kriittisen kulttuuriperinnön tutkijoita. Smithin käsite auktorisoitu perintödiskurssi (*authorized heritage discourse*) tarkoittaa dominoivaa länsimaista näkökulmaa kulttuuriperinnön määrittelyssä ja hallinnoinnissa.⁵⁹ Kriittisen kulttuuriperinnön tutkimuksessa korostuvat käsitteiden määrittely, diskursiivisuus sekä valtasuhteiden kriittinen tarkastelu ja haastaminen.⁶⁰

Kulttuuriperintö voidaan jakaa kahteen eri luokkaan julkisuusarvon ja yhteiskunnallisen merkittävyyden mukaan. Ensimmäiseen luokitteluun kuuluu yhteisöllisesti tai julkisesti tunnustettu ja virallisesti suojeltu menneisyyden jälki, joka voi olla aineeton tai aineellinen (*official heritage*).⁶¹ Unescon maailmanperintöarvon saaneet kohteet ovat esimerkkejä virallisesta kulttuuriperinnöstä. Toinen taso on yksityisempi ja arkisempi ja usein vaikeammin havaittavissa (*unofficial heritage*). Nämä menneisyyden jäljet ovat merkityksellisiä paikallisesti ja vaikuttavat ihmisten tai yhteisöjen arkeen ja identiteetteihin.⁶² Tässä tutkimuksessa liikumme jälkimmäisellä tasolla, mutta viralliset sopimukset luovat perustan kulttuuri- ja luonnonperinnön tarkastelulle myös mikrotasolla.

Katriina Siivonen ja Jaana Kouri määrittelevät perinteen käsitettä seuraavasti ” perinteet ovat esimerkiksi esineitä, rakennuksia, rakennelmia, maisemia, käytänteitä, merkityksiä ja arvoja. Toisiinsa liittyvinä niiden aineellista ja aineetonta puolta on mahdotonta erottaa toisistaan.”⁶³ Perinteet eivät säily muuttamattomina vaan ne elävät jatkuvasti ihmisten keskinäisissä ja ihmisen ja ympäristön välisessä vuorovaikutuksessa ja muovaavat siten sekä luontoa että ihmistä ja kulttuuria.⁶⁴

⁵⁸ Valtioneuvoston asetus kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä tehdystä Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksesta (50/2018), 12 artikla.

⁵⁹ Smith 2006, 4.

⁶⁰ Tuomi-Nikula, Haanpää & Kivilaakso 2013

⁶¹ Tuomi-Nikula, Haanpää & Kivilaakso 2013, 15.

⁶² West 2010, 1.

⁶³ Siivonen & Kouri 2020, 79.

⁶⁴ Siivonen & Kouri 2020, 80.

Kulttuuriperintö muodostuu kulttuuriperintöprosessissa, jossa yksilöt, yhteisö tai jokin muu taho kuten instituutio alkaa vaalimaan, säilömään ja tuottamaan tietoisesti merkitykselliseksi kokemaansa menneisyyden jälkeä kulttuuriperinnöksi.⁶⁵ Kulttuuriperintöprosessiin liittyy oleellisesti myös muisti ja muistamisen tavat. Muistamisen prosesseissa on kyse valinnoista – mitkä asiat nähdään muistamisen arvoisiksi ja miten näitä arvioidaan. Kulttuuriperintö muodostuu valintojen prosessissa, jossa merkitykselliseksi koettuja käsityksiä välitetään tuleville sukupolville.⁶⁶ Kulttuuriperintö on siis aina tulevaisuuteen suuntautuvaa.⁶⁷ Ymmärrän kulttuuri- ja luonnonperinnön tässä tutkimuksessa niiksi perinteiksi, joita ylläpidetään tietoisesti tai tiedostamatta.

2.3 Ekokulttuuriperintö

Tutkimukseni pyrkimyksenä on alusta asti ollut saaristossa asuvien elämän kuvaaminen mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Käsitteellinen lähestymistapa on rakentunut tutkimuksen edetessä ja keskiöön on noussut ekokulttuuriperinnön käsite. Määritelmä on muodostunut tarpeesta sanoittaa informanttien kokonaisvaltaista kulttuuri- ja luonnonperinnön kokemusta. Stanislav Roudavski ja Julia Rutten ovat hahmotelleet luonnonperinnön ja kulttuuriperinnön määrittelyyn kokonaisvaltaisempaa otetta, jossa perinnön myös ei-inhimilliset ulottuvuudet huomioidaan.⁶⁸ Alun perin luonnontieteissä käytetty ekologia-käsite on rantautunut myös kulttuurintutkimuksen kentälle. Kulttuurintutkimuksen kentällä oman tutkimusasetelmani kannalta relevantilla tavalla ekologia-käsitettä on käyttänyt etnografi Philip Vannini. Hän viittaa ekologialla inhimillisten- ja ei-inhimillisten toimijoiden ja niiden ympäristöjen väliseen moniulotteiseen ja jatkuvasti muuntuvaan vuorovaikutuksen kokonaisuuteen.⁶⁹

Antropologi Tim Ingoldin on tutkinut maailmassa olemisen tapoja sekä ympäristön hahmottamista. Ingoldin mukaan sosiaalisiksi käsittämämme suhteet ovat osa ekologisia suhteita ja paikat muodostuvat vuorovaikutteisesti asustamisen (*dwelling*) käytänteissä.⁷⁰

⁶⁵ Tuomi-Nikula, Haanpää & Kivilaakso 2013, 13.

⁶⁶ Haanpää 2013, 209. Ks. myös Anttonen 2009; Björkholm 2011, 325; Peltonen 2003, 20–24; Salmi 2001, 135.

⁶⁷ Siivonen 2017.

⁶⁸ Roudavski & Rutten 2020.

⁶⁹ Vannini 2009, 73.

⁷⁰ Ingold 2000, 5, 153.

Ingold ajattelun taustalla on Martin Heideggerin käsite maailmassa olemisesta.⁷¹ Myös Harrison puhuu luontokulttuureista (*naturecultures*). Luontoa ja kulttuuria ei voida erottaa toisistaan, sillä luonnonperintöä koskevat haasteet koskevat myös kulttuuriperinnön haasteita ja päinvastoin. Mitä tahansa osaa luonto-kulttuuri-ketjussa vahingoittaa, se vaikuttaa myös kaikkiin muihin ketjun osa-alueisiin.⁷²

Ekokulttuuriperinnön käsitteen muotoutumiseen on vaikuttanut myös Siivosen ja Kourin artikkelissa ”Tulevaisuusperintö ihmisen kestävän merellisen luontosuhteen perustana” määrittelemä tulevaisuusperintö. Siivonen ja Kouri yhdistävät kulttuuriperinnön tulevaisuusajattelun ja luontosuhteen *tulevaisuusperinnön* käsitteeksi. Vasta kun kulttuuriperinnöllä tietoisesti tavoitellaan haluttua tulevaisuutta, voidaan puhua tulevaisuusperinnöstä. Käsitteeseen kuuluu keskeisesti toiminnallisuus.⁷³ Kulttuuriperintö viittaa aina tulevaan, mutta Siivosesta ja Kourista poiketen ekokulttuuriperinnön käsite ei edellytä tietoista toimintaa, minkä avulla kulttuuri- ja luonnonperintöä pyritään viemään toivottavaan suuntaan, vaikka se paikoitellen saattaakin sisältää myös tietoista toimintaa.

Ilona Hankosen näkemys luonnon toimijuudesta väitöskirjassa *Ihmisiä metsässä Luonto kulttuuriympäristökysymyksenä* pohjautuu Filosofi Kari Väyrysen (1996) näkemykseen. Hankonen tiivistää toimijuudesta ”luonto ei ole subjekti samalla tavalla kuin ihminen, mutta se ei myöskään ole objekti, vaan dialoginen toimija suhteessa ihmiseen.”⁷⁴ Tutkielman näkökulma luonnon ja ihmisen vuorovaikutteisuuteen mukailee edellä mainittua. Dialogiseen toimijuuteen liittyy olennaisesti *affektin*⁷⁵ käsite, jolla tarkoitetaan vaikuttamista ja vaikutetuksi tulemistä, mikä on luonteeltaan välitöntä.⁷⁶ Affekteja syntyy esimerkiksi fyysisen ympäristön ja ihmisen välille. Affekteja on usein haasteellista sanoittaa tai kuvata, mutta tarkastelun keskiössä on se, miten vaikutumme eri tilanteissa tai tiloissa.⁷⁷ Jenni Rinne, Anna Kajander ja Riina Haanpää kirjoittavat affektiivisuudesta seuraavasti: ”Vaikutus voi liittyä aineellisuuteen, olla toinen fyysinen ihmiskeho tai esimerkiksi massatapahtumien jaettu tunnelma. Se voi myös olla jokin laajempi idea tai ideologia, jolla on affektiivista voimaa.”⁷⁸ Koska ekokulttuuriperintö on tilanteisesti tuotettua, jossa toimijuus ei rajoitu vain

⁷¹ Ingold 2000, 186.

⁷² Harrison 2015, 31-32. Ks. Latour 2013.

⁷³ Siivonen & Kouri 2020, 81, 94.

⁷⁴ Hankonen 2021, 34.

⁷⁵ Affektiteorian esitteli Benedictus Spinoza (1632–1677) vuonna 1677, Spinoza 2020 (1677).

⁷⁶ Seyfert 2012.

⁷⁷ Rinne, Kajander & Haanpää 2020, 7.

⁷⁸ Rinne, Kajander & Haanpää 2020, 10.

inhimillisiin toimijoihin on affektiivisuuden rooli luonnon ja kulttuuriperinnön kokemuksessa myös huomioitava.

Kuten aikaisemmassa tutkimuksessa on todettu, saaristolaisuutta keskeisesti määrittävä tekijä on luonto.⁷⁹ Latvala-Harvilahti on todennut luonnon ja kulttuurin yhdistyvän Suomenlinnan merellisessä maailmanperintökohteessa.⁸⁰ Tutkimuskohteeni eroaa Suomenlinnasta kohteena sen kaupungin läheisyyden ja virallisen maailmanperintöstatuksen vuoksi, mutta kokemus luonnon ja kulttuurin merkityksestä on molemmissa läsnä.

Ekokulttuuriperinnön käsite on syntynyt tarpeesta monipuolistaa käsitteistöä, jolla kulttuuri- ja luonnonperintökeskustelua käydään. Perehtymällä korppolaisten elämään saaristossa pyrin ymmärtämään paremmin arjen kiinnityskohtien kautta niitä tekijöitä, jotka saaristoon sitovat ja luovat saaristolaisuuden kokemuksen. Asukkaiden kulttuuri- ja luonnonperinnön ja siinä tapahtuneen muutoksen kautta pyrin avaamaan saaristolaisuuden jatkumoa sekä mahdollisesti avaamaan uusia näkökulmia ihmisen ja luonnon suhteeseen.

Siivonen ja Kouri toteavat kokemuksellisesta luontosuhteesta seuraavasti: ”aineellinen perinne maiseman ja ympäristön osana ja aineeton perinne merkitysmaailmoina eivät siten ole erillisiä vaan saman asian eri ulottuvuuksia.” Osa näistä perinteistä luokitellaan kulttuuriperinnöksi niiden merkittävyyden takia.⁸¹ Määrittelen ekokulttuuriperinnön niiksi luonnon- ja kulttuurin perinteiksi, jotka ovat määrittävät saaristolaisuutta. Ekokulttuuriperintö muodostuu ympäristön, ei-inhimillisten toimijoiden ja ihmisen vuorovaikutuksellisen toiminnan tuloksena eli se on luonteeltaan hybridistä. Ekokulttuuriperinnössä yhdistyvät materiaallinen ja aineeton, käytännön toiminnan sekä merkitysmaailmojen kautta alati muuttuvaksi perinteiden virraksi.

---

⁷⁹ Ks. Siivonen 2008; 2018; Kouri 2017.

⁸⁰ Latvala-Harvilahti 2020, 254.

⁸¹ Siivonen & Kouri 2020, 94.

3 Aineistosta analyysiin

Tässä luvussa esittelen käyttämäni tutkimusmenetelmät ja tutkimusaineiston. Avaan tarkemmin tutkimusmenetelmiä eli niitä keinoja, joilla olen hankkinut ja analysoinut tutkimuksessa käyttämäni aineiston⁸² ja perustelen, miten olen päätenyt kyseisiin tutkimusmetodeihin. Tutkimusaineistoni koostuu kirjoituskeruuvastauksista sekä haastatteluista, jotka ovat aineistona keskenään hyvin erilaisia. Avaan aineistojen erityispiirteitä tarkemmin aineiston esittelyn yhteydessä. Lisäksi kirjoitin Korppoossa ollessani kenttäpäiväkirjaa, jonka merkinnät toimivat analyysin tukena. Tässä tutkimuksessa voidaan nähdä etnografiselle tutkimukselle tyypillisesti erilaisten aineistojen täydentävän mutta myös haastavan sekä selittävän toisiaan.⁸³

Lähestyn aineistoa teemoittelulla eli nostamalla aineistosta esiin tutkimuskysymyksen kannalta oleellisia usein toistuvia piirteitä ja jäsentämällä aineistoa sen mukaisesti.⁸⁴ Tutkimuksessa on hermeneuttinen tutkimusote, minkä mukaisesti ”yksityiskohtien tulkinta vaikuttaa kokonaisuuden tulkintaan ja tutkimuskohteesta tehtyjen tulkintojen uudelleen tulkitseminen tuottaa yhä laajenevaa ymmärrystä kohteesta”.⁸⁵ Tutkimusasetelma on siis elänyt suhteessa tutkimuskirjallisuuteen, aineistoon, menetelmiin ja kenttäkokemuksiin, eli tutkimus on tarkentunut prosessin edetessä. Tutkimuskysymys ohjasi teemoittelua, mutta samanaikaisesti teemoittelu tarkensi tutkimuskysymystä.

Aineiston ja menetelmien esittelyn lisäksi luon katsauksen tutkimusprosessin etenemiseen ja tutkimuseettisiin valintoihin. Tutkimusetiikka ei ole erillinen osa tutkimusta, vaan se tulee huomioida koko tutkimusprosessin ajan. Tutkimuksen aikana tehdyillä ratkaisuihin on vaikutusta myös tutkimuksen jälkeen. Käsittelen tutkimuseettisiä kysymyksiä ja valintoja, joita olen tämän tutkimuksen aikana tehnyt metodiluvun yhteydessä, sillä tutkimukseni kannalta monet merkittävät tutkimuseettiset kysymykset linkittyvät luonnollisesti tutkimusmenetelmiin ja tutkimusaineistoon.

---

⁸² Menetelmäpolkuja humanisteille – Jyväskylän Yliopiston Koppa.

⁸³ Huttunen 2010, 43.

⁸⁴ Juhila, Kirsi.

⁸⁵ Hermeneuttinen analyysi – Jyväskylän Yliopiston Koppa.

3.1 Kirjoituskeruut

Aloitin tutkimusaineiston keräämisen laatimalla kirjoituskeruun. Verkossa tehtävä kirjoituskeruu mahdollisti tutkimukseen osallistumisen suhteellisen suurelta osalta alueen asukkaista ja se oli toimi väylänä myöhemmille haastatteluille. Kirjoituskeruu menetelmänä ei myöskään vaatinut fyysistä Korppoossa olemista tutkimuksen alkuvaiheessa. Julkaisin kirjoituskeruupyynnöt Facebookissa Korppoon ilmoitustaulu -ryhmässä, johon liityin tätä tutkimusta varten. Kysely julkaistiin 26.1.2020 nimellä ”Elämää Korppoossa”. Julkaisemiseen pyysin luvan ryhmän ylläpitäjiltä ja kirjoituskeruu pohjan tein Webropol-alustalla. Kyselyn alussa informoin vastaajaa kyseisestä tutkimuksesta, aineiston luottamuksellisuudesta, anonymiteetistä sekä siitä miten kauan vastaamiseen arviolta menee. Osallistuessaan kirjoituskeruuseen vastaaja antoi suostumuksensa tietojen käsittelyyn, tallentamiseen ja hyödyntämiseen tutkimuskäytössä. Ohjeistuksessa pyysin vastaajaa pohtimaan heidän arkeaan Korppoossa. Keruun alustuksessa annoin kirjoittamisen virikkeeksi erilaisia kysymyksiä saaristossa elämisen pohdinnan tueksi, mutta vastaaja sai vapaasti kirjoittaa myös muista itselleen tärkeistä asioista. Ohjeistus kirjoituskeruun vastaamiseen oli seuraava:

Kirjoita vapaasti elämästä Korppoossa. Voit pohtia aihetta käyttäen apunasi seuraavia kysymyksiä sekä kirjoittaa myös muista itsellesi tärkeistä aiheista.

- Millaiset asiat ovat saaneet sinut muuttamaan Korppooseen tai pysymään Korppoossa?
- Voisitko kuvitella asuvasi muualla, miksi?
- Millaista elämä on Korppoossa? Jos olet asunut Korppoossa pidempään voit myös pohtia, miten elämä Korppoossa on muuttunut.
- Mitkä tekijät ovat tärkeitä tai vaikuttavat arkeen saaristossa? Ovatko ne jotenkin muuttuneet tai uskotko että ne tulevat muuttumaan? Mitä ajatuksia se sinussa herättää?
- Millainen on Korppoo paikkana asua? Onko se jollain tavalla erityinen?
- Ketkä tai mitkä ovat mielestäsi saariston asukkaita?
- Millaiset asiat ovat sinulle elämässä tärkeitä? Liittyykö asuminen saaristossa jotenkin niihin?
- Millaisia tulevaisuuden suunnitelmia tai toiveita sinulla on ja mitä haasteita tai mahdollisuuksia tulevaan liittyy?

Virikekysymyksien tarkoituksena oli herätellä kirjoittajaa pohtimaan arkea saaristossa, kuitenkin rajaamatta kirjoitusten aiheita liikaa. Kirjoituskeruu kokonaisuudessaan löytyy liitteestä 1. Kaikki vastaajat vastasivat kirjoituskeruuseen suoraan Webropol-alustalla, mutta vaihtoehtoisesti vastauksen olisi saanut lähettää myös sähköpostilla tai kirjeellä.

Omaan vapaamuotoisen tekstiosion lisäksi pyysin pakollisena tietona vastaajaa kertomaan, kuinka kauan hän on asunut Korppoossa. Vaihtoehdot olivat seuraavat: 0-2 vuotta, 3-5 vuotta, 6-10 vuotta, 11 vuotta tai enemmän ja en halua kertoa. Kaikki vastaajat olivat asuneet Korppoossa pidempään kuin 11 vuotta. Koska kaikki vastaajat olivat asuneet Korppoossa pitkään, alueella tapahtuneen muutoksen tarkastelu osoittautui ensinnäkin mahdolliseksi ja toiseksi kiinnostavaksi näkökulmaksi tutkimukselle. Hermeneuttisen tutkimusotteen mukaisesti aineisto vaikutti tutkimuskysymykseen ja toiseksi tutkimuskysymykseksi muotoutui muutoksen kokemus. Lisäksi vapaaehtoisesti sai vastata myös kysymyksiin ammatti- tai koulutustaustasta sekä syntymävuodesta. Kaikki kirjoituskeruuseen osallistujat vastasivat edellä mainittuihin kysymyksiin, vaikka se ei ollut pakollista. Vastaajat olivat syntyneet vuosien 1956–1973 välillä. Kirjoituskeruun kysymykset olivat suomeksi. Julkaisin kirjoituskeruun 26.1.2020, minkä jälkeen tein ryhmään vielä toisen julkaisun 12.2.2020. Toisessa julkaisussa kiitin jo saamistani vastauksista, mainitsin että vielä ehtii vastata keruuseen sekä kerroin vastausmahdollisuudesta ruotsiksi. Kyselyyn vastasi 5 ihmistä, joista kolme kirjoitti vastauksen suomeksi ja kaksi ruotsiksi. Kirjoituskeruuvastaukset on koodattu seuraavasti: K1, K2, K3, K4 ja K5. K-kirjain symboloi kirjoituskeruuta ja numerointi sitoo vastauksen tiettyyn informanttiin.⁸⁶

Haasteita kyselyn luomiseen toivat uudet tietosuojakäytänteet. Minun piti ratkaista, millä tavoin tietosuojailmoituksen saisi osaksi kyselyä. En halunnut tietosuojailmoitusta ohjeistuksen perään, koska tekstistä olisi tullut todella pitkä. Päädyin laittamaan tietosuojailmoituksen erilliselle linkille. Kyselyssä oli kohta ”Pääset lukemaan tietosuojailmoituksen tästä”. Alleviivattuun sanaan oli upotettu linkki, jotka klikkaamalla vastaaja ohjautui Google Docsissa olevaan tiedostoon, jossa oli tietosuojaesostus. Linkki avautui erilliselle ikkunalle, joten vastaaja ei poistunut kyselystä katsoessaan tietosuojailmoitusta.

Jaakko Suominen on todennut, että kysely ei ole neutraali menetelmä vaan alusta ja kyselynlaatija luovat puitteet vastaamiselle.⁸⁷ Kirjoituskeruun julkaisu Facebook-ryhmässä rajasi vastaajat ryhmän jäseniin ja näin vaikutti vastaajien joukon koostumukseen. Korppoon ilmoitustaulu -ryhmässä ei ole paljoa nuoria⁸⁸, mikä oli linjassa tutkimusasetelman kanssa,

⁸⁶Aluksi tarkoituksena oli numeroida kirjoituskeruut vastausjärjestyksessä. Päädyin kuitenkin numeroimaan keruut aineiston selkiyttämiseksi siten, että K1-K3 ovat verrannollisia H1-H3 kanssa. Kaksi muuta haastattelua on numeroitu juoksevasti siinä järjestyksessä, jossa ne olivat Webropol-ohjelman raportissa.

⁸⁷ Suominen 2016, 116.

⁸⁸ Lähtökohtaisesti jo Facebookin ikäraja on 13-vuotta. Facebook: Ohje- ja tukikeskus.

jossa tarkastelen saariston arkea muutoksen näkökulmasta, jolloin pidempi elämäkokemus antaa erilaista perspektiiviä käsiteltäviin asioihin. Näin ollen kyseinen alusta oli sopiva kirjoituskeruun julkaisemiselle. Kirjoituskeruu on yksi kyselyn muoto, vaikkakin siinä on enemmän vapautta perinteisen verkkokyselyyn verrattuna. Kirjoituskeruun vastaaja voi ymmärtää kysymyksenasettelun väärin, sillä hän joutuu toiminaan sen varassa, mitä ohjeistukseen on kirjoitettu. Väärinymmärrykset ovat mahdollisia myös sen takia, että kyselyn laatijalla ei ole mahdollisuutta tarkentaa vastausta lisäkysymyksillä. Koska julkaisin keruukutsun oman profiilini kautta Facebookissa, vastaajat olisivat pystyneet ottamaan minuun yhteyttä yksityisviestillä näin halutessaan. Yksityisviestin lähettämiseen saattoi olla kuitenkin kynnyks, sillä ainuttakaan yksityistä yhteydenottoa ei tullut. Kyselyn julkaisuun tuli kuitenkin yksi kysymys, jossa tiedusteltiin mahdollisuutta vastata ruotsiksi, minkä takia toin toisessa julkaisussa ruotsin kielellä vastaamisen mahdollisuuden esille. Kaksikielisyys tuo myös omat haasteensa kirjoituskeruun tulkintaan, koska osa vastauksista oli kirjoitettu muulla kuin omalla äidinkielelläni.

Kirjoituskeruissa keskeisessä roolissa on omakohtaisuus sekä se, että vastaaja dokumentoi asiasta kirjoittamalla. Vastaajan suhde koettuun, nähtyyn tai tapahtuneeseen on omakohtaista, vaikka teksti sisältäisikin toisilta kuultua. Kirjoittamista ohjaa tutkijan luoma keruukutsu, joka erottaa kirjoituskeruun esimerkiksi kirjeestä tai päiväkirjasta, jotka syntyvät spontaanista tarpeesta kommunikoida tai tarkastella omaa elämää.⁸⁹ Kaksi kirjoituksista oli osoitettu suoraan minulle, mikä kuitenkin osoittaa vastauksien henkilökohtaisuuden ja kirjemäisen piirteen.

Kirjoituskeruun ohjeistuksessa pyysin vastaajia kirjoittamaan elämästään Korppoossa, ohjeistuksesta tuli selkeästi esiin kirjoituksen teema. Tutkittavilta ei kuitenkaan ole luontevaa lähteä kysymään luonnon- ja kulttuuriperinnöstä, jotka ovat tutkijan käsitteitä, vaan aihetta täytyy lähestyä arjen kokemusten kautta ja sellaisilla käsitteillä, jotka ovat tutkittaville kielellisesti helposti lähestyttäviä. Kirjoituskeruita voidaan sanoa myös teemakirjoituksiksi. Elämää Korppoossa käsittelevä keruukutsu linkittyy kiinteästi tiettyyn paikkaan. Tiettyyn paikkaan tai paikkoihin linkittyviä elämäkertoja kutsutaan *geobiografioiksi*. Geobiografialla tarkoitetaan muistoihin perustuvaa kirjoitettua tekstiä paikkojen merkityksistä ja niihin linkittyvistä kokemuksista.⁹⁰ Kirjoituskeruissa teemaelämäkerran tapahtumapaikat keskittyivät Korppooseen ja sen lähialueisiin, mutta ne sisälsivät myös muita vastaajan

---

⁸⁹ Pöysä.

⁹⁰ Karjalainen 2004, 59-65.

elämänpaikkoja. Elämäkerralle tyypillistä on kerronnan eteneminen kronologisesti sekä sisällön ja tapahtumien kuvaaminen jäsenytyneesti.⁹¹ Näen vastauksien sijoittuvan teemaomaelämäkertojen ja henkilökohtaisen geobiografioiden välimaastoon. Kirjoituksissa keskeistä on tiettyyn paikkaan ja aihepiiriin linkittyvien omien kokemusten kuvaus muistin perusteella. On tärkeää huomata, että muistitiedossa oleellista on se mitä ja miten muistetaan ja niitä värittävät kertojan omat kokemukset ja käsitykset.⁹²

3.2 Haastattelut

Haastatteluja suunnitellessa päädyin kävelyhaastatteluihin, koska kävelyhaastattelussa menetelmänä ympäristön merkitys korostuu. Ympäristön aktiivinen rooli on sisäänkirjoitettu tutkimukseni laajempaan merellisen humanismin teoreettiseen viitekehykseen sekä aineistosta kumpuavaan ekokulttuuriperinnön käsitteeseen. Metodologinen lähestymistapani tutkimusaiheeseen ja käyttämäni käsitteet nivoutuvat yhteen laajemman tieteenfilosofiseen näkemykseen kulttuurista ja sen muodostumisesta. Kävelyhaastattelu sopiikin metodina arkisten käytäntöjen, aistimusten ja tunteiden sekä ympäristön vuorovaikutuksen tutkimiseen.⁹³ Saaristoelämän ja siihen kiinteästi kuuluvan ympäristön vuorovaikutuksellisuuden tarkastelu kokonaisvaltaisesti ei olisi ollut mahdollista pelkkien kirjoituseruiden tai perinteisten haastattelumenetelmien avulla.

Haastatteluja suunnitellessani muodostin kirjoituskeruuvastausten perusteella yleisiä teemoja haastatteluja varten. Lisäksi eri haastatteluissa keskustelimme vastaajia lähellä olevista aiheista heidän oman kiinnostuksensa perusteella. Haastattelut tarjosivat myös mahdollisuuden kysyä tarkentavia kysymyksiä keruuvastauksiin liittyen. Kirjoituskeruuseen määrittelemieni teemojen ja saamieni keruuvastausten perusteella pääteemat haastatteluihin olivat seuraavat: Korppoo paikkana, Korppoon asukkaat, saaristolaisuus, luonto, turismi ja tulevaisuus. Aiheita lähestyttiin muutoksen kautta. Lisäksi haastatteluissa keskusteltiin myös yrittäjyydestä ja yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta, jotka olivat haastateltaville tärkeitä aiheita.

Hyvärinen huomauttaa, että valitessaan temahaastattelut lähestymistavakseen tutkijan on tärkeää kiinnittää huomiota haastateltavien mahdollisuuteen vaikuttaa haastattelun teemoihin,

---

⁹¹ Laurén 2006, 77.

⁹² Haanpää 2013, 193.

⁹³ Bamberg 2017, 219.

sillä ennalta määritelty teema ei välttämättä ole haastateltavalle erityisen läheinen.⁹⁴ Kaikki haastateltavat olivat kirjoituskeruihin vastanneita. Kirjoituskeruissa vastaajat kirjoittivat elämästään saaristossa virikekysymysten ja itselleen tärkeiden aiheiden näkökulmasta. Haastattelun teemat pohjautuivat kirjoituskeruihin, joten informantit saivat itse vaikuttaa teemoihin. Kävelyhaastattelu on menetelmänä myös vapaamuotoisempi kuin perinteinen teemahaastattelu ja koenkin, että vaikka keskustelujen teemat olivat ennakkoon mietittyjä niin keskustelua määrittivät yhtä paljon myös ympäristössä oleminen ja muut siellä olijat. Tutkimusasetelman näkökulmasta kävelyhaastattelu sopi parhaiten menetelmäksi tähän tutkimukseen, sillä sen kautta pääsin hetkelliseksi osaksi tutkittavien elämänpiiriä ja arkea Korppoossa viettämällä aikaa heille tärkeissä paikoissa. Vuorovaikutuksellisuutta ja toimintaa ympäristössä olisi ollut mahdotonta havainnoida muilla menetelmillä.

Laura Huttunen toteaa teoreettisten keskustelujen ja käsitteiden toimivan etnografisessa tutkimuksessa tulkinnallisina avaimina. Aikaisemman tutkimuskirjallisuuden lukeminen myös herkistää tutkijaa kentällä ollessaan, aineistoa kerätessä ja kenttäpäiväkirjaa kirjoittaessa, huomaamaan tiettyjä asioita. Tutkimuksen edetessä saattaa nousta myös uusia kysymyksiä.⁹⁵

Tutkimusta varten tein kolme teemahaastattelua. Haastateltavat valikoituivat kyselyyn vastanneista henkilöistä, jotka olivat jättäneet omat tietonsa yhteydenottoa varten. Neljä vastaaja ilmaisi kiinnostuksensa mahdollisiin haastatteluihin kirjoituskeruuseen vastatessaan. Yksi vastaajista rajautui ulkopuolelle ruotsinkielisyyden takia, koska en kokenut omaa kielitaitoani riittäväksi haastattelutilanteen sujuvan vuorovaikutuksen mahdollistamiseksi. Kaksi haastattelusta tehtiin kävelyhaastatteluina, Korppoon kirkonkylän lähistöllä. Haastateltavat saivat itse päättää, millainen reitti haastattelun aikana käveltiin. Kolmas haastattelu tehtiin haastateltavan kodin kuistilla. Haastateltava oli laittanut tarjottavat, joten istuimme pöydän ääressä. Haastattelut kestivät 55–75 minuuttia. Viittaan haastatteluihin koodeilla H1, H2 ja H3. Numero viittaa siihen, missä järjestyksessä haastattelu on tehty ja H-kirjain tarkoittaa haastattelua.

Lisäksi kävelyhaastattelussa on perinteistä teemahaastatteluun verrattuna erilainen kysymisen logiikka, kulttuuriset virikkeet ja yllättävät tekijät ohjaavat haastattelua haastattelijan kysymysten ohella.⁹⁶ Haastattelutilanteessa teemat toimivat pohjana keskustelulle, mutta kävelyhaastattelulle tyypillisesti keskustelu ajautui välillä ympäristön virikkeiden ajamaan

---

⁹⁴ Hyvärinen 2017, 18.

⁹⁵ Huttunen 2010, 48.

⁹⁶ Hyvärinen 2017, 19.

suuntaan, mikä oli toivottavaakin. Tekemäni haastattelut olivat kävelyhaastattelun ja teemahaastattelun välimaastossa. Haastattelemalla tuotettuun tietoon liittyy erityispiirteitä. Haastattelumenetelmällä saadaan arvokasta tietoa kokemuksista. On kuitenkin ongelmallista, jos haastattelemalla tuotettua tietoa pidetään varauksetta autenttisenä ja ainutkertaisena.⁹⁷ Suhtaudunkin haastattelemalla saatuun tietoon värittyneenä ja mielestäni oleellista onkin pyrkimys katsoa maailmaa haastateltavien silmin ja yrittää ymmärtää miksi he kertovat asiat niin kuin kertovat.

Kulttuuriantropologi Tim Ingold ja Jo Lee Vergunst nostavat kävelemisen käytäntöjä käsittelevässä tutkimuksessaan esille kävelemisen kolme erityispiirrettä tutkimuksen tekemisen näkökulmasta. Ensiksi käveleminen on erityinen menetelmä, koska ihminen on silloin kaikki aistisesti kosketuksissa ympäristönsä kanssa. Toiseksi kävelyn aikana tarkastelemalla reittien yksityiskohtia luodaan alusta laajemmalla kulttuuristen merkityksien ja elämäntapojen pohdiskelulle. Kolmanneksi käveleminen on yhdessä tekemistä, joka koetaan merkitykselliseksi.⁹⁸

Kävelyhaastattelulle erityistä on perinteisestä istumahaastattelusta poikkeava vuorovaikutusdynamiiikka, joka vaikuttaa haastattelijan ja haastateltavan valtasuhteeseen. Kävelyhaastattelussa ympäristö on kolmas aktiivinen osapuoli ja odottamattomat keskeytykset kuten säätilan vaihtuminen, yllättävät kohtaamiset ja muut tekijät ovat läsnä ja vaikuttavat kommunikointiin. Kävelyhaastattelussa kielellinen vuorovaikutus voi hankaloitua, jolloin huomio saattaa kiinnittyä johonkin tutkimuksen kannalta tärkeään asiaan. Menetelmänä kävelyhaastattelussa korostuvat myös muut kuin kielelliset merkitykset.⁹⁹ Kävelyhaastattelu menetelmänä tarjoaa haastattelijalle tilaisuuden päästä osaksi haastateltavan kokemusmaailmaa.¹⁰⁰ Menetelmän valinta tukee tutkimuksen laajempaa tieteenfilosofista näkemystä kulttuurista ja sen muodostumisesta, jossa ympäristö ja ei-inhimilliset toimijat eivät ole vain passiivisia taustatekijöitä vaan aineistoa tuotetaan yhdessä haastateltavan elämänpiirissä tilanteisesti.

---

⁹⁷ Hyvärinen 2017, 9.

⁹⁸ Ingold & Lee Vergunst 2008.

⁹⁹ Bamberg 2017, 220.

¹⁰⁰ Hankonen 2021, 80.

3.3 Kentällä

Perinteisesti kentällä on tarkoitettu jotain tiettyä paikkaa tai rajattua yhteisöä. Nykyisin tutkimuksessa kenttä voidaan määritellä melko joustavasti.¹⁰¹ Tutkimuksen keskiössä on korppolaisten elämä saaristossa. Tässä tutkimuksessa fyysinen kenttä rajautuu tiettyyn saareen ja sen asukkaisiin. Tutkimuksen aineistokokonaisuus koostuu Korppoossa tehtyjen haastattelujen lisäksi myös verkon kautta tehdyistä kirjoituskeruista. Facebookin Korppoon ilmoitustaulu -ryhmä on myös osa kenttää. Kenttä rakentuu tutkijan valintojen kautta. Laura Huttunen painottaa, että etnografisessa tutkimuksessa kenttää ei kannata määritellä paikan kautta vaan ennemminkin tilana, joka muodostuu sosiaalisista vuorovaikutussuhteista.¹⁰²

Tämän tutkimuksen näkökulman kannalta kentän määrittelyssä sosiaaliset vuorovaikutussuhteet eivät yksinään selitä kenttää. Määrittelenkin kentän toimintatilana, joka muodostuu inhimillisten ja ei-inhimillisten toimijoiden vuorovaikutteisuuden kautta, jossa paikan fyysisyydellä on myös keskeinen rooli. Ilona Hankonen kirjoittaa paikan käsitteestä seuraavasti:” - paikka on enemmän fyysinen kuin diskursiivinen ja muodostuu enemmänkin toiminnan ja affektien kuin kielen kautta”.¹⁰³

Korppoossa ollessani kirjoitin kenttäpäiväkirjaa. Kenttäpäiväkirja toimi tärkeänä työvälineenä koko tutkimusprosessin läpi. Kentällä kirjoitetut havainnot jäsensivät nähtyä ja koettua haastatteluja varten ja herättivät kysymyksiä, jotka taas osaltaan uudelleen vaikuttivat haastatteluissa käytyihin keskusteluihin. Ennen kaikkea kenttäpäiväkirja toimii pohdinnan välineenä sekä tutkimuksen analyysivaiheessa tekemieni havaintojeni tukena.

Kenttäpäiväkirjaa kirjoittaessaan tutkija analysoi jo alustavasti haastatteluja, joka ohjaa esittämään erilaisia kysymyksiä seuraavien haastattelujen kohdalla.¹⁰⁴

Olin Korppoossa viitenä peräkkäisenä päivänä 14.-18.9.2020. Kenttäpäiväkirja koostuu yhteensä viidestätoista sivusta muistiinpanoja. Lisäksi otin myös valokuvia eri paikoista. Valokuvat helpottivat kentälle ”palaamista” myöhemmin tutkimusprosessin aikana.

Kenttäpäivien aikana tein yhteensä kolme haastattelua. Kenttäpäiväkirja koostuu tekemistäni havainnoista kentällä ollessani sekä haastatteluiden jälkeen kirjoitetuista reflektoinneista.

Kävelyhaastattelujen aikana tapahtui useita keskeytyksistä. Välillä jäätiin vaihtamaan kuulumisia tuttujen kanssa tai vieressä kulkeva auto keskeytti keskustelun. Muiden tilassa

¹⁰¹ Sluka & Robben 2007; Amit 2000.

¹⁰² Huttunen 2010, 39–40; Hirvi & Snellman 2012.

¹⁰³ Hankonen 2021, 18.

¹⁰⁴ Huttunen 2010, 48.

liikkujista puhuttiin tai kerrottiin niihin tai heihin liittyviä huomioita. Kenttäpäiväkirjan havainnot tuttujen kohtaamisista, tervehtimisestä, vieraanvaraisuudesta ja tarkkailusta tukevat informanttien kokemuksia. Kenttäpäiväkirjan merkinnät esimerkiksi myrskyyn ja sen vaikutuksiin liittyen myös haastoivat informanttien kertomaa.

Haastateltavat saivat itse valita reitit, joten kenttäpäiväkirjaan kirjoitin havaintojani haastateltavien reittivalinnoista. Toinen haastateltavista oli suunnitellut reitin etukäteen ja toinen lähti spontaanisti ohjaamaan reittiä. Molempien haastattelujen aikana käveltiin haastateltaville tärkeissä paikoissa, jotka olivat monin eri tavoin tuttuja. Haastateltaville tuttuja paikkoja olivat esimerkiksi nykyinen tai entiset kodit, arjessa usein vierailtavat paikat tai kuljetut reitit. Kävelyhaastattelun aikana kuljimme myös paikoissa, joihin liittyi tärkeä muisto, vaikka siellä ei olisikaan vierailtu pitkään aikaan.

Sää vaikutti myös haastatteluiden tekemiseen ja niitä jouduttiin siirtämään, sillä tuulen takia äänitys olisi ollut mahdotonta. Kenttäpäiväkirjan havainnot tukevat kerrottua, mutta myös haastavat niitä. Korppoossa ollessani kävin ostamassa leipomosta karjalanpiirakoita, eikä minulla ollut käteistä. Myyjä sanoi, että voin palata seuraavana päivänä takaisin maksamaan, kun olen tulossa takaisin kirkonkylälle. Kohtaaminen kertoi vieraanvaraisuudesta ja yllätyin myös siitä, ettei leipomossa voinut maksaa kortilla.¹⁰⁵ Keskustelimme kokemuksesta erään haastattelun aikana ja haastateltava totesi paikan olevan ainut, jossa korttimaksu ei käy.¹⁰⁶ Keskustelusta havainnollistuu haastattelun yhdessä tuotetun tiedon luonne. Haastateltava ei itse olisi maininnut asiaa, sillä se ettei korttimaksu käynyt tietyssä paikassa oli täysin normaali asia, kuten sekin että voi palata myöhemmin maksamaan. Haastattelijan näkökulmasta kaupasta lähteminen maksamatta oli taas yllättävä kokemus. Esimerkki havainnollistaa myös kävelyhaastattelua menetelmänä, sillä ilman leipomon ohi kävelemistä aiheesta ei välttämättä olisi keskusteltu.

3.4 Teemoittelu

Haastatteluaineiston luokittelussa ja analysoinnissa olen käyttänyt NVivo-ohjelmaa. NVivo on tilasto- ja analyysiohjelma, joka soveltuu erinomaisesti laadullisen aineiston luokitteluun ja analysointiin.¹⁰⁷ Litteroin eli puhtaaksikirjoitin haastatteluiden äänitallenteet sanatarkasti

---

¹⁰⁵ Kenttäpäiväkirja.

¹⁰⁶ Haastattelu 1.

¹⁰⁷ NVivo.

tekstimuotoon Word-tiedostoihin, jotka siirsin ohjelmaan. Litterointi on analyysin ensimmäinen vaihe ja erinomainen tapa tutustua tutkimusaineistoon. Ilman litterointia suuren aineiston läpikäynti äänitteitä kuuntelemalla veisi paljon aikaa sekä kokonaisuuksien hahmottaminen olisi haasteellista. Tekstimuotoon saatettu aineisto on jo kertaalleen tulkittua.¹⁰⁸ Pirjo Nikander korostaakin litterointia osana analyysiä eikä mekaanisena suoritteena.¹⁰⁹ NVivoa hyödynsin vasta aineiston luokittelussa ja analyysissä. Kävin aineiston läpi haastattelu kerrallaan ja koodasin aineistosta toistuvia teemoja eri kategorioiden alle. Tämän jälkeen yhdistelin luokkia kokoavien luokkien alle. Nykyisin on yleistä käyttää teemoittelussa apuna tekstinkäsittelyohjelmaa, jonka avulla aineistosta useampaan kuin yhteen teemaan liittyvät osat voidaan järjestää oikeiden teemojen alle.¹¹⁰ NVivo-ohjelma mahdollisti aineiston käsittelyn edellä mainitulla tavalla. Esimerkiksi saaristoon muutokseen liittyvä puhe saattoi kuulua myös teeman luonto alle.

Kaikki aineistosta koodatut kategoriat eivät kuitenkaan sopineet suurempiin kategorioihin. Laadullisessa analyysissä usein unohdetaan tai vältellään sellaisia aineiston osia, jotka eivät asetu valmiiden koodien alle.¹¹¹ Havainnollistavan esimerkkinä toimii omassa aineistossani lauttamatka. Aineiston analysoinnissa muodostin kattoteemat, mutta jätin lauttamatkan yksittäiseksi luokaksi teeman alle, koska se oli tärkeä kirjoituskeruiden pohjalta tekemiäni havaintojeni sekä tutkimuskirjallisuuden valossa.

Tutkimukseni keskiössä on koko ajan ollut muutos. Tutkimuskysymykseni on seuraava: miten korppolaiset kokevat kulttuuri- ja luonnonperinnön ja millaisessa muutoksessa se on? Ruusuvuori, Nikander ja Hyvärinen huomauttavat, että tutkija tarvitsee tutkimuskysymysten ja haastattelukysymysten lisäksi analyttiset kysymykset, joita esitetään aineistolle.¹¹² Kysyin aineistolta millaisia ovat asukkaiden arjen kiinnittymiskohdat ja miksi ne ovat tärkeitä. Kiinnitin huomiota siihen mistä puhutaan puhuttaessa elämästä saaristossa ja mitä jätetään tämän ulkopuolelle. Millaisia asioita elämään toivotaan tai kaivataan eli mitä kohti ollaan kulkemassa? Mitä aineistosta on nostettavissa sanallisen vuorovaikutuksen lisäksi, joka tukee tai haastaa kerrottua?

---

¹⁰⁸ Ruusuvuori 2010, 424–427.

¹⁰⁹ Nikander 2010, 432.

¹¹⁰ KvaliMOTV.

¹¹¹ Salo 2015, 179.

¹¹² Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 9.

Teemoittelu on yksi sisällönanalyysin muoto, jolla laadullisessa tutkimuksessa aineistoa voidaan analysoida.¹¹³ Ulla-Maija Salo tarkastelee kriittisesti sisällönanalyysiä tutkimusmenetelmänä. Hänen mukaansa sisällönanalyysin vaarana on tutkimuksen jääminen pintapuoliseksi. Pintapuolisuudella Salo tarkoittaa uudelleen luokitellun aineiston esittämistä analyysin tuloksena, jolloin varsinaisia tuloksia ei ole syntynyt.¹¹⁴ Analyysin eri vaiheita on vaikea erotella toisistaan, sillä käytännössä ne ovat kiinteästi sidoksissa toisiinsa ja tapahtuvat osittain päällekkäin.¹¹⁵ Vaikka teemoittelua tehdessä nojasin vahvasti aineistoon, luokittelun muodostumiseen vaikuttivat kuitenkin myös tutkimuksen aikana kertynyt tietämys ja kokemus aiheesta.

Laadullisen analyysin tavoitteena ei ole tyhjentää sisältöä erilaisiin luokkiin vaan löytää jotain uutta: jäsentämisen tapoja, näkökulmia tai keinoja inhimillisten todellisuuksien ymmärtämiseksi.¹¹⁶ Kirjoituskeruun teemat toimivat pohjana haastatteluille, mutta haastatteluaineistojen teemoittelussa lähestyin aineistoa ennakkoluulottomasti. Ensimmäisen teemoittelun jälkeen muodostin aineistosta seuraavat luokat: kielikysymys, korppolaisuus, kuulluksi tuleminen, lauttamatka, luonto, maanomistus, muutos saaristossa, muutto saaristoon, muuttuvat tarpeet, olemisen tapa, palvelut, saaristolaisuus, tärkeät paikat, turismi, työ saaristossa ja yhteisö.

Pyrkimyksenäni oli jäsentää aineistoa niin, että voin esittää aineiston tutkimuskysymysten kannalta mahdollisimman kattavasti, säilyttäen aineiston monipuolisuuden kaikkine väreineen ja välittää ne lukijalle. Analyysin seuraavassa vaiheessa jäsensin aineiston neljään eri luokkaan: saaristoon siirtymä, olemisen tapa, elinvoimainen saaristo sekä saariston normit. Näissä luvuissa tuon esille myös ääniä, jotka haastavat saariston totuttuja toimintatapoja tai arvoja sekä katsovat eteenpäin saariston tulevaisuuteen. Näissä kaikissa yhdistyvät ”inhimillinen kulttuuri” ja luonto irrottamattomina osina toisistaan. Luonto muokkaa toimintaa ja asettaa sille monin tavoin rajat, mutta vastavuoroisesti inhimillinen toiminta muokkaa luontoa. Inhimillisen toiminnan seurauksena aiheutuneet globaalit ympäristökriisit aiheuttavat muutoksia luonnossa, jotka näkyvät saaristossa ja sen asukkaiden elämässä.

---

¹¹³ Tuomi & Sarajärvi 2018.

¹¹⁴ Salo 2015, 166.

¹¹⁵ Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 12.

¹¹⁶ Ruusuvuori et al. 2010, 16.

3.5 Tutkimusetiikka

Jokaiseen tutkimukseen liittyy lukuisia tutkimuseettisiä valintoja koko tutkimusprosessin ajan. Tutkimuseettiset valinnat ovat läsnä jo ennen koko tutkimuksen aloittamista aina aiheen valinnasta lähtien. Aiheen valinta on jo itsessään arvopohjainen kysymys, mutta se ei tarkoita, etteivätkö tutkimustulokset voisi olla objektiivisesti ja rationaalisesti toteutettuina arvovapaita.¹¹⁷ Tutkimusetiikan näkökulmasta valintojen reflektointi ja läpinäkyviksi saattaminen ovat ainoa vaihtoehto, sillä valintoihin vaikuttavat tutkijan oman kiinnostuksen kohteet ja eletty elämä. Tässäkin tutkimuksessa aiheen valintaa ohjasi oma kiinnostukseni ihmisten luontosuhteeseen ja eletty elämäni saaristossa. Lapsuudessani asuin Korppoossa. Siellä vietetystä ajasta asuimme lähes koko ajan Gyltössä. Saaristokulttuurin tutkimuksen kentäksi valikoitui Korppoo alueen tuttuuden takia. Tutkittavien saaminen olisi todennäköisesti ollut haasteellisempaa ilman kosketuspintaa saaristoon.

Tämän tutkimuksen kannalta eniten pohdintaa aiheuttaneet tutkimuseettiset kysymykset liittyivät aineiston säilyttämiseen sekä tutkittavien anonymiteetin turvaamiseen. Poistin aineistosta kaikki henkilöiden nimet sekä muut haastateltavan suoraan tunnistamiseen johtavat sisällöt. Tämän lisäksi poistin henkilötietolaissa arkaluontoisiksi määrittelyt tiedot. Koska kyseessä on pieni paikka, on tunnistettavuuden täydellinen takaaminen erittäin haasteellista. Arja Kuulan ja Sanni Tiitisen mukaan kysymykset aineiston avoimuudesta ja jatkokäytöstä herättävät usein tutkijassa eettisiä huolenaiheita. Haastatteluaineiston kerääminen on työlästä ja valitettavasti aineiston käyttö jää hyvin usein vain yhteen kertaan.¹¹⁸ Aluksi suunnittelin tallentavani aineiston jatkotutkimusta varten. Lopulta päädyin kuitenkin siihen, ettei keräämääni aineistoa tallenneta, vaikka tiedostin aineiston jatkokäytön tarpeellisuuden. Päätöksen taustalla oli informanttien anonymiteetin turvaamisen takaaminen, jottei kenttään perehtymätön tutkija käytä aineistoa niin että tutkittavat ovat tunnistettavissa.

Kirsi Laurén toteaa suokokemuksia ja -kertomuksia käsittelevässä väitöskirjassaan kirjoituskeruun menetelmänä mahdollistavan aroista ja intiimeistä asioista kertomisen, joista puhuminen haastattelutilanteessa saattaisi tuntua vaikealta.¹¹⁹ Omassa aineistossani havainto oli kuitenkin päinvastainen. Kirjoituskeruissa liikuttiin yleisemmällä tasolla kuin haastatteluissa. Kirjoituskeruissa kerronta oli selkeästi mietittyä ja paikoitellen jopa runollista. Haastattelutilanteissa puhe oli spontaanimpaa ja tilanteista. Kirjoituskeruissa negatiivisina

---

¹¹⁷ Raatikainen 2004, 151.

¹¹⁸ Kuula & Tiitinen 2010, 446.

¹¹⁹ Laurén 2006, 61.

koetuista asioista ei juuri puhuttu tai niihin korkeintaan viitattiin yleisellä tasolla. Haastatteluissa vaikeista asioista puhuttiin henkilökohtaisemmalla tasolla ja puhe oli muutenkin yksityiskohtaisempaa ja henkilökohtaisten kokemusten värittämää. Tilanteinen puhe ja paikoitellen hyvin henkilökohtaisista asioista puhuminen edellytti oman tutkijaposition reflektointia sekä sensitiivisyyttä asioiden auki kirjoittamisen vaiheessa.

4 Tutkimustulokset

Analyysin perusteella olen muodostanut aineistostani neljä kattoteemaa: saareen siirtymä, olemisen tapa, elinvoimainen saaristo ja saariston normit, joiden mukaan luku rakentuu. Jokaisessa pääluvussa on kolme alalukua. Aineisto koostuu viidestä kirjoituskeruuvastauksesta ja kolmesta haastattelusta. Kaksi haastatteluista on tehty kävelyhaastatteluina ja kolmas asukkaan kotona pihapiirissä. Analyysissä sekä keruita että haastatteluja käytetään rinnakkain, mikä mahdollistaa myös aineistojen keskinäisen vertailun ja tutkimuskysymyksiin vastaamisen eri näkökulmista. Luvuissa vastaan eri teemojen kautta tutkimuskysymykseeni, millaista on korppoolaisten kulttuuri- ja luonnonperintö ja millaisessa muutoksessa se on.

Saareen siirtymä luku kattaa aineistossa toistuvat neuvottelut saariston rajoista, saaristolaisuudesta sekä saaristoon ja saaristolaiseksi tulemisesta. Luvun alaluvut ovat saariston rajat, lauttamatka ja oikeat saaristolaiset. Fyysinen siirtymä ei suoraan tarkoita saaristolaisuutta, vaikka lauttamatkalla onkin keskeinen rooli korppoolaisuudessa. Toinen analyysiluku olemisen tapa jäsentyy tilan tunnun, elämänpiirin tuttuuden ja luonnon läsnäolon teemojen kautta. Luvussa pohditaan saaristolaisuutta elämän ja olemisen tapana. Kolmas kappale elinvoimainen saaristo rakentuu seuraavista luvuista: kehitystä asukkaiden ehdoilla, saariston kunnioitus ja työ saaristossa. Saariston elinvoimaisuus on edellytys saaristossa asumiselle, joten siinä välittyä myös huoli tulevasta. Viimeinen analyysikappale käsittelee saariston normeja eli totuttuja toimintamalleja kohtaamisten tapojen- ja paikkojen, yksilön roolin sekä maan ja kielen merkityksien kautta.

4.1 Saaristoon siirtymä

4.1.1 Saariston rajat

Korppooseen kuuluvat saaret ovat maantieteellisesti rajattu alue, jonka pääsaarelle kuljetaan kahden lautan kautta mantereelta. Saaret rajautuvat rantaviivaan ja väliin jäävä vesialue toimii siirtymäreittinä Korppoon ja muun maailman välillä. Meri toimii saariston määrittävänä tekijänä. Fyysisten rajojen lisäksi saaristoa määrittävät useat symboliset rajat, jotka ovat epämääräisempiä. Siivonen on todennut että ”-- ulkosaaristo on symbolisesti vahvimmin

saaristoa, vaikka monien ajatuksissa myös suurin osa sisäsaariston suurista ja mantereen läheisistä saarista saaristoon kuuluukin.”¹²⁰

Haastattelussa pohdittiin etäisyyttä Korppoon ja mantereen välillä: ”-- Mut ajatuksissa mä luulen et saari niin sen täytyy olla jotenkin todella hankalan matkan päässä.”¹²¹ Korppoon asukkaille saaren saapumista ei koettu hankalana eikä etäisyyttä mantereelta nähty pitkänä. Haastatteluissa ilmaistiin kuitenkin, että ”saari” saattaa tarkoittaa muille etäistä ja vaikeasti saavutettavaa paikkaa. Tutkimusaineistossa juuri saaren olemus teki paikasta kodin. Saari oli keskeinen tekijä paikkojen, kuten kodin, kuvailussa. Kysyin haastateltavalta, mitä hänelle tulee ensimmäiseksi mieleen Korppoosta.

H2: Se on mulle kotikivi.

HA: Mitä se tarkoittaa että on kotikivi?

H2: Se on, armeijassa puhuttiin niinku Gyltööstä on puhuttu et se on kivi ja että mennään kivelle. Ja me asuttiin siellä ensin niin se on vaan siitä jääny. Et se oli ennen kotikivi ja tää on nyt kotikivi. Ennen ku Gyltööseen mentiin ni sanottiin et mennään kivelle. Gyltöst puhuttiin et mennään kivelle. Nyt Korppoost on tullu kotikivi. Ja sit taas saari on mökkikivi. Tavallaan niinku paikka, mut kivellä ehkä tarkotetaan niinku sitä et se on niinku saari.

Korppoo on monilukuinen saarien ja luotojen kokonaisuus. Kotikivelle ”meneminen” viittaa paikkojen erillisyyteen. Paikkoja jäsennetään juuri saaren määritelmän kautta ja jokainen paikka on erillinen ja omansa. Kuntaliitoksen myötä Korppoo liitettiin osaksi Paraisten kaupunkia, ja haastatteluissa keskusteltiin Korppoosta osana Paraisia. ”Joo kyl me ollaan kaikki [saaristolaisia]. Älä mee sanomaan et oot paraislainen. Jokainen korppoolainen ja houskarilainen suuttuu siit jos sua sanotaan paraislaiseks. Et kyl me ollaan korppoolaisia.”¹²²

Korppoo erotettiin erillisenä alueena Paraisista, vaikka se hallinnollisesti kuuluukin siihen. Kunta on taloudellinen, poliittinen ja hallinnollinen organisaatio. Näin ajateltuna kunta käsitetään välineenä, jonka tehtävänä on palvelujen tarjoaminen ja elämysympäristön organisointi.¹²³ Kunnilla on kuitenkin inhimillinen ulottuvuus, koska toimintaa ylläpidetään ihmisten toiminnallisissa ja sosiaalisissa verkostoissa.¹²⁴ Aikaisemman tutkimuksen mukaan saaristossa on vallalla näkemys, jonka mukaan saaret, jotka on yhdistetty mantereeseen sillalla

¹²⁰ Siivonen 2008, 318. Vaikka Korppoon kuuluu alueellisesti ulkosaaristoon, siellä asuminen ei kuitenkin tarkoittanut kaikille haastateltaville ”saaristolaisuutta”.

¹²¹ H1.

¹²² H2.

¹²³ Asumaa 1997, 7.

¹²⁴ Mäkinen & Wilmi 2016, 228.

eivät ole samassa mielessä saaristoa, vaan ne ovat menettäneet saaristoluonteensa.¹²⁵

Korppoon saaristoluonnetta määrittää saaren olemus eikä Parainen ei tästä näkökulmasta ole samalla tavalla saaristoa. Kotikunta voidaan määritellä paikkaan sidottuna yhteisönä, johon paikalliset tuntevat kuuluvansa, ja jonka kautta ihmiset määrittelevät millaisia he ovat.¹²⁶

Korppoolaisille saaristolaisuus oli keskeinen identiteettiä määrittävä tekijä, mitä ei paraislaisuuteen samassa määrin liitetty.

Toisessa haastattelussa suhtautuminen Paraisiin oli muuttunut siellä vietetyn ajan myötä. Muille kerrottaessa saatettiin mainita ensin Parainen, jonka jälkeen tarkennettiin, että ollaan tai asutaan Korppoossa.

”Joo o no aluks se oli ehkä semmonen mörkö mulle tai täällä nyt et ollaan paraislaisia. Mut nyt ku tota niin ite on enemmän niinku siellä ollu ja tehny niin --. Mut ehdottomasti mä sanon että mä oon Paraisilta ku se on jo suurempi paikka niin ihmiset tietää missä se on ehkä ja sitten siitä voi sitten sanoo että me ollaan niinku asutaan siellä Korppoossa.”¹²⁷

Kuntaliitoksen myötä totuttu arki muuttaa muotoaan. Kuntalaiset ovat tottuneet sijoittamaan itsensä tietyn paikallisen menneisyyden jatkumoon, ja muutoksen myötä kuntalaisten tehtävänä on uudelleen rytmittää toimintaa.¹²⁸ Informantin pohdinta muuttuneesta suhteesta Paraisiin havainnollistaa hyvin arjessa tapahtunutta uudelleen rytmittymistä. Aineistossa korppoolaiset eivät pääsääntöisesti kuitenkaan kokeneet kuuluvansa osaksi Paraisia.

Myös Korppoon sisällä saaristo rajautuu pienempien paikkojen kautta. Gyltö nähtiin erillisenä alueena Korppoosta. Gyltö on Puolustusvoimien tukikohta ja vaikka alue ei enää ole aktiivisessa käytössä pysyy se yhä siviileiltä suljettuna. Gyltööstä pääsaarelle muuttaminen ei muuttanut asukasta korppoolaiseksi. ”Pääkorppoolaiset, on leimannu meitä gyltöläisiks. Et meitä mulle ei oo koskaan sanottu, että korppoolainen, et sielt gyltööst.”¹²⁹ Haastateltava koki hyvin vahvasti tämän erottelun leimaamisena jolta ei voinut välttyä, vaikka hän itse koki olevansa korppoolainen. Korppoolaisista erotettiin erillinen ”pääkorppoolaisien” ryhmä, jolla viitataan Kyrklandetin eli Korppoon pääsaaren asukkaisiin. Sekä korppoolaiset että gyltöläiset nähtiin yhtä lailla saaristolaisina, mutta gyltöläisiä ei kuitenkaan laskettu korppoolaisiksi.

¹²⁵ Siivonen 2008, 157–158.

¹²⁶ Mäkinen 2013, 287.

¹²⁷ H3.

¹²⁸ Mäkinen & Wilmi 2016, 228–229.

¹²⁹ H2.

Saaristolaisuutta määritetään fyysisten ympäristön rajojen, saarien kautta. Hetkellinen alueella oleminen ei kuitenkaan merkitse saaristolaisuutta. Fyysisten rajojen lisäksi saaristoa määrittävät symboliset rajat. Gyltö rajautuu myös toiminnallisesti erilliseksi alueeksi, koska se on siviileiltä suljettu alue. Saaristolaisuuden kulttuuriperintöä on fyysisesti erillisellä alueella asuminen. Ekokulttuuriperintö ilmenee siinä, miten saaristolaisuuden kokemus määrittäytyy juuri alueen erillisyyden kautta ja ympäristössä tapahtuvat muutokset sekä rajat muokkaavat kokemusta saariston rajautumisesta ja saaristolaisuudesta.

4.1.2 Lauttamatka

Ensimmäistä matkaa saaristoon kuvattiin pitkänä ja jännittävänä ensimmäisten lauttamatkojen ja venematkojen vuoksi, mutta pidemmän saaristossa asumisen jälkeen kokemus matkasta muuttui. Lauttamatka oli haastateltaville erityinen ja samalla tuttu kokemus, jota odotettiin. Lauttamatka näyttäytyy yhdenlaisena siirtymäriittinä saaristoon. Pauliina Latvala-Harvilahti on todennut suomenlinnalaisten merisuhdetta käsittelevässä artikkelissaan lauttojen olevan jatkuvassa liikkeessä, mutta liikkuvuuden elementistä huolimatta ne edustavat kuitenkin mahdollisuutta paikkojen välillä tapahtuvaan pysähtymiseen sekä arkiseen kohtaamiseen.¹³⁰ Seuraava lainaus havainnollistaa erinomaisesti tätä pysähtymisen hetkeä.

”Mut ku tääl on nyt se yli 50 vuotta ravannu ni en mä enää ees koe tota tota matkaks. Ku sä lähet töistä ni se on semmonen mun omal taval niinku semmonen rentoutumis hetki. Et saa niinku jättää sen kaupungin ja työsiat ja sit vaik maanantai aamuna niinku potuttaa et ihana ilma et voi ku ois ihana lähtee metsään et onks pakko lähtee töihin ni sit ku mä oon siin lauttarannassa ni sit mä aina hiffaan et oli mikä keli tahansa oli sumu tai oli aurinko tai jotain ni oi vitsi et kauheen monella ei oo näin upeeta työmatkaa vau. Sit niinku niinku huomaa et oikeesti et mul on tosi ihana työmatka.”¹³¹

Lauttamatka jätti informantin mielestä työasiat mantereelle. Haastateltava kuvaa lauttarantaan saapumista voimakkaana kokemuksena, jolloin luonnon upeus havainnollistuu joka kerta. Aineistossa lauttamatkaa saariston ulkopuolisille kuvattiin hankalana ja vieraana kokemuksena, jota se asukkaille ei ollut.

HA: Joo ja sit tietty ku siin on ne kaks lauttaa siin välissä ni tota.

H1: Kyllä joo se voi tuntua semmoselle ja jollekki varmaa pelottavalle ja et miten semmosen kans mennään.

HA: Kyllähän mä oon silloin ollu ja aina mentiin eikä mua se lautta pelottanu mut

¹³⁰ Latvala-Harvilahti 2020, 246.

¹³¹ H2.

kyl mä ajattelin et jos mun pitää ajaa sinne ylös [yhteen ääneen] et mitäköhän siit tulee vaik ei niinko meri tai lautta oo pelottavia. Mun mielest se on kivaa ja ihanaa mennä sillä, mut kuitenkin sillai ihan erilainen.

H1: Juu mut toi on kauheen monelle. Mää teen postauksia välillä siitä miten tänne tullaan ja näin ni mä en oo ikinä maininnu siitä et voi joutua ajaa rampille kosk sit moni on et enhän mää kyllä sitte tuu, ku se on niin harvinaista et joutuu ja siit saa kieltäytyy.¹³²

Haastattelussa näkyy jaettu kokemus lauttamatkan vieraudesta muille kuin korppoolaisille. Haastateltava jättää tietoisesti ulkopuolisille mainitsematta sen, että lauttaan ajaessa voi joutua ajamaan ylös rampille. Korppoolaisille lauttamatka on kotiin tulemisen kokemus, mutta tiedostettiin, että se saattaa muualta tuleville tuntua jopa pelottavalta. Ympäristö ja merenkulkuteknologia luovat rajat toiminnalle ja säiden vaihtelu myös vaikuttaa saareen tai saarelta siirtymään. Korppoossa ollessani oli myrsky, minkä takia lautta ei päässyt kulkemaan normaalisti. Lautan kulkemattomuus oli asukkaiden kesken merkittävä puheenaihe, josta keskusteltiin esimerkiksi kaupan kassalla.¹³³ Latvala-Harvilahti on todennut, että lauttamuistoissa korostuu yksilöllisten arkisten muistojen lisäksi myös yhteisön jäsenten merkitys.¹³⁴ Seuraavassa lainauksessa kerrotaan, miten havainnollistavia kuvia jaettiin asukkaiden kesken.

H2: Joo ei [sää] vaikuta tai ehkä nyt pikkasen, jos miettii niinku lauttaliikennettä. Et se on nytte et jos tulee myrsky niin ja eilenkään ei Paraisten iso lautta toinen ni ei päässy rantaan eilen. Mä näin siit kuvan oikee, kaverin kaveri laitto. Et semmosii on. Mut enää harvemmin on niit jäättilanteita. No on täs ny muutama vuos ollu et on jäät ollu niinku esteenä rajottanu tota mutta ku neki kulkee ympäri vuoden nykyään ja ympäri vuorokauden ni ei siinäkään oo sitä rajoitusta. Sillon ku mä oon muuttanu ni nehän ei kulkenu öisin. Et silloin oli viel tos Nauvossa se pikku lossikin viel sillo ei ollu niit siltoja ni nehän ei kulkenu öisin et ne lopetti illalla puolen yön aikaan ja aamulla alko joskus 5.50 tai 5.35.¹³⁵

Haastattelussa ilmenee myös se, miten korppoolaiset tietävät erilaisten sääolosuhteiden vaikutukset lauttaliikenteeseen. Lautat kulkevat saarten eri ilmansuunnista ja tietyn ilmansuunnan tuuli vaikutti juuri kyseisen lautan kulkumahdollisuuksiin. Tämä oli haastateltaville selvää, kun ihmettelin, miten toinen lautta kulki tai mistä syystä veneet olivat pysyneet paikallaan tietyllä laiturilla.¹³⁶ Saaristolaisilla on erityistuntemus omasta maasta sekä ”vesitieteellisestä” alueesta, mikä on karttunut päivittäisen ympäristön toiminnan seuraamisen

---

¹³² H1

¹³³ Kenttäpäiväkirja.

¹³⁴ Latvala-Harvilahti 2020, 246.

¹³⁵ H2.

¹³⁶ Kenttäpäiväkirja.

kautta.¹³⁷ Lainauksessa kuvien jakaminen on myös esimerkki ympäristön tarkkailusta ja sen keskeisestä roolista korppoolaisille. Kuvien jakaminen myös kertoo ilmiön yhteisöllisestä luonteesta. Lauttamatkan kautta havainnollistuu henkilökohtainen suhde omaksi koettuun merialueeseen. Omaksi koettu merialue on se, jonka äärellä vietetään eniten aikaa ja mikä tästä syystä tunnetaan parhaiten.¹³⁸

Losseilla on myös vahva merkitys saaristoidentiteettien symbolisia rajoja ylläpitävässä toiminnassa. Yhteisalukset toimivat kontrolloinnin välineenä ja vahvistavat symbolista itsenäisyyttä saarten ja sen yhteisön näkökulmasta.¹³⁹ Korppoolaisen ekokulttuuriperintö havainnollistuu lauttamatkoissa. Lauttamatkan aikana luonnon erityisyys konkretisoituu. Säätilojen vaikutus ja tietämys niiden vaikutuksesta lauttaliikenteeseen ovat esimerkkejä oman merialueen tuntemuksesta. Lossien symbolinen rooli oman alueen erillisyyden kannalta sekä lauttamatkan kokemuksen merkityksellisyys ovat myös keskeisiä arjen kiinnittymisen kohtia. Korppoossa yhteisesti jaettu kokemus lauttamatkasta saaristoon siirtymänä ja kotiin tulemisen kokemuksena ilmentävät ympäristön keskeistä merkitystä korppoolaisuudelle.

4.1.3 Oikeat saaristolaiset

Se, keitä saariston asukkaiksi saati saaristolaisiksi luetaan, riippuu katsontakannasta. Mitä ulommaksi saaristossa siirrytään sitä tiukempi saaristolaisuuden määritelmä on.¹⁴⁰ Yhtä vastausta lukuun ottamatta aineistossa jaettiin näkemys siitä, että saaristolaisuuden vaatimuksena oli ympärivuotinen tai ainakin pääsääntöinen asuminen saaristossa, näin ollen mökkiläiset eivät olleet pääasiallisia saaristolaisia, vaikka heidät saatettiin laskea toissijaisesti saariston asukkaiksi.¹⁴¹ Yhdessä kirjoituskeruussa saaristolaisiksi luettiin myös osa-aikaisesti saaristossa asuvat, mutta mainittiin että tämä ei ole yleinen näkemys.¹⁴² Vapaa-ajan asujien saaristolaisuutta perusteltiin sillä, että he ”--rakastavat Korppoota ja kaipaavat saarelle koko talven”¹⁴³. Saaristolaisuus saattoi syntyä saariston erityisyyden kokemuksen kautta, jolloin saaristoon kaivattiin silloin kun sieltä oltiin poissa.

¹³⁷ Siivonen & Kouri 2020, 81. Ks. Kouri 2017, 314.

¹³⁸ Laakkonen 2020, 264–265.

¹³⁹ Siivonen 2008, 318.

¹⁴⁰ Siivonen 2008, 153.

¹⁴¹ KK1, KK2, KK3, KK5.

¹⁴² KK4.

¹⁴³ KK1.

Informanttien mukaan kaikki korppolaiset ovat saaristolaisia, mutta aineistosta on luettavissa vielä erillinen ”oikeiden” saaristolaisten ryhmä. Oikeaa saaristolaisuutta edusti asuminen uloimmilla ja pienemmilla saarilla, minne kulkeminen piti järjestää itse. Vastaavanlaisen havainnon on tehnyt aikaisemmin Siivonen.¹⁴⁴ Siivonen esittelee alun perin Christoffer Taxellilta (1989) peräisin olevan jaottelun, jossa saaristo jakautuu kolmeen eri luokkaan kulkuyhteyksien perusteella. Jaottelun mukaan saaristo rajautuu lossi-, yhteisalus- ja ”selviä itse” -saaristoihin.¹⁴⁵ Selviä itse -saaristo oli todellista saaristoa. Todelliseen saaristolaisuuteen liittyi myös huoli tulevasta. ”’Oikeita’ saaristolaisia ei kohta enää ole, suvut jotka asuneet pienemmilla saarilla kuolevat pois ja jäljellä on vain kourallinen niitä jotka asuvat saarella ilman yhteyttä.”¹⁴⁶ Uloimmilla saarilla elävät ovat välittömämmin yhteydessä mereen. Ympäristön kokemukset ovat sitä täsmällisempiä ja henkilökohtaisempia, mitä välittömämmin ne koetaan¹⁴⁷. Luonnon ”armoilla” oleminen kuului todelliseen saaristolaisuuteen.

Saaristolaisuutta määritellään myös tiiviisti mereen linkittyvän elinkeinon kautta.

HA: Nääks sä ite et ooks sä saaristolainen?

H3: No mä en ite, tää ei oo mun mielestä oikeen sitä saaristoo saaristoo. -- Ja sit mä sain semmosen mahdollisuuden ajaa postia veneellä--. Ja silloin mä niinkun koin olevani tai mä näin niitä ihmisiä, jotka on oikeesti saaristolaisia. Et tännehan tullaan autolla tämmöttis tää on tosi helppoa. Mut ne jotka oikeesti ajaa veneellä viel tästä asuu siellä ja se ruoka pitää tilata tai niinkun ne on niitä saaristolaisia. Tää on vaan tämmönen välimuoto vielä.

Saaristolaisuuden kokemus voi siis muuttua elinkeinon vaihduttua ja on kiinteässä yhteydessä siihen, miten ympäristössä toimitaan. Rannalla ollessa suhde mereen ei muodostu yhtä läheiseksi kuin veneellä ollessa. Veneilyn kokemukseen vaikuttaa myös se kuinka läheisessä kosketuksessa mereen ollaan. Pienenemmällä veneellä on mahdollista kokea meren läheisyys moniaistisesti.¹⁴⁸ Veneily on myös esimerkki hybridistä toimijuudesta. Meri määrittää saaristolaisuutta monin eri tavoin ja läheinen toiminta suhteessa mereen lisäsi saaristilaisuuden kokemusta. Korppoon saarella kuljetaan autolla ja tietoverkosto on nykyisin hyvässä kunnossa, mikä vähensi kokemusta oikeasta saaristosta. Saaristolaisuuden perintöön kuuluu se, että elämän tulee olla jollain lailla vaikeaa esimerkiksi olosuhteiden puolesta ja haasteiden kanssa pitää osata elää. Olosuhteilla viitataan pääsääntöisesti pitkiin etäisyyksiin,

¹⁴⁴ Siivonen 2008, 158.

¹⁴⁵ Siivonen 2008, 23.

¹⁴⁶ KK3.

¹⁴⁷ Horelli 1982, 78–80.

¹⁴⁸ Hopeavuo 2020, 103–105.

vaikeakulkuiseen maastoon tai haasteellisiin sääolosuhteisiin, kuten jäätilanteisiin tai myrskyihin.

Saaristolaisuus määrittyi myös synnyinpaikan mukaan. Vaikka itsensä määriteltiin saaristolaiseksi niin mainittiin, mikäli ei ole syntynyt saarella.¹⁴⁹ Rajatuimmissa saaristolaisuuden määritelmässä vaatimuksena oli usean sukupolven saaristolaisuus, joka nähtiin yleisenä saaristolaisuuden vaatimuksena: ”--många tycker säkert att man ska ha bott här i flera generationer för att vara en riktig skärgårdsbo. Positivism och kämparanda är viktigare tycker jag.”¹⁵⁰ Kirjoittaja ei kuitenkaan itse lukeudu niihin, joiden mukaan saaristolaisia ovat vain ne, jotka ovat asuneet saaristossa useiden sukupolvien ajan. Hänen mukaansa tärkeämpää on positiivinen asenne ja tahto ponnistella vaikeuksien läpi. Selvä ero tehtiin kuitenkin kaupunkilaisuuden ja saaristolaisuuden välillä: ”Är absolut ingen stadsmänniska, vill bo på landet.”¹⁵¹

Saaristolaisuuden määritelmän perustana oli ympärivuotinen asuminen saaristossa. Saaristolaisuus on kiinteästi sidottuna mereen ja mitä läheisemmässä vuorovaikutuksessa meren kanssa oltiin, sitä voimakkaampi saaristolaisuuden kokemus oli. Tämä ilmeni muun muassa uloimpien saarien asukkaiden tai mereen linkittyvien elinkeinojen kautta. Ekokulttuuriperintö välittyi saaristolaisuuden merellisen ulottuvuuden keskeisyyden lisäksi jaettuna kokemuksena saaristolaisuudesta, johon kuului ”ymmärrys” saariston erityisyydestä. Ympäristössä tapahtuvien muutosten ja asumistottumusten myötä myös saaristolaisuus muuttuu. Jos saaristoelämässä ei ole haasteita, ei ole saaristolaisuutta samassa mielessä kuin ennen – saaristolaisuus on tässä mielessä riippuvainen ympäristöstä, minkä tulkitsen ekokulttuuriperintönä.

4.2 Olemisen tapa

4.2.1 Tilan tuntu

Korppoossa on ”tilaa olla” oli yksi aineistossa, tavalla tai toisella, toistuvista teemoista. Tila yhdistettiin sekä fyysiseen etäisyyteen että kokemukseen hiljaisuudesta. Saaristossa elämisen ytimessä oli oma rauha ja elämän sovittaminen oman rytmin mukaisesti. Hankonen on tutkinut metsässä olemisen kokemuksia. Omaehtoinen metsässä oleminen yhdistettiin

---

¹⁴⁹ KK2.

¹⁵⁰ KK4.

¹⁵¹ KK4.

vapauteen, rauhaan, stressittömyyteen ja kiireettömyyteen. Luonnonpaikkojen arvottamisessa hiljaisuus oli yksi keskeisistä tekijöistä.¹⁵² Myös korppoolaiset arvottivat saaristossa asumista edellä mainittujen teemojen kautta.

Tila näyttäytyi aineistossa myös ärsykkeiden vähyytenä, mikä yhdistettiin elämän helppouteen.¹⁵³ Kaksi haastateltavista myös kertoi reissujen muualle vähentyneen sitä mukaan, kun saaristossa oli asunut kauemmin. Aluksi saaristoon muutettua tuli sieltä lähdettyä useammin muualle Suomeen, mutta pidemmän ajan jälkeen sitä ei koettu tarpeelliseksi. ” Käytiin joka paikassa ja haettiin ja vähemmän ja vähemmän ku sitä tulee ehkä iänkin myötä, mut muutenkin sitä tarvetta sille sitä niinkun arvostaa sitä niinkun helppoutta.”¹⁵⁴ Tulkitsen tämän kiinnittymisenä vahvemmin saaristoon ja erilaisen elämänrytmiin tottumisena, joiden myötä ”tarpeita” oli vähemmän.

Tilallisuus linkittyi vahvasti myös Korppoon *äänimaisemaan* eli siihen millaisia ääniä siellä kuuluu. Paikkaan linkittyvä äänimaisema voi toimia yhtenä yhteisön identiteettiä määrittävänä tekijänä ja siten keskeisesti vaikuttaa paikkasuhteen muodostumiseen, käsitteen kehittäjänä pidetyn R. Murray Schaferin mukaan.¹⁵⁵ Konkreettisimmin se ilmeni, kun puhuttiin muualla vietetystä päivästä ja äänien kuluttavuudesta. ”Efter en dag i Åbo är jag helt ”slut” av alla ljud.”¹⁵⁶ Kirjoituskeruusta ilmenee hyvin, miten äänekäs ympäristö poikkeaa tutusta elämänpiiristä ja se koetaan erityisen kuluttavana. Kuvaillessaan elämää Korppoossa hiljaisuus oli useasti mainittu piirre. Hiljaisuuteen kuului erinäisiä ääniä, jotka olivat asukkaille tuttuja eli hiljaisuudella ei tarkoitettu absoluuttista äänettömyyttä, mutta siihen ei kuulunut kaupungin ”melut”. Hiljaisuus tarkoitti asukkaille rauhaa. Omaksi koettu äänimaisema luo myös rajat symbolisen saariston ja mantereen välille.

Hiljaisuuteen kuului kuitenkin monia tuttuja luonnon ääniä. Kävelyhaastattelujen äänitteissä luonnon äänet ovat hyvin läsnä. Välillä puhetta on vaikea kuulla tuulen takia ja aallokon äänet kuuluivat voimakkaasti taustalla. Etnomusikologi Noora Vikmanin mukaan äänimaisema voidaan ymmärtää fyysisesti kuultava ympäristön lisäksi myös tietyn paikan äänistä rakentuvana mielenmaisemana. Ympäristön äänet myös vaikuttavat ympäristösuhteen muovautumiseen sekä siihen, miten ihmiset omaa ääniympäristöään tuottavat.¹⁵⁷

---

¹⁵² Hankonen 2021, 216–217.

¹⁵³ H3.

¹⁵⁴ H3, myös K2.

¹⁵⁵ Schafer 1997.

¹⁵⁶ KK4.

¹⁵⁷ Vikman 2007, 14.

Luonnonääniä tuttuus havainnollistui kävelyhaastattelujen aikana, kun haastateltavan huomio kiinnittyi linnunlauluun. Äänen kuullessaan haastateltava tunnisti heti äänen perusteella, spontaanisti todeten, mistä linnusta oli kyse. ” [Linnun viserrystä] Rastas. Mustarastas. Ihana ääni.” Äänen äärelle pysähdyttiin, sitä jäätiin kuuntelemaan ja etsimään katseella. Haastateltava tarkensi äänen olevan peräisin mustarastaasta, minkä jälkeen jatkettiin matkaa ja keskustelua muista aiheista. Esimerkki on tutkimuksen kannalta monessakin mielessä hyvin havainnollistava. Ensinnäkin kuvaus on erinomainen merkki kävelyhaastattelun moniaistisuudesta sekä ennakoimattomuudesta. Toiseksi mustarastaan ääni ja siitä seuraava toiminta on esimerkkinä affektiivisesta vuorovaikutuksesta. Luonnossa ihmisen ja muiden toimijoiden välille syntyy jatkuvasti affekteja, jotka ohjaavat toimintaa.¹⁵⁸ Kolmanneksi esimerkistä havainnollistuu lajiston tuntemus.

Tärkeinä pidettyjä ja kotoisia ääniä olivat myös sirkuttavat heinäsiirkat.¹⁵⁹ Korppoon tuttuihin ääniin kuului oleellisena osana myös ruotsin kieli. ”Monen kuulee kyl sanovan et tää on vähän ku ulkomaille tulis. Monel sisämaan ihmisel ruotsinkielen kuuleminen tai kylttien näkeminen on jo ja sit toi luonto on sit iha eri et siin mieles.” Ruotsinkielisyys oli asukkaille niin luonnollinen asia, että sen erityisyys havainnollistui muiden kertoman myötä.

Haastattelujen aikana ohijoi useita autoja. Ääni katkaisi joka kerta keskustelun pieneksi hetkeksi ja kiinnitti huomion. Välillä siirryttiin sivummalle auton ajaessa ohii. ” [auton ääniä, autoja tulee vastaan] Tääl on kauhee trafiikki. Tähän tarvii koht liikennevalot.”¹⁶⁰ Vilkas liikenne oli poikkeavaa, minkä takia haastateltava vitsailikin liikennevalojen tarpeesta. Haastateltavan kommentti nauratti meitä molempia, mikä kertoo siitä, että liikennevalot saarella on ajatuksena absurdi.

Kokemus tilan tunnusta ja hiljaisuudesta ovat yksi merkittävistä kiinnekohdista saaristoon. Hiljaisuus, johon kuuluvat luonnon äänet sekä muut ihmisten toiminnan aiheuttavat äänet, ovat osa korppolaisten omaksi kokemaa äänimaisemaa. Ympäristön äänissä sekoittuvat niin luonnon kuin ihmistoiminnan äänet. Omaksi koettu äänimaailma sekä tilan merkitys ovat havainnollistavia esimerkkejä korppolaisten ekokulttuuriperinnöstä.

---

¹⁵⁸ Hankonen 2021, 173.

¹⁵⁹ KK5.

¹⁶⁰ H2.

4.2.2 Elämänpiirin tuttuus

Alueen tuttuus näkyi aineistossa paikkoihin kiinnittyneinä muistojen kerrostumina. Kokemukset saattoivat olla tapahtuneet kaukana menneisyydessä, mutta niitä luotiin myös kävelyhaastattelujen aikana. Tuttuus havainnollistui erityisesti kävelyhaastattelujen aikana, jolloin haastateltavat saivat valita, minne kuljimme. Matkan varrella kuljimme haastateltaville eri tavoin tutuissa paikoissa, minkä aikana kerrottiin talojen entisistä asukkaista tai omista kokemuksista paikkoihin liittyen. ”Sit tääl on tämmönen, täält mul on semmonen muisto, kun mä lapsena leikin ja siel oli semmosia jotain kuitteja, kansioita mis oli semmosia kuitteja ja mä jotain mä laskin ja leikin kaupantätiä. Nyt kun mä teen kirjanpitoa niin mä muistan sen aina et kyl se oli niin kivaa ja nyt se on ääk.”¹⁶¹. Paikkojen ohi kävellessä lapsuuden muistot tulivat mieleen. Haastateltava myös muisteli kohtaamisia muiden asukkaiden kanssa nuorena samoissa paikoissa ja miten elämät ovat kohdanneet uudestaan paljon myöhemmin.

Toisen haastattelun aikana kävelimme paikkaan, jonne haastateltava oli nuorena istuttanut puita. ”Meijän puut on tullu vähä kaljuiks tuolt alhaalta. Meijän istuttamia, kasvattamia puita.”¹⁶². Paikalle istutetut puut olivat ”meidän puita” mistä kuvastuu ylpeys oman jäljen jättämisestä ympäristöön. Haastateltava totesi, ettei ole ollut käynyt aikoihin kyseisessä paikassa. Kävelyhaastattelut olivat tavallaan myös paikalle ja aikaan palaamista ja hetkessä olemista samanaikaisesti. Hankonen on todennut, että tuttuun ja vieraaseen luonnonympäristöön suhtaudutaan eri tavalla. Tutut ympäristöt ovat ”reviirejä”, jotka ovat muokkautuneet elämän aikana ja jotka tunnetaan yksityiskohtaisesti.¹⁶³ Kävelyhaastattelun aikana olimme haastateltavan reviiirillä. Ympäristössä puut kiinnittävät haastateltavan huomion ja hän pohtii niissä tapahtunutta muutosta, mikä on mahdollista vain itselle tutussa ympäristössä.

Elämänpiirin tuttuus oli myös meren lähellä olemista. Aineistossa meren läheisyys konkretisoitui tutun toiminnan kuten kalastuksen, saarille matkustamisen, veneilyn tai uimisen ja meren näkemisen kautta. Toiminnallisuuden lisäksi tärkeää oli kokemus meren läheisyydestä, joka oli saariston elämäntapaa määrittävä tekijä. Kirjoituskeruussa vastaaja kirjoittaa omasta arjestaan ja elinkeinostaan saaristossa: ”Jag hyr stugor på olika små holmar Jurmo (min favorit) Utö, Aspö, Norrskata Åvensor osv”.¹⁶⁴ Haastateltava vuokraa mökkejä eri

---

¹⁶¹ H1.

¹⁶² H2.

¹⁶³ Hankonen 2021, 160–161.

¹⁶⁴ KK 5.

Korppoon saarilta. Lainauksessa näkyy oman saaristoalueen tuttuus pienempien saarien nimien tuntemuksen ja niiden arvottamisen kautta.

”Ja niinku sitten kun täällä on vähemmän ihmisiä sä tunnet melkeen kaikki ihmiset. Niin tääl ei pääse myöskään pakoon mitään. Et kun sä meet kauppaan niin joku halua sun kans aina niinkun jutella jonkun sanan”¹⁶⁵ Pienellä paikkakunnalla, jossa on vähemmän ihmisiä, on helpompi tulla kohdatuksi eikä hukkaa ihmismassaan. Tuttuus saattoi olla paikoitellen myös negatiivista, sillä kuulumisten vaihto koettiin paikoitellen velvollisuudeksi. Aineistossa kerrottiin myös, miten välillä tietoisesti välteltiin kohtaamisen paikkoja, kun haluttiin olla rauhassa. Muiden toimia myös seurataan ja tiedetään mitä kenellekin kuuluu.

Kävelyhaastattelujen aikana usein mainittiin ketä autossa ajaa ja jos ohikulkijaa ei tunnettu sekin mainittiin. Vaikka ihmisten tuttuus saattoi paikoitellen tuntua raskaalta, niin tutut ihmiset, perhe ja lähimmät ystävät, olivat kuitenkin yksiä tärkeimpiä asioita saaristossa. Eeva Lettinen kirjoittaa saaristokulttuurista seuraavasti ”kokemisen kannalta katsoen yksilöllisen vapauden ja keskinäisen riippuvuuden omalaatuinen yhdistelmä on saaristolaiskulttuurin ydinaluetta”.¹⁶⁶ Vaikka lähiyhteisön tuttuus paikoitellen koettiin raskaaksi olennaista informanttien mukaan oli mahdollisuus olla omassa rauhassa niin halutessaan.

Suhde omaan lähiympäristöön kehittyi henkilökohtaisissa kontakteissa lähiympäristön ja siellä olevien ihmisten kanssa. Tuttuus konkretisoituu toiminnan kuten kalastuksen, uinnin tai veneilyn kautta, mutta yhtä vahvana tekijänä on kokemus luonnon lähellä olemisesta, joka oli kotona olemista. Saaristoidentiteettien keskeinen yhdistävä tekijä on oma ja yksityinen suhde luonnonympäristöön ja lähiyhteisöön. Kiinnittymisen tavat edellä mainittuihin ovat kuitenkin jokaisella saaristolaisella erilaiset.¹⁶⁷ Saaristolaisten ekokulttuuriperintöä on omakohtainen suhde ympäristöön sekä kiinnittyminen lähiyhteisöön.

4.2.3 Luonnon läsnäolo

Korppoon asukkaalle ”luonto on heti läsnä, kun astun ulos ovesta ja täällä on erittäin helppo päästä lähelle eläimiä, tai pitää niitä.”¹⁶⁸ Luonnon läsnäolo näyttäytyy aineistossa

---

¹⁶⁵ H3.

¹⁶⁶ Lettinen 2004, 216.

¹⁶⁷ Siivonen 2008, 281–284.

¹⁶⁸ KK3.

kokonaisvaltaisena kokemuksena luonnon lähellä olemisesta sekä paikoitellen itsensä sijoittamisena osaksi luontoa. Samanaikaisesti luonto oli yksi toimijoista ja siihen suhtauduttiin hyvin käytännönläheisesti. Haastateltavat kokivat, että kauriita oli aivan liikaa ja ne aiheuttivat ongelmia, kuten kolareita ja söivät pihoilta ja saarista kaikki kukat ja kasvit.

”Onhan ne kauriit ihan riesa täällä. Siinäkin on kans niit saa metsästä kyllä paljon mut se käsitteleminen on pamautus on yks asia mut sitte se pitää hoitaa sen jälkeen. Kuka jaksaa sit sellasta tehdä.”¹⁶⁹ Maantieteilijä Jamie Lorimerin käsite *ei-inhimillinen (nonhuman) karisma* tarkoittaa hänen mukaansa niitä ominaisia piirteitä, jotka määrittävät miten ihmiset näkevät ja arvottavat ei-inhimillisen toimijan tai prosessin.¹⁷⁰ Hankonen on käyttänyt karisman käsitettä havainnollistamaan ei-inhimillisen toimijuuden kohtaamisesta seuraavaa affektoitumista ja sen seurauksena syntyviä kulttuurisia merkityksiä.¹⁷¹ Asukkaille kauriit saavat useita eri merkityksiä, niin negatiivisia kuin positiivisia, joten ne voidaan mieltää hyvin karismaattisiksi lajeiksi. Lorimer on myös todennut ihmisten havaitsevan ensisijaisesti lajeja, joiden ajallinen ja tilallinen toimijuus vastaa ihmisten käytäntöjä. Lorimer kutsuu tätä *ekologiseksi karismaksi*.¹⁷²

Muutokset eläinkannassa vaikuttavat ihmisten suhtautumiseen ja toimintaan saaristossa. Luonto luo tiettyjä rajoitteita ja mahdollisuuksia, minkä mukaan ihmiset muokkaavat toimintaansa. Toiminnan puitteet eivät tule suoraan luonnosta vaan eri yhteisöt vastaavat vaatimuksiin eri tavoin, mikä kuvastaa yhteisön sopeutumiskykyä. Vaikka on selvää, että luonto on elintärkeää ihmisille, kaikki luonto ei kuitenkaan ole yhteisölle samanaikaisesti välttämätöntä. Rajoitukset eivät ole olemassa suoraa ”luonnossa” vaan eri yhteisöt määrittelevät ja vastaavat niihin eri aikoina eri tavoin, mikä määrittää yhteisön mahdollisuuksia. Yhteisön toiminta ja kehitys vaikuttaa ja muovaa vastavuoroisesti luontoa.¹⁷³

Haastattelun aikana puhuttiin usein luontoon menemisestä. Yhden haastattelun aikana haastateltava alkoi pohtimaan syvällisemmin tätä teemaa.

---

¹⁶⁹ H1; myös H2 ja H3 kokivat kauriiden aiheuttavan harmeja osalle asukkaista.

¹⁷⁰ Lorimer 2007, 915.

¹⁷¹ Hankonen 2021, 220–221.

¹⁷² Lorimer 2007, 916–918.

¹⁷³ Valkonen 2010, 44–45.

”Et kun on oma ranta esimerkiksi sä voit mennä veneilemään. Mut onks se sit luonnossa olemista jos mä moottoriveneellä pursotetaan. Mutta joo siis kylhän me paljon ollaa niinku ulkona. Ja se on ehkä mahdollisempaa täällä kuin se taas on sit jossain [kaupunki] kaltaisessa niinkun pitäjässä mis on niinkun mikä on rakennettu niin täyteen. Ni sunhan täytyy sillon aina mennä. Mun mielestä täällä se luonto on enemmän niinkun koko ajan.”¹⁷⁴

Luontoon meneminen ei sovi haastateltavan kokemukseen, koska luonto on kiinteä ja määrittävä osa saariston elinympäristöä. Sisäistetty dikotominen erottelu johtaa tarpeeseen luokitella kokemusta luonnon ja ei-luonnon rajojen puitteissa, mikä luo haasteita arjen kokemuksen sanallistamiseen. Hankonen puhuukin luonnossa olemisesta, jolla hän viittaa kaikkeen toimintaan ja olemiseen, joka tapahtuu luonnossa ja luonnon kanssa.¹⁷⁵ Informantti pohtii täyttääkö moottoriveneellä ajaminen luonnossa olemisen kriteerit. Moottoriveneellä ajaminen on esimerkki hybridisestä toimijuudesta. Teknisten innovaatioiden, kuten moottoriveneen tai kumisaappaiden, avulla ihminen voi lisätä oman kehonsa toimintamahdollisuuksia. On kuitenkin huomioitava, että luonnon kuten myös ihmisen hybridisyys on kaikenlaisten ympäristöjen ominaisuus. Hybridisyys ei siis rajoitu vain ”luonnonympäristöihin” tai ”kulttuuriympäristöihin” vaan se on kaiken luonnon läpäisemää.¹⁷⁶ Haastateltavalle luonto on osa toimintaympäristöä, jolloin arki saaristossa on luonnossa olemista. Rakennetussa kaupunkiympäristössä kokemus luonnosta osana toimintaympäristöä ei kuitenkaan informanteille ole niin vahva.

Luonto näyttäytyi aineistossa ensi silmäyksellä ristiriitaisena, mutta oikeastaan ”luonnosta” puhutaan kahdella eri tasolla. Toisaalta se kuvataan pysyvänä ”Ei tää luonto mihinkään täältä.”¹⁷⁷ Kun puhutaan luonnon pysyvyydestä, tulkitsen sen viittavan luontoon yleismaailmallisella tasolla sekä elämän perusedellytyksenä. Hankonen on havainnut, että luonnonympäristöissä olemisen kokemukseen kuuluu myös eksistentiaalinen ulottuvuus,¹⁷⁸ johon itse viittaa ensimmäisen tason puheena. Toisen tason luontopuheen tulkitsen ”ihmisen ajan luonnoksi”, jolla viitataan niihin konkreettisiin muutoksiin sekä toimijoihin, joita voidaan sanoittaa ja havainnoida. Luonnon muuttuvuus konkretisoitui esimerkiksi kasvillisuudessa ja eläinkannassa tapahtuvissa muutoksissa, joita seurattiin tarkasti.

---

¹⁷⁴ H3.

¹⁷⁵ Hankonen 2021, 11.

¹⁷⁶ Hankonen 2021, 27–28. Ks. White 2004.

¹⁷⁷ H2.

¹⁷⁸ Hankonen 2021, 217.

H3: Mut onhan se muuttunu se eläinkanta. Senhän näkee niinku ihan selvästi. Tänäkin aikana. Kurkia ihan mielettömästi mitä ennen ei ikinä nähny. Sit on näitä nää on lisääntyny tosi paljon hanhet ja erilaiset hanhet. Myöskin ei vaan näitä kanadanhanhia vaan myöskin näitä merihanhia ja ne on tosi hieno asia. Sitten noi on tosi hyvin lisääntyny nämä merikotkat.

H3: Sit on haikarat mut sit on linnuissa vähän hävinny sit melkeen kokonaan haahka.

HA: Joo ko sen mä muistan et silloin ko mä oon ollu tääl pienen ni haahkoi oli aivan valtavasti ja käytiin metsästävässä niitä.

H3: Joo mäki kävin. Mut enää et pysty ei oo yhtään. Merikotkat syö ne kaikki. Ja sitten kaloissa näkyy selvästi muutoksii meri on muuttunu siis kirkkaaks. Siis todella selvä muutos siitä ihan viiden vuoden aikana. Et en mä tiedä onks se niinku hyvällä tavalla muuttunu vai huonolla tavalla et onks se kirkkaus sitä et siel ei oo enää mitään. Mut se on tosiaan muuttunu. Ja sit on kalasto on muuttunu kans. Ja sithän noit peuroja [tulkinta: kauris¹⁷⁹] niit on iha hirveesti. Siis ihan hirveesti.

Lainauksesta havainnollistuu ympäristön jatkuva tarkkailu ja havainnointi. Jaana Kouri on havainnut Lypyrtin kylän historiantuottamista koskevassa tutkimuksessaan kadonneista ja lisääntyneistä lajeista koskevan neuvottelujen olevan pohjimmiltaan neuvottelua siitä mikä saaristoon kuuluu ja mikä ei. Kourin mukaan neuvotteluiden kautta pyritään hahmottamaan laajempaa ympäristössä olemisen ja sen hahmottamisen tapaa, jota välitetään myös tuleville sukupolville.¹⁸⁰ Luonnon läsnäolo -puheessa värityi myös huoli laajemmasta ympäristön tilasta vuodenaikojen vaihteluiden hälvennyttyä. Korppoolaisilla ei ole samassa määrin mahdollisuutta hiihtää tai luistella, sillä meren jää on nykyisin niin heikkoa. ”Vuodenaikojen ja ilmojen vaikutus on nykyään mitätön, koska kaikki toimii säällä kuin säällä”¹⁸¹. Samalla todetaan, että saaristossa sääolosuhteet konkretisoituvat eri tavalla kuin kaupungissa.

”Koska tota niin vaik mä asuin [kaupunki] ku asuttiin ni omakotitalossa. Ja varmaan hienommin ja kaikki palvelut oli ihan lähellä ja asuin maalla ihan meren tuntumassa ni ei se kummiskaan ollu sama asia. Kun sitten tota täällä se on jotenkin tota tääl on se hiljaisuus ja sitten se konkretisoituu se luonto niinkun eilen esimerkiksi eri tavalla.”¹⁸²

Vaikka haastateltava oli asunut aikaisemmin meren läheisyydessä kaupungissa merellä ei nähty siellä olevan samanlaista toimijuutta kuin saaristossa.

¹⁷⁹Valkohäntäkauriin alkuperäinen nimi on valkohäntäpeura. Pienempi ”perinteinen” kauris on metsäkauris. Ihmiset yleensä lyhentävät lajien virallisia nimiä arkikielessä. Suomen Riistakeskus 2018. Jatkossa käytän informantin käyttämää arkikielistä käsitettä.

¹⁸⁰ Kouri 2017, 191–192.

¹⁸¹ KK3.

¹⁸² H3.

Haastateltava viittaa luonnon konkretisoitumisella eiliseen myrskyyn. Myrsky oli läsnä asukkaiden puheissa ja myrskyn tuloon ”valmistauduttiin”¹⁸³. Myrskyn jälkeen sen tuhoista puhuttiin¹⁸⁴ ja jaettiin kuvia seuraavina päivinä. Aineistossa vuodenaikojen ja sääolosuhteiden vaikutuksien koettiin vähentyneen huomattavasti eikä vaikuttavan juurikaan toimintaan arjen tasolla. Ristiriitaisesti kuitenkin sääolosuhteet vaikuttivat toimintaan ja tulivat näkyväksi puheissa. Muutos entiseen on kuitenkin huomattava, eikä sääolosuhteet ja vuodenaikat enää vaikuta samassa määrin arkeen saaristossa. Kaupungissa asumiseen verrattuna saaristossa luonnon koettiin konkretisoituvan kuitenkin hyvin eri tavalla. Vaikka luonto kiinteä osa arjen toimintaympäristöä, sen läsnäolo on saaristossa niin vahva, että se ei ole muuttunut tavanomaiseksi.¹⁸⁵

H1: Kyllä. Mä sillo lapsena mä sen hoksasin ku mä asuin aika lähellä siin ennen verkkania ja buffaloa yhdes omakotitalos ja siinä vähän näky merta mut ei tolla taval tietenkään. Mut sillee oli helppo mennä rantaan aina. Mut sen jälkeen on ollu hyvin kaukana rannasta.

HA: Joo vaik sillai onhän tää lähellä luotoa ja merta.

H1: Mut että sä näät sen ni se on se juttu. Sit mä vaan voin tuijottaa sitä koko ajan. Ja nyt me on saatu laiturin mis on tikkaat ja mä pääsen uimaan. Mä oon käynyt nyt joka aamu ja ilta uimassa tässä.

H1: Se on meditointia mulle.

Kouri on todennut veden olevan oleellinen toimija Lypyrtin kylässä ja sen historiantuottamisen prosessissa.¹⁸⁶ Korppoossa veden toimijuus konkretisoituu siihen liitettävien lukuisten käytäntöjen kuten edellä olevassa lainauksessa ilmenevän uimisen rutiinien kautta. Lainauksesta havainnollistuu, miten eri asia on olla meren läheisyydessä verrattuna siihen, että meri on juuri siinä. Luonto konkretisoituu haastateltavalle meren näkemisen ja siihen liittyvän toiminnan kautta. Tulkitsen informantin puheen ”hoksaamisesta” yhdenlaisena meren merkityksen löytämisenä, joka on muodostunut omien kokemusten kautta. Hankonen on havainnut luonnonympäristöissä olevan ihmistä suojaavaa ja rauhoittavaa toimijuutta,¹⁸⁷ mikä on selvästi havaittavissa myös korppolaisten kokemuksissa.

Aikaisemmassa luvussa käsittelin äänimaisemaa ja siihen kuuluvia luonnon ääniä osana Korppooseen liitettyä hiljaisuutta. Luonnon äänet ovat kiinteä osa korppolaisten äänimaisemaa, mikä on sisäänkirjoitettu myös luonnon läsnäoloon. Luonnon läsnäolo on

¹⁸³ Kenttäpäiväkirja.

¹⁸⁴ Myrskyn vaikutuksista puhuttiin haastatteluiden aikana, mutta myös arkisissa kohtaamisissa kaupan kassalla. Kenttäpäiväkirja.

¹⁸⁵ Siivonen 2008, 313.

¹⁸⁶ Kouri 2017, 261–262.

¹⁸⁷ Hankonen 2021, 218.

kokonaisvaltainen kokemus, johon suhtaudutaan samanaikaisesti hyvin käytännönläheisesti toiminnan tasolla, mutta se on samanaikaisesti jotain ”suurempaa”. ”Men att bo i skärgården är no gen viktig sak, den är så viktig att jag inte ens kans förstå hur det kunde gå att bo andra ställen.”¹⁸⁸ Informantti kirjoittaa saaristossa asumisen olevan niin tärkeä asia, että on vaikeaa ymmärtää miten toisella tavalla voi edes asua. Saaristossa asuminen on elämäntapa ja niin vahva osa identiteettiä, että asumista muualla ei pystytä edes kuvittelemaan. ”Kuten sanoin jo saaristo on minulle paratiisi, tästä en haluaisi hevin luopua! Luonto, hiljaisuus, rauha, ja katuvaloton kylätie on minulle tärkeitä!”¹⁸⁹ Luonnon läsnäolo näkyy arjessa hiljaisuutena ja rauhana, johon eivät kuulu kaupunkimiljööseen liitettävät katuvalot.

Kirjoituskeruussa informantti pohtii tuntemuksiaan kuvitteellisen poismuuttoon liittyen: ”Är väl kanske som flyttfåglarna, kommer tillbaka då våren kommer. Ut till havs och ut i naturen.”¹⁹⁰ Vastaaja ei ole muuttamassa pois saaristosta, mutta mikäli niin jostain syystä tapahtuisi, hän uskoo kaipaavansa heti takaisin. Informantti sijoittaa itsensä osaksi luontoa, muuttolinnaaksi, joka palaa talven jälkeen kevään tullessa takaisin merelle ja luontoon. Lainauksessa luonnon ja ihmisen välille kytkeytyy affektiivinen piiri, jossa ihminen nähdään osana luonnon kokonaisuutta.

Toisen kävelyhaastattelun lopuksi palasimme kirkonkylälle ja haastateltava tokaisi ”Eiks oo upee toi mejän puu?”¹⁹¹ Tämä päätti haastattelun, mutta oli merkityksellinen myös kenttäpäiväkirjan merkintöjeni valossa. Molempien haastattelujen jälkeen jäimme juomaan kahvia torille. Kaksi eri henkilöä tuli juttelemaan kanssani. Molemmilla kerroilla keskustelun aikana päädyttiin ihailemaan kylän puuta. ”Meidän puu” oli kylän ylpeys. Puussa havainnollistuu toisaalta vuodenaikojen muutokset, mutta se samalla kuvastaa pysyvyyttä: puu on seissyt samalla paikalla sukupolvesta toiseen.

Ekokulttuuriperintö näkyy luonnossa olemisen kokemuksena, jonka erityisyyttä haluttiin välittää eteenpäin tuleville sukupolville. Luonnossa oleminen oli yhtä aikaa jotain suurempaa sekä toisaalta hyvin käytännönläheistä toimintaa, mutta molemmat ulottuvuudet olivat tärkeitä saaristoon identifioitumisessa. Riippumatta siitä miten luonnossa toimittiin, pelkästään luonnossa oleminen oli itsessään merkityksellistä¹⁹². Luonnon läsnäolo näkyi

---

¹⁸⁸ KK5.

¹⁸⁹ KK2.

¹⁹⁰ KK4.

¹⁹¹ H2.

¹⁹² Ks. Hankonen 2021.

kävelyhaastattelujen aikana luonnon havainnoinnissa ja aineistossa yleisesti kerrottuna luonnon muutosten tarkkailuna. Luonnon läsnäolo näkyi niin puheen kuin toiminnan tasoilla, joissa molemmissa luonnon ja ihmisen välille muodostuu affektiivinen piiri.

4.3 Elinvoimainen saaristo

4.3.1 Kehitystä asukkaiden ehdoilla

Elinvoimainen saaristo tarkoitti haastateltaville hyvin konkreettisia elämän perusedellytyksiä tarpeellisista palveluista kulkuyhteyksiin. Saariston elinvoimaisuutta varjosti myös huoli tulevasta. Huoli välittyi puheena lapsiperheiden vähydestä ja palveluiden saatavuudesta. Samanaikaisesti monen palvelun koettiin parantuneen huomattavasti.

”Tiet olivat kapeita, mutkasia ja osittain hiekkateitä ja lautat pieniä ja hitaita. Huima kehitys on siis tapahtunut! Tiet eivät vielääkään ole hyväkuntoisia, mutta ajettavia ja osa lautoista on upouusinta tekniikkaan ja mikä tärkeintä kulkevat jopa öisin!”¹⁹³

Informantin mukaan tieverkostossa ja lautoissa oli tapahtunut suuri parannus. Tiet ovat nykyisin paljon leveämpiä, vaikka niissä olisi edelleen parantamisen varaa. Lautat ovat nykyisin uutta teknologiaa ja kulkevat nopeammin, mutta erityisesti aikataulujen parannus on ollut tärkeää. Palveluiden parantumiseen liittyi myös ristiriitaisia tunteita. Lautta-aikataulujen koettiin parantuneen, mutta kesäaikaan lautat kulkevat paljon useammin kuin talvisin.

”Et se vähän niinko harmittaa sellanen niinkun että palveluja parannetaan niinku lautta tai ei harmita mut me ei osata ottaa sitä oikeella tavalla. Niitä palveluja parannetaan sen takia, kun tänne tulee muita, kun paikallisia. Ja se on meidän niinkun elinehto. Niitä me tarvitaan ja meidän on pakko oppii ottamaan niistä se raha.”¹⁹⁴

Palveluiden kehittäminen muiden kuin vakituisten asukkaiden takia koettiin välillä ristiriitaisena. Informantti totesi kesän vilkkaan lauttaliikenteen olevan tärkeä turismin kannalta ja tuovan tuloja paikallisille asukkaille, mutta samanaikaisesti oli harmillista, kun kulkemismahdollisuudet eivät pysyneet yhtä hyvinä ympärivuotisille asukkaille sesongin ulkopuolella. Pohjimmiltaan tässä on kyse kulttuurisesta kestävydestä. Jon Hawkes määrittelee kulttuurisen kestävyden yhteisön kyvyksi selviytyä haasteista ja mahdollisuuksista sen jäsenien arvojen ja tavoitteiden mukaisella tavalla.¹⁹⁵ Aikaisemmassa

¹⁹³ KK2.

¹⁹⁴ H3.

¹⁹⁵ Hawkes 2001.

lainauksessa haastateltava tiedostaa turismin edellytyksen alueen elinvoimaisuudelle, mutta palveluiden parantaminen pelkästään tästä seurauksena ei kuitenkaan vastaa asukkaiden arvoja.

H2: Tost meinattii Merguksen liikenne lopettaa Korppoo Norrskata väliltä et se ei talvisin enää kulkis, kulkis vaan kesäsin. Ni sehän ois ollu ihan katastrofi.

Norrskatas asuu kuitenkin ihan hirveesti vakituisii ympäri vuoden ihmisii.

Vanhuksii varsinkin, nuorii alle koululaisiikin tänäpäivänä. Mistä se ELY-keskus keksi sen, että ei sitä lauttaa tarvita. Eihän toi yks iso lautta ees millään pystyny hoitamaan tavallaan sitä liikennettä sillai joustavasti.

HA: Joo.

H2: Ja vuorot ois tippunu iha hirveesti. Siel on kuitenkin työssäkävii ihmisii.

Norskatast tulee tänne Korppoon puolelle töihin.

Lainauksesta tulee ilmi turhautuminen siihen, että päätöksiä tehdään usein muualla, eivätkä päättävät tahot ymmärrä niiden vaikutusta paikallisiin asukkaisiin. Kun yhteisön jäsenet kokevat voivansa vaikuttaa heitä koskeviin päätöksiin ja siten vaikuttaa kehityksen suuntaan voidaan puhua kulttuurisesti kestävästä toiminnasta.¹⁹⁶ Aikaisemmassa lainauksessa kuvastuu se, ettei korppolaisten kokemus omista vaikutusmahdollisuuksista täyty.

”Förutom att befolkningen minskar är jag också lite orolig för att servicen här blir dyr. Vi behöver absolut bra telekommunikationet och det är det ju lute si och så med, speciellt sommartid då här är mycket folk. Det behöver hända saker även på vintern. Hur länge har man inte pratat om att förlänga turistsäsongen? Det går åt bättre håll, men vi måste satsa på verksamhet, uthyrning och upplevelser. Skärgården kan vara exotisk även på vinterhalvåret.”¹⁹⁷

Sitaatissa informanttia huolettaa asukkaiden vähentyminen ja palveluiden kallistuminen. Yhteydet koetaan tärkeiksi ja ne toimivatkin suhteellisen hyvin kesäisin matkailusesongin aikana, mutta niiden tulisi toimia hyvin vuoden ympäri. Turismisesongin pidentämisestä on ollut puhetta jo pitkään, ja sesonki ylittääkin jo pidemmälle syksyyn. Kirjoittaja näkee saariston talven eksoottisena ja matkailuun pitäisi hänen mukaansa panostaa kehittämällä vuokrausta ja elämyksiä. Matkailu nähtiin osana saariston toivottavaa tulevaisuutta, jonka taustalla tulkitseen olevan kaksi syytä. Ensinnäkin paikallisten työllistyminen matkailusektorin panostamisen kautta sekä toiseksi saariston erityisyyden näyttäminen myös muille.

Haastattelussa puhuttiin siitä, miksi infomantti oli päättänyt muuttaa Korppooseen: ”[luonto] Erittäin merkittävä syy. Mä luulen et se on monelle iso syy, ainakin osa syy. Sellainen, joka

¹⁹⁶ Siivonen 2007, 17.

¹⁹⁷ KK 4.

vaakakupissa painaa aika paljon.”¹⁹⁸ Alueen elinvoimaisuuden kannalta uudet asukkaat ja paikallisten pysyminen saaristossa nähtiin välttämättöminä. Informantti kertoo, että saaristoon muuttamiseen päätökseen vaikuttaa merkittävästi saaristoluonto. Latvala-Harvilahti on todennut artikkelissaan ”Elävä merisuhde suomenlinalaisten muistoissa, arjessa ja tulevaisuuskuissa” meren toimivan saarelaisten yhdistäjänä. Artikkelin mukaan paikallisille on tärkeää, että Suomenlinnaan muuttavat tulokkaat arvostavat merta ja luontoa.¹⁹⁹ Saaristoluonto nähdään voimavarana, jonka takia ihmiset muuttavat Korppooseen, mikä voi turvata alueen elinvoimaisuuden.

”Senhän huomaa hirveen helposti sen eron, kun koulut alkaa ni se turismi on loppu. Ja sit ku sä meet ulos veneellä ni sielähän ei oo enää ketään. Ni silloin sä niinku se on se normaalitila. - -En mä sitä sano, en mä tiedä mul ei oo sitä mitään turisteja vastaan, ku se on niinku järkevää. Eikä tästä voi tehdä eikä saa sellasta turismiryssä mikä ois niinkun. Kylhän ne ihmiset pystyy elämään sellaisissakin paikois ja tekee töitä ja saa sitten elantonsa ja on niinkun positiivista. Sit toisaalta ne on niinkun arvothan sit muuttuu. Et miten pidetään luonnosta huolta ja niinkun sellasta. Niin.”²⁰⁰

Haastateltava puhuu Korppoon palautumisesta normaalitilaan turismisesongin jälkeen. Matkailuun suhtauduttiin verrattain positiivisesti niin kauan, kun se pysyisi tiettyjen raamien sisällä. Massaturismi ei olisi toivottavaa, mutta sitä ei nähty kovinkaan todennäköisenä tulevaisuuden kuvana. Siivosen Varsinais-Suomen saaristoon sijoittuvassa tutkimuksessa matkailu nähtiin toisaalta tärkeänä elinkeinona, mutta samanaikaisesti myös uhkana saariston rauhallisuudelle sekä luonnolle. Ympäristön säilyttävä matkailu nähtiin Siivosen aineistossa myönteisenä erään haastateltavan mukaan.²⁰¹ Matkailun lieveilmiöt, kuten roskaaminen, nähtiin negatiivisina, mutta ainakin toistaiseksi hyvin vähäisenä²⁰² toisin kuin esimerkiksi suomenlinalaisten kokemuksissa.²⁰³

Aineistossa asukkaiden matkailua puoltavat näkemykset tukevat juuri ympäristön säilyttävää matkailua.”--Korppoollakin on sellanen maine et tää on vähän iisimpi mesta ku esim Nauvosta. Se on vähä sellanen hulivilipaikka ja se satama alue siellä --. Tääl on enemmän varmaa perheitä ja pariskuntia ja rauhallisempia mihin mä oon tyytyväinen.”²⁰⁴ Korppoossa

¹⁹⁸ H3.

¹⁹⁹ Latvala-Harvilahti 2020, 242.

²⁰⁰ H3.

²⁰¹ Siivonen 2008, 238, 283. Ks. myös Huuskonen 2020.

²⁰² H1.

²⁰³ Huuskonen 2020, 60–64.

²⁰⁴ H1.

luonto jäseni monella tapaa toimintaa toisin kuin turistikohdeissa, joissa toimintaa jäsentävä tekijä ei ensisijaisesti ole luonto, vaan tärkeysjärjestys on jokin toinen.

Ekokulttuuriperintö tarkoitti asukkaille jatkuvuuden turvaamista, jonka voimavarana nähtiin luonto. Luonto oli myös yksi merkittävä saaristoon muuttamisen ja siellä pysymisen tekijä. Toisaalta ympäristön asettamat reunaehdot toiminnalle vaikuttavat myös palveluihin. Oman haasteensa jatkuvuudelle toi kokemus siitä, että paikallisia koskevat päätökset tehdään kaukana eikä niissä huomioida asukkaita.

4.3.2 Saariston kunnioitus

Saariston kunnioitus näkyi aineistossa arkisena ympäristön erityisyyden kokemuksena, mutta myös luonnon näkemisenä matkailun vetovoimana. Tietoa ja taitoja saaristossa elämisestä haluttiin jakaa tuleville sukupolville. Perinteisten saaristolaisuuteen liitettävien kädentaitojen säilyminen koettiin tärkeäksi, mutta harmiteltiin sitä, ettei niiden jatkuvuuteen panostettu.

”Tääl on niinku tääl ei oo niinku sitä saaristo-osaamista viety eteenpäin. Et joku pitäis verkonpaikkaus kurssii et sen pitäis olla mun mielest niinku joka vuotinen. Et tääl olis kiintee joku semmonen ilta vaik keskiviikko iltana et tule tänne et täällä paikataan verkkoja ja opetellaan tämmösii saaristo taitoja ja solmuja ja merimiestaitoja. Mitä tääl nyt on osattu todella paljon joskus.”²⁰⁵

Informantin mukaan aiemmin normaalia saaristo-osaamista ei enää ylläpidetä ja siihen liittyvä tietotaito on jossain määrin katoamassa. Korppoossa on kuitenkin järjestetty kertaluontoisesti perinteisiä saaristotaitoja ylläpitäviä kursseja.²⁰⁶ Haastateltava näkee tärkeäksi osaamisen ylläpitämisen jatkuvien kurssien avulla. Aikaisemmin itsestäänselvyytensä pidetyt saaristolaisuuden taidot eivät ole kaikille asukkaille enää arkipäivää, mikä ilmentää myös saaristossa tapahtuvaa muutosta. Kulttuuriperintöprosessi muodostuu kulttuuriperinnön tutkimuksen professori Anna Sivulan mukaan yhteisön identiteettityön kautta. Kulttuuriperintöprosessia ylläpitävä yhteisö käyttää kolmea eri identiteettityökalua: menneisyyden tulkintaa, osallisuuskokemusta sekä menneisyyden jälkiä ja symboleita. Kulttuuriperintöprosessissa edellä mainitut kolme ulottuvuutta osallistuvat perinnöntuottamisen prosessiin, mutta yksi ulottuvuus voi korostua toisen kustannuksella.²⁰⁷

---

²⁰⁵ H2.

²⁰⁶ H2.

²⁰⁷ Sivula 2015, 64–66.

Saaristokulttuuriin liitetään keskeisesti perinteiset saaristotaidot²⁰⁸ jotka pohjautuvat saaristossa selviytymiseen ja merenkulun perinteeseen, minkä tulkitseen tässä yhteydessä kehyskertomuksena. Osallisuuskokemus tarkoittaa saaristotaitojen historian sekä niihin liittyvien jälkien osallisuuden ja omaksumisen kokemusta kulttuuriperintöyhteisöltä. Saaristossa elämisen tiedot ja taidot, kuten verkonpaikkaus, ovat osa korppolaisten elävää, aineetonta perintöä. Menneisyyden jälkinä ja symboleina toimivat tässä yhteydessä esimerkiksi verkonpaikkaukseen ja solmuperinteeseen liittyvät taidot sekä tietysti niihin liittyvät artefaktit. *Kehyskertomus*, josta Sivula käyttää myös käsitettä *jaettu historia*²⁰⁹, voi olla Sivulan mukaan sekä eksklusiivista että inklusiivista. Eksklusiivisuus tarkoittaa osallisuuskokemuksen ulkopuolisuuden korostumista ja inklusiivisuus osallisuutta kokevien kiinnittymistä yhä vahvemmin jaettuun historiaan.²¹⁰ Saaristotaidoilla ei kuitenkaan ole samassa määrin tarvetta enää saaristossa. Tässä yhteydessä perinteisiä saaristotaitoja harjoittaa osa korppolaisista, missä kulttuuriperintöprosessin eksklusiivisuus havainnollistuu.

”För mej är Korpo den bästa platsen. Eftersom jag jobbar som egenföretagare med turism nuförtiden (före det jordbrukare med specialgrödor som huvudnäring) så ser jag kanske med andra ögon på "min" holme. Jag vill visa hur vackert lugnt och rofyllt här är. Jag vill bjuda det bästa och det enklaste, som är promenader i naturen, simma, se solnedgångar, stjärnor, höra syrsor osv.”²¹¹

Informantin mukaan Korppoo on hänelle maailman paras paikka. Hän työskentelee matkailualalla, minkä seurauksena kirjoittaja näkee ”hänen” satamansa myös hieman toisesta näkökulmasta. Hän haluaa näyttää kuinka kaunista, rentoa ja rauhallista saaristossa on saariston parhaiden puolien kautta, joita ovat yksinkertaiset asiat kuten luonnossa käveleminen, uiminen, auringonlaskun ja tähtien katsominen sekä sirkkojen kuuntelu. Informantti haluaa välittää itselleen tärkeäksi kokemiaan asioita myös muille. Lainauksessa luonnon merkitys liitetään tärkeäksi koettuun toimintaan. Ihmisten ja yhteisöjen luontosuhde on pikemminkin käytännöllinen kuin eettinen, joka rakentuu ympäristössä toimisen kautta.²¹²

”Koska niit [eläimiä] on niin paljo. Tää on tosi helppo siis nähdä eläimiä. Niin siis tää on vaikka kui paljon jos sä haluisit ruveta niin kyllä ne on tosi tärkeitä. Siis aina mä en tiedä lapsetkin ni nehän oppii ihan pirusti eläimistä ku niit näkee

²⁰⁸ Ks. Siivonen 2008.

²⁰⁹ Sivulan tulkinta perustuu Jorma Kalelan käsitteeseen *jaettu historia*. Kalela 2012, 75.

²¹⁰ Sivula 2015, 64.

²¹¹ KK5.

²¹² Valkonen 2005, 17.

koko ajan. Et onhan tääl tosi rikasta tää sillä tavalla tää luonto. Vaikka nyt se kotka on syönyt kaikki merilinnut, mut on niit silti.”²¹³

Informantin mukaan saaristossa on erittäin helppo nähdä eläimiä, koska niitä on runsaslukuisesti, minkä takia lapset myös oppivat eläimistä paljon. Luonnon rikkaus tarkoitti monipuolista eläinkantaa, vaikka joidenkin lajien määrissä haastateltava olikin havainnut muutoksia. Luonnon tuntemus nähtiin aineistossa tärkeänä ja kuuluvan tärkeänä osana saaristossa asumiseen.

”Blir ett par resor per år ungefär, mina reskamrater är nuförtiden två av mina barnbarn som också bor i samma by som jag. Jag vill lära dem älska skärgården och där tror jag att jag lyckats.”²¹⁴ Lainauksessa kirjoittaja kertoo tekevänsä muutamia reissuja vuodessa yhdessä lastenlapsiensa kanssa. Hän haluaa opettaa heidät rakastamaan saaristoa kuten hän rakastaa ja uskoo onnistuneensa siinä. Vaikka saaristoa rakastettiin syvästi, meri saattoi tuntua myös pelottavalta elementiltä erityisesti lapsia ajatellen.²¹⁵ Vanhemmilla sukupolvilla on keskeinen rooli luontoon liittyvän tietotaidon eteenpäin viemisessä, johon kuuluu myös meren kunnioitus.²¹⁶

Aineistossa yhteisesti jaettiin näkemys Korppoon potentiaalista luontomatkailun näkökulmasta. ”Luontomatkailua tarvitsisi kehittää, eikä taida olla yhtään Luontopolkua saarella, vain Paljasjalka taide polku, joka ei kyllä luontoa kunnioita!”²¹⁷ Mielenkiintoista aineistossa on se, miten asukkailla on hyvin vahvat näkemykset Korppooseen sopivasta, luontoa kunnioittavasta, toiminnasta.

”Ja se esimerkiksi että jos sä haluisit päästä niinku veneellä retkelle kansallispuistoon ni se on ihan silkka mahdottomuus. Sä et löydä sä et ees tiedä mis se kansallispuisto on täällä Korppoossa. Vaikka se on tossa noin.”²¹⁸ Lainauksesta havainnollistuu se, ettei ylhäältä annettu, ”virallista” kulttuuriperintöä ilmentävä status, kohtaa asukkaiden ja matkailijoiden arjessa.

Saariston kunnioitus ekokulttuuriperintönä näkyi haluna välittää tietoa ja ymmärrystä Korppoon ainutlaatuisesta luonnosta tuleville sukupolville, omille lapsenlapsille sekä myös

---

²¹³ H3.

²¹⁴ KK 5.

²¹⁵ KK2.

²¹⁶ Kouri 2017, 314.

²¹⁷ KK2.

²¹⁸ H3.

muille Korppoossa vieraileville kuten turisteille. Tietämys kasveista ja perinteisistä kädentaidoista nähtiin tärkeinä ja niitä omassa elämässä opetettiin eteenpäin, vaikka yhtenäisen perinnetoiminnan nähtiinkin olevan puutteellista. Perinteiden jatkuvuuden nähtiin oleva myös uhattuna, koska niitä ei aktiivisesti opetettu muille. Tietotaidon lisäksi oli tärkeää välittää eteenpäin saariston erityisyyden kokemusta, rakkautta saaristoon. Meren kunnioitus oli myös osa saaristolaisten ekokulttuuriperintöä.

4.3.3 Työ saaristossa

Saaristossa työ on perinteisesti ollut pirstaloitunutta ja on tehty erilaisia hommia itsensä elättämiseksi. ”Ehkä seki on semmonen rikkaus et on saanu tehdä ja sanotaan että kyl mä ainakin näin jälkeempäin oon kauheen tyytyväinen et on saanu vähän vaihdella. Ettet sä oo niinku tehny 40 vuotta samaa työtä.”²¹⁹ Informantin mukaan työn tekemisen monipuolisuus ja erilaiset tehtävät ovat olleet myös rikkaus, etenkin jälkikäteen katsottuna. Vaihtelevuus liitettiin keskeisesti saaristolaisuuteen myös työn kautta.

Työ saaristossa on saanut uusia mahdollisuuksia kehittyneen teknologian myötä, kun etätyön mahdollisuudet kasvavat. ”Verkkoyhteyksien avulla on esim. etätöiden tekeminen aina vain helpompaa ja jos ihmisestä vain löytyy perinteistä monitoimi-saaristolaista löytyy saarelta aina sen verran töitä, että selviää. Menothan täällä on ihan eri luokkaa kuin suurissa kaupungeissa.”²²⁰ Perinteistä sekatyöläisyyttä on yhä saaristossa, mutta sen rinnalle on noussut myös muita työnteon muotoja. Teknologian kehittyminen mahdollistaa etätyön lisäksi yrityksen kasvattamisen verkkokaupan myötä, joka voi tarjota fyysisesti saaristossa sijaitsevalle yritykselle mahdollisuuden ympärivuotiseen toimintaan.

Puhuimme haastattelun aikana siitä, millaista oli muuttaa Korppooseen yrittäjäksi.

H2: Mun kokemus silloin ku mä oon tullu tänne ni oli tosi negatiivinen, koska olin [suuri kaupunki] joka tuli yrittäjäksi ja ei meinattu millään hyväksyä. Ei millään, vaikka me oltiin sit jo oltu tuolla Houtskärin puolella jo toistakymmentä vuotta jo silloin mökkiläisiä. Mutta yrittäjäksi ei meinattu millään hyväksyä.²²¹

Informantti muistelee omaa kokemustaan yrittäjyyden aloittamiseen liittyen. Koska hän muutti alueelle muualta ei häntä meinattu millään hyväksyä yrittäjäksi. Suhtautumisen

---

²¹⁹ H2.

²²⁰ KK1.

²²¹ H2.

muualta muuttaneisiin ja yrittäjyyden aloittaneisiin koettiin muuttuneen ja nykyisin yrittäjäksi hyväksyttiin paljon helpommin ja alueelle toivottiin uusia yrittäjiä. Uudet ja innovatiiviset yrittäjät nähtiin jopa edellytyksenä saariston elinvoimaisuudelle.

”Tycker företagsandan och föreningsandan fått nya fräscha tag! Här har flyttat in lite nya yngre människor som ”inte gnäller” utan försöker vara kreativa och positiva.”²²² Informantin mukaan yrittäjyys ja yhdistystoiminta ovat saaneet uuden alun. Korppooseen on muuttanut uusia nuorempia ihmisiä, jotka eivät valita vaan yrittävät olla luovia ja positiivisia. Yrittäjyyden ”uusi alku” oli yleisesti jaettu näkemys aineistossa. Kehityksen yhtenä päätekijänä nähtiin kunnan työpaikkojen vähentyminen muun muassa Gyltön lakkauttamisen myötä, mikä on luonut tilaa ja tarvetta yrityksille. Uusien asukkaiden tuoma panos yritystoimintaan sekä kehitys teknologian saralla muuttavat työn tekoa saaristossa. Työnteosta saaristossa nostettiin esille myös vahvat naisyrittäjät²²³, joita nähtiin olevan suhteellisen paljon ja he tekivät yhteistyötä keskenään. Näkemys poikkeaa Siivosen aineistossa esitetystä havainnosta, jonka mukaan saaristossa naisten rooli oli hyvin vanhanaikainen ja paikka oli pitkälti kotona.²²⁴

Haastattelussa puhuimme saariston tulevaisuudesta.

H3: -- siis me mitä me tarvittais ois tarvittais sellasta niinkun koordinoitua turismin hyödyntämis juttua. Et sillä se on ehkä yks sellanen tulevaisuus mitä täällä tarvis että täällä ku en mä usko että täällä mikään maanviljely tai mikään muukaan enää niinkun pitkällä aikavälillä niinkun pystyy tuomaan sellasta niikun se tuo vaan yhdelle ja kahdelle leivän.

Saariston tulevaisuudessa työpaikkojen nähdään keskittyvän matkailualalla, eikä maanviljelyn tai muunkaan perinteisen toiminnan nähdä työllistävän kuin hyvin pienimuotoisesti. Töiden nähdään keskittyvän yhä vahvemmin palvelusektoreille.

Saaristossa perinnerakentaminen nostettiin esille: ”Ja sil on rakennusfirma. Semmonen et se entisöi vanhoja hirsitaloja. Siihenkin duuniin riittää töitä. Toki tekee muutakin jotai terassii ja muita rakennusteknisiä juttuja. Pääsääntöisesti hirsikorjaamista et noin spesifiikkikin toimii.”²²⁵ Rakennusalalla todettiin yleisesti olevan töitä, mikä liittyy paljon matkailuun ja kasvavaan mökkeilyyn. Pienellä paikkakunnalla pärjäävä hirsikorjaamiseen keskittynyt yritys

---

²²² KK4.

²²³ H1 & H2.

²²⁴ Siivonen 2008, 274.

²²⁵ H1.

kertoo kuitenkin arvostuksesta perinnerakentamista kohtaa sekä halusta säilyttää vanhoja rakennuksia.

Aineistossa aikaisemmin luvussa käsittelin saaristolaisuuden kokemusta, johon ammatti vaikutti. Kiinteästi luontoon ja mereen liittyvissä töissä saaristolaisuuden kokemus oli vahvempi. Esimerkiksi postiveneen ajaminen, ulompien saarilla vuokratoiminnan harjoittaminen tai perinnekasvien viljely linkittyivät vahvempaan saaristolaisuuden kokemukseen, jolloin koettiin olevan osana luontoa. ”No joo silloin ku mä ajoin postia ni silloin se oli aika mielenkiintosta se et oppi et ne oikeesti vaikuttaa. Koska A silloin se kulkeminen tiettyyn aikaan oli erittäin vaikeeta ja vaarallista.”²²⁶ Työn kautta myös kerrytettiin tietämystä vuodenaikojen ja sääolosuhteiden vaikutuksesta. Kirsi Laurén on todennut ympäristösuhteen muotoutuvan toiminnan, tietoisuuden, kokemusten, havaintojen ja muistojen kokonaisuudesta.²²⁷ Kouri on todennut toiminnallisen ulottuvuuden korostuvan Lyyrtyin kyläläisten ympäristösuhteessa,²²⁸ josta kertomalla hiljaista tietoa välitetään eteenpäin²²⁹. Sakari Hännisen, Jouko Karjalaisen ja Tuukka Lahden mukaan ”hiljainen tieto viittaa sellaiseen luonnolliseen tietoon, kokemukseen ja osaamiseen, johon ihmiset käytännössään ja toiminnassaan nojaavat, mutta joka on vaikeasti eksplikoitavissa.”²³⁰ Tulkitsen haastateltavan puheen ”oppimisesta” ilmentävän juuri tällaista hiljaista tietoa, mikä karttuu käytännön kokemuksen kautta ja on vaikeasti sanoitettavissa. Aineistossa Korppoon asukkailla läheisempi toiminta oli yhteydessä vahvempaan saaristolaisuuden kokemukseen, joka tässä luvussa ilmenee mereen ja luontoon linkittyvän työn kautta.

Perinteinen saariston sekatyöläisyys on yhä hyvin vahvasti läsnä asukkaiden puheissa, vaikka sen rinnalle on noussut myös uusia työnteon muotoja kehittyneen teknologian ja työelämän monipuolistumisen myötä. Ekokulttuuriperintö näkyy tässä luvussa sinnikkäänä vaihtoehtojen etsimisenä, minkä taustalla vaikuttaa halu elää saaristossa. Kiinteästi mereen linkittyvät elinkeinot ovat havainnollistavia esimerkkejä ekokulttuuriperinnöstä. Informantit haluavat omalla työllään ja elinkeinollaan elää kestävästi myös luonnon näkökulmasta ja tehtävä työ saattaa vaihdella esimerkiksi vuodenaikojen mukaan.

---

²²⁶ H3.

²²⁷ Laurén 2006, 13.

²²⁸ Kouri 2017, 267–268.

²²⁹ Siivonen & Kouri 2020, 91.

²³⁰ Hänninen, Karjalainen & Lahti 2005, 4–5.

4.4 Saariston normit

4.4.1 Kohtaamisen tavat ja -paikat

Kävelyhaastattelujen aikana sekä niiden ulkopuolella kentällä ollessani kiinnitin huomiota ihmisten tapoihin olla ympäristössä. Ympäristössä oleminen sisältää yhteisölle totuttuja kohtaamisen tapoja ja paikkoja, sekä informanteille henkilökohtaisesti tärkeitä paikkoja. Voidaan puhua myös *paikan tunnusta (sense of place)* jolla viitataan kokemus- ja tunneperäiseen paikkasuhteeseen.²³¹ Kohtaamisen puute oli myös korppolaisille tärkeä osa saariston arkea, joka merkitsi asukkaille rauhaa.

H3: Siis mulle henkilökohtaisesti niin no [paikannimi] se meidän kesäpaikka ja vaik se on ihan täs vieressä niin se on ihan eri niin se on enemmän sellanen et siel ei oo oikeen ketään. Ni se on sellanen tosi ni se on sellanen ninku tärkeä paikka. Mut sit mä kyl tykkään olla siis verkkojen vieminen on parasta. Et tää meri tässä se on tosi tärkeä.

Lainauksessa haastateltava kertoo itselleen tärkeästä kesäpaikasta, jossa oli omanlaisensa paikan tuntu. Kesäpaikan erityisyys korostuu siinä, että siellä ei ole ketään. Kesäpaikalla ei kohdata muita ihmisiä vaan siellä vain ollaan. Suhde lähiympäristöön ei määri pelkästään paikkojen kautta. Saariston saaret ovat omia paikkojaan, kuten aikaisemmin olen saariston rajat -luvussa todennut. Merta ei kuitenkaan määritellä paikkana vaan pikemminkin tilana, joka osittain käsitteellistyy toiminnan kautta. Verkoilla kalastuksen merkitys informantille ei ollut niinkään kalan saamisessa vaan itsessään verkkojen viemisessä. Pelkkä toiminta suhteessa mereen ei kuitenkaan riitä kuvaamaan meren roolia saaristolaisten arjessa. Meren läheisyys itsessään koettiin tärkeäksi. Latvalan mukaan merieläimiin liittyvä kokemusperäinen tieto on uuden ajan maailmankuvan myötä osittain tuhoutunut, mistä on seurannut merieläinten laaja hyväksikäyttö.²³² Tässä yhteydessä laajennan kokemusperäisen tiedon koskemaan meriympäristöjä kokonaisuudessaan. Saaristolaisille on kehittynyt ja kehitty jatkuvasti meriin liittyvä kokemusperäistä tietoa, jolloin myös meren hyvinvointi koetaan tärkeäksi.

Aineistossa toistui se, että jokaisella oli mahdollisuus kohdata muita ihmisiä niin halutessaan, mutta olla myös omassa rauhassa. Yhteiset kohtaamisen paikat olivat hyvin selviä kaikille haastateltaville. Kaikissa haastatteluissa mainittiin yhteiset kokoontumispaikat ja mihin

---

²³¹ Cresswell 2004, 7–8.

²³² Latva 2021.

aikaan yleensä kokoonnuttiin. ”Miehillä varsinkin on toi Hjalmar’s. Ne käy yhdeltätöistä aina kahvilla siellä, ei kaljalla, ja ne höpöttelee. Naisilla on välillä Amalias Hem mihin ne tulee välillä höpöttelemään jotain ja näin, semmosta sopivaa kanssakäymistä.”

Erityisesti Hjalmar’s ja Amalias Hem mainittiin yleisinä kohtaamisen paikkoina.

Haastateltava tarkentaa miesten kokoontuvan kahvilla eikä kaljalla. Tarkentamisen tarve kertoo siitä, että miesten kokoontuminen herättää oletuksen kaljoittelusta. Tarkennus saattaa liittyä myös siihen, että aikaisemmassa saaristotutkimuksessa on todettu erityisesti muualta saaristoon muuttaneiden kiinnittäneen huomiota saariston runsaaseen alkoholinkäyttöön.²³³

”-- Ni siel [Hjalmarssissa] saa sit kuulla tapahtumat ja kysyy neuvoa erilaisista ongelmista. Ja tota ei sellasta missään siel [kaupunki] voinu kuvitellakkaan. Se oli sit joku sun oma niinko kaveriporukka.”²³⁴ Kokoontumistavat olivat luonteeltaan erilaisina kuin kaupungeissa. Kaupungeissa tavattiin tuttuja ”omassa porukassa” kun taas Korppoossa yhteisissä kohtaamispaikoissa osallistujajoukon koettiin olevan laajempi.

Kävelyhaastattelujen aikana useita autoja tuli vastaan ja jokaisella kerralla tervehdittiin vastaantulijaa käden heilautuksella. Haastattelun aikana keskustelimme asiasta.

HA: -- tääl kyl morotellaan kaikille vastaantuliijoille.

H1: Joo ja varsinkin näin tähän aikaan vuodesta tuntee joka ikisen. Ton mä kuulin joskus et se on tavallaan semmonen jääne merenkulusta ku siellähän aina moikataan kaikki vastaantulijat et sä oot havainnu sen toisen ketä tulee vastaan. Sillai olen kuullu ja aika luonnikasta se ois. En muista mistä mä sen kuulin mut kyl sitä välillä et jos ei joku moikkaa ni nyt et näkeeköhän se ees mitään.²³⁵

Haastateltava kertoo kuulleensa, että saaristossa tervehtimisen tapa olisi peräisin merenkulusta. Merellä on tapana tervehtiä kaikkia vastaantuliijoita, jotta toinen tietää tulleensa havaituksi. Tervehtiminen oli kaikille haastateltaville itsestään selvää ja se havainnollistui kävelyhaastattelujen aikana sekä myös kenttäpäiväkirjan pohdintoista. Tervehtimisen perintö perustuu haastateltavan mukaan pienen paikkakunnan tuttuuteen mutta myös merenkulun perintöön. Kesän sesonkiaikaan kaikkia ohikulkijoita ei välttämättä tervehditty.

Vieraanvaraisuus ja naapuriapu olivat normaalia toimintaa saaristossa. Vieraanvaraisuus myös konkretisoitui minulle haastattelujen yhteydessä. Kaikkien haastattelujen aikana tai niiden

---

²³³ Siivonen 2008, 272–273.

²³⁴ H3.

²³⁵ H1.

jälkeen minulle tarjottiin kahvit sekä jotain syötävää.²³⁶ Siivonen on todennut naapuriavun ja vieraanvaraisuuden olevan yksiä saaristolaisten arjen kiinnekohtia.²³⁷ ”Mut kyl niinku jeesataan ja on Facebookissakin sellaisia erilaisia Korppoo ryhmiä ja siel heti jos joku tarvii jotain ni heti vastataan ja autetaan.”²³⁸ Auttaminen oli osa normaalia toimintaa ja se oli saanut myös uusia muotoja. Apua saatettiin pyytää Facebook-ryhmässä ja haastateltavan mukaan heti autettiin.

Kohtaamisen tavoissa opitut sukuriidat nähtiin rasitteena. ”Joo. Mut sit ku tulee ulkopuolelta ni sulhan ei oo mitään rasitteita tai ennakkoluuloja. Tai opittuja niin sukuriitoja ni sähän voit olla kaveri kaikkien kanssa. Ja se on kyl tääl monelle varmaan tai mun mielest mä koen et se on monelle vaikeeta. Näille paikallisille.”²³⁹ Muualta saaristoon muuttaneena opittujen ennakkoluuloja ei koettu rasitteina. Lainauksessa kuitenkin ilmenee se, että saaristossa sukujen väliset riidat voivat haastateltavan mielestä olla hyvinkin haasteellisia.

Ekokulttuuriperinnön näkökulmasta saariston kohtaamisen perintöä määritti yhtä lailla oma rauha kuin yhteisön totutut kohtaamisen paikat. Oma rauha tarkoitti luonnossa olemista ja siellä toimimista mielekkäällä tavalla. Yhtä tärkeänä näyttäytyi myös tuttu lähiyhteisö ja sen tuoma turva. Kohtaamiseen kuului olennaisena tuttujen tervehtiminen, mikä kuvastaa merenperinnön somittumista osaksi maalla tapahtuvaa vuorovaikutusta.

4.4.2 Yksilön aktiivisuus

Saaristossa yksilön aktiivisuus ja omalla panoksella aikaansaaminen koettiin erityisen tärkeiksi. Yksilöiden merkittävä rooli näkyi myös siinä, että yritykset olivat vahvasti henkilöityneitä. Asioiden hoitaminen koettiin helpoksi, koska ihmiset tunnettiin henkilökohtaisesti ja tiedettiin suoraan kenelle soittaa missäkin tilanteessa. Omalla panoksella pystyi saamaan paljon aikaan, mutta yksilön aktiivisuus nähtiin myös velvollisuutena, eikä ”lusmuilua” katsottu hyvällä. ”Se ero on että täällä kaikki tuntee toisensa, ja omalla panoksella voi helposti saada jotain aikaiseksi vaikka jossain yhdistyksessä.”²⁴⁰ Lainauksessa kirjoittaja pohtii Korppoon erityispiirteitä, ja hänen mukaansa yksilöllä on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa paikallisella tasolla yhteisön toimintaan. Omalla panoksella

---

²³⁶ Kenttäpäiväkirja.

²³⁷ Siivonen 2008, 256; 280.

²³⁸ H1.

²³⁹ H3.

²⁴⁰ KK3.

aikaansaaminen ja yleinen toimeliaisuus nähtiin toivottavana ja aineistossa puhuttiin myös kunnallispolitiikkaan osallistumisen tärkeydestä. Paikallispolitiikkaan osallistuminen on yksi paikallisuuden ilmentämisen keino²⁴¹. Pienessä yhteisössä, jossa esimerkiksi lapsien harrastustoiminnan mahdollisuudet ovat hyvin rajalliset jää aikuisten vastuulle järjestää harrastustoimintaa. Tämä saattaa luoda paineita myös vanhemmille, joiden harteille toiminnan järjestämisen nähtiin jäävän.

Muuttuvien saaristo-olojen myötä asukkaat ovat keksineet vaihtoehtoisia toimintamalleja talviharrastamiseen liittyvien taitojen ylläpitämiseksi.

H3: Et kylhän ne vuodenaajat täällä niinkun kun niitä ei perjaatteessa ole enää ainakaan ollu moneen vuoteen niin vaikuttaa esimerkiks siihen et lapset ei osaa luistella tai et se ei oo semmonen normaali et ostetaan luistimet.

HA: Joo.

H3: Ja se on taas johtanu sellaseen ihan hyviin ideoihin tälläseen et se niinku meil on niinkun kirjasto skidoteekki et saa vuokrata tai lainata ilmaseks tota niin suksia.

Haastateltavan mukaan muuttuneiden vuodenaikojen takia kirjaston yhteyteen on perustettu välinevuokraamo, jotta kaikkien ei tarvitse omistaa itse talviurheiluvälineitä, koska niille ei ole samassa määrin käyttöä kuin ennen. Suksien lainaustoiminnan kautta asukkailla on mahdollisuus hiihtämiseen ilman omien välineiden omistamista. Hiihtäminen on osa jäällä liikkumisen taitoa, mikä on tärkeä osa saaristolaisuutta.²⁴² Lainauksessa ilmenee myös vuodenaikojen kulttuurinen ulottuvuus. Vuodenaajat tulevat luonnontieteellisen ilmiön lisäksi ymmärretyiksi artefaktien ja kulttuurisen toiminnan kautta.²⁴³ Muuttuvat vuodenaajat luovat uusia käytäntöjä saaristoon.

Haastattelun aika puhuimme saaristosta lähtemisestä ja sinne palaamisesta.

”Ku tosi monihan lähtee poies ja haluu lähtee pois. Ja osa jää mut moni on muuttanu Ruotsiin jos mä mietin semmosia kenel on juuret täällä ja pääsääntösesti ne on tietty ruotsinkielisiä ni ne on muuttanu Ruotsiin tai Norjaan, Tanskaankin. Jotkut on siin on pikkusen ehkä sitä et ne on kolmekymppisenä saattanut ehkä tulla takasin. Vähän samallai ku määkin kyllä oikeestaan. Kyl niit palaailee.- -Kyl mun mielestä nyky maailmassa se idea on et täältä pitää lähtee hetkeksi pois maailmalle ja sitte voi tulla takas ja sit näkeekin iha eri silmin.”²⁴⁴

²⁴¹ Prachett 2004, 359–368.

²⁴² Kouri 2017, 213. Ks. Siivonen 2008, 160.

²⁴³ Laine 2020, 209.

²⁴⁴ H1.

Haastateltavan mielestä nykyisin on toivottavaa muuttaa saaristosta jossain vaiheessa pois ”maailmalle” esimerkiksi opiskelemaan ja sitten palata, jolloin myös näkee saariston uusin silmin. Saaristoon muuttavista monet ovat paluumuuttajia. Opin kerryttäminen ja maailman näkeminen nähtiin tärkeinä ja hyödyttävän yksilön lisäksi koko yhteisöä.

Aikaisemmin luvussa 4.1.3. Oikeat saaristolaiset käsiteltiin sitä, ketä on saaristolainen. Saaristolaisuus määrittyi joidenkin näkemysten mukaan mahdollisesti myös tietynlaisen asenteen kautta, joihin kuului taistelutahto, positiivisuus ja se ettei turhista valitettu. Haastateltavan mukaan saaristossa asuminen edellytti myös ”-- sellasta määrätynlaista pitkäjänteisyyttä et pitää ymmärtää et tääl ei pääse vartissa joka paikkaan.”²⁴⁵ Saaristossa elämisen realiteettien ymmärtäminen nähtiin tärkeäksi.

Aineistossa näkyi selvästi suopeampi suhtautuminen uusiin asukkaisiin ja Korppooseen yhteisön jäseneksi pääsemisen koettiin helpottuneen. Haasteena nähtiin vuokrattavien asuntojen vähyys, sillä kaikki eivät halunneet suoraan ostaa asuntoa saaristosta. Vaihtoehtoina nähtiin vuokratoiminnan kehittäminen. Kaupungin vuokrakämppiin muuttamiseen liittyi tästä huolimatta tiettyjä ennakoasenteita. Informantin mukaan jotkut ovat käyneet kokeilemassa Korppoossa asumista, mutta joutuneet toteamaan, että pelkkä veneen omistaminen ei tee henkilöstä saaristossa asumiseen sopeutuvaa ihmistyyppiä. Useimmiten kokeilijat majoittuivat kaupungin vuokra-asunnoissa, joissa vaihtuvuuden takia yhteisön jäseneksi pääseminen saattoi olla haasteellista ja lähdettiin ”maitojunalla takaisin”.²⁴⁶ Saaristossa elämisen ymmärtämistä ja sitoutumista edellytettiin asukkailta. Kokeilijoiden ei nähty olevan niin tosissaan saaristossa asumisen suhteen. Pelkkä veneen omistus ei riitä vaan täytyy tietää, miten ulkosaaristossa veneellä liikutaan ja minkälaisella veneellä siellä pärjää. Yhteisön jäsenyys edellytti siis saaristolaisuuteen liitetyn kokemusperäisen tiedon omaamista.

Aineistossa ekokulttuuriperintö välittyi yksilön normien näkökulmasta tietynlaisena sinnikkyys-eetoksena. Saaristossa asujan profiiliin liitettiin monenlaisia odotuksia, jotka myös loivat ulosrajauksia. Saaristolaisen profiiliin liitetty sinnikkyys välittyi pärjäämisenä, saaristoon sitoutumisena, pitkäjänteisyytenä sekä ymmärryksenä saaristossa elämisen erityispiirteistä, joiden ymmärtämisen kautta saaristossa osattiin toimia. Toimeliaisuus oli tavallaan velvoitteena. Kaikkia muualta tulleita ei kelpuutettu yhteisön jäseneksi, koska heidän ei uskottu saaristossa pärjäävä. Pysyvyyden profiilin rajojen sisälle eivät lukeudu

---

²⁴⁵ H2

²⁴⁶ H3.

”kaupungin vuokratalo ihmiset” eivätkä Gyltön ”reppumiehet”. Aineistossa piirrettiin pärjäämisen kategorioilla korppoolaisen normia ja rajaa, mutta samalla ne myös kapeuttivat sitä, keillä nähtiin olevan edellytyksiä elää Korppoossa. Muualla käyminen ja opin saaminen nähtiin tärkeänä, minkä jälkeen voitiin edistää koko yhteisön toimintaa paremmin omalla panoksella.

4.4.3 Maan ja kielen merkitys

Useat saariston normit eli totutut toimintamallit linkittyvät maa- ja vesialueiden omistukseen ja niiden käyttöön. Vaikka monin tavoin muualta alueelle muuttaneiden suhtautumisen koettiin vapautuneen niin haasteita koettiin yhä näillä osa-alueilla. Aineistossa yhtenä selittävä tekijänä nähtiin Gyltön alueen pakkolunastaminen, jolloin siellä pitkään asuneet suvut joutuivat luopumaan alueistaan. David Seamon kirjoittaa *paikan tajusta (place realization)* erityisenä ja perustavanlaatuisena paikan ymmärryksenä ja tuntemisena. Paikan tajun kautta käsitys paikan erityisyydestä ja paikallisuudesta muodostuu.²⁴⁷ Yi-Fi Tuanin mukaan vahva ja syvä paikan taju on esimerkiksi kodissa.²⁴⁸ Pakkolunastuksen myötä pysyvänä nähty paikka, koti, jollain tasolla menetetään.

H1: Se ei oo ollu niinko Korppoot. Et he on ollu varmaa katkeria et sielt on ne maatalot ja ne on pakkolunastettu. Et must tuntuu et korppoolaisil on semmonen tietynlainen katkeruus ollu vaikka siel oli kuitenkin sit alkuperäsi korppoolaisiikin sit aika paljon töissä et ehkä se sit pikku hiljaa muuttu että vaik mä olin tossa pankiski kuus vuotta töissä ja sit ku aattelee et mä oon ollu kirkkovaltuustossa ja koululautakunnassa et kyl tääl niinku kyläläiset ties varmaan et ketä mä oon et ei mua korppoolaisena pidetty.

HA: Joo.

H1: Et en tiedä nyt jos ne näkee mut kyläl ni kaikki ihmiset kysyy et ai sä viel oot täällä. Niin. Et vähän sellanen on ollu et en tiedä mitä sit nykypäivänä ku tänne on tullu paljon näitä uusii nuorii perheitä ja on tän sit eläkeläisiiki muuttanu tänne et mite heidät on vastaanotettu. Must tuntuu et se on tänä päivänä vähän erilaista. Ehkä se vanhempi sukupolvi on jääny pois ni sit tää seuraava sukupolvi ni on ottanu vähä erilailla ihmiset vastaan.

Lainauksessa havainnollistuu aikaisemmin luvussa 4.1. käsittelemäni korppoolaisuuden rajat, joita tässä yhteydessä määritellään maanomistajuuden sekä aiempien sukupolvien siteiden käytäntöjen kautta. Maa-alueiden käyttö määrittää Korppoon rajojen lisäksi toimintaa.

Lainauksessa havainnollistuu informantin kokema muutos suhtautumisessa uusiin asukkaisiin,

²⁴⁷ Seamon 2013, 17–18.

²⁴⁸ Tuan 2006, 16.

nykyisin uusien on helpompi päästä osaksi yhteisöä. Vastaavanlaisia havaintoja on tehty myös Reposaaarella.²⁴⁹

Maa-alueiden ostamista kuvattiin pitkänä prosessina, mitä haastateltava kuvaa ”kuulusteluna”.

”-- Niin oli aikamoinen kuulustelu et me päästiin. Joo piti täyttää niinku tietyt kriteerit että lapset käy niinku jää tänne kouluun esimerkiks ja me halutaan jäädä pysyvästi ja sitten et mä puhun ruotsia ni oli erittäin tärkeä. Ja sit ku ne kriteerit täytti ni sit hän tuli vast näyttämään tämä omistaja tän tontin. Ennen sitä katottiin tommosia metsätontteja tuolla. Joo. Ja sitte hinta oli ihan eri ku jos se ois myyty niinkun kesäpaikaks. Et se oli niinku kolmasosa siitä vaan sen takia et hän halus niinku hänel oli tietty oma visio niinku minkälainen hänen kotiympäristön pitäis olla.”²⁵⁰

Myymisessä oli kriteerit, jotka ostajan tuli täyttää. Vasta tiettyjen perusvaatimusten täytyttyä alettiin näyttämään haastateltavan mukaan parempia tontteja. Saaristossa tonttien myynnin määrittävänä tekijänä ei haastateltavan mukaan ollut mahdollisimman suuri taloudellinen hyöty vaan päämäärä, jollainen Korppoon tulisi myyjän mukaan olla. Ruotsinkielisyys oli haastateltavan mukaan yksi tärkeä kriteeri, mikä ostajan tulee täyttää, jotta tontin ostaminen on mahdollista.

Suomenkielisyys koettiin välillä haastavaksi. ”Meitä suomenkielisiä on aina syrjitty ja syrjitään vieläkin! Esim Korpo Bladet on lähes täysin ruotsinkielinen! Suuriakin tapahtumia ilmoitetaan vain ruotsin kielellä!”²⁵¹ Informantin kokemus eroaa esimerkiksi Siivosen tutkimuksessa tekemistään havainnoista, jossa kielellä ei koettu olevan suurta merkitystä saaristoyhteisön määrittäjänä.²⁵²

Mitä ulommaksi symbolisesti rajattuun saaristoon mennään, sitä vaikeampi sieltä on ulkopuolisten ostaa taloja tai tontteja.²⁵³ Korppoossa maa-alueiden ostamisen lisäksi maan käyttöä rajoitettiin. Aineistossa pohdittiin useaan otteeseen metsästysseuroihin pääsemistä.

”Se on ollu mun mielestä aika huvittavaa ku [nimi] on alkanu metsästämään ja se kuuluu tiettyyn metsästysporukkaan. Ni miten ne miehetkin on sitte siellä [metsästysseuran nimi] ne tekee sillee ja tälle et me ei päästy mukaan sitte sinne mihin.”²⁵⁴ Vastaavanlaisesta kokemuksesta kertoo myös toinen haastateltava: ”Joo kyl se on se maanomistus ja se

²⁴⁹ Ks. Haanpää, Raike & Lindewall 2017.

²⁵⁰ H3.

²⁵¹ KK2.

²⁵² Siivonen 2008, 322.

²⁵³ Siivonen 2008, 318.

²⁵⁴ H1.

alkulähtöisyys niinku täältä on tosi vahva. Et ei oo mitään mahdollisuuksia esimerkiksi päästä mukaan metsästysporukkaan.”²⁵⁵ Kahdessa aikaisemmassa lainauksessa informantit kertoivat haasteista metsästysseuraan pääsemiseen tai siellä toimintaan osallistumiseen liittyen. Joillakin yhteisön jäsenillä on maan omistuksen kautta määrittynyt portinvartijan rooli.

Maan omistuksen lisäksi myös vesialueiden ostaminen oli haastateltavan mukaan vaikeaa.

H3: Ja se tulee kyllä ihan suoraan usein keskusteluissa se ilmi että se on niin kuin että siit ei A tää maanomistaja enää hyödy mitenkään kun hän ei voi myydä lupii ja sit ne saa tosiaan ihan vapaasti kuka vaan tulla. Ja siin on se niinkun se ero tuli silloin ku ennen myyntiin kiinteistöjä jotka oli lohkottu päättilalta ni aina piti jos siin oli jotakin rasitteita esimerkiksi tota niin kalavedet ni nehän siirty myöskin aina sille uudelle lohkotulle kiinteistölle. Silloin ku me ostettiin tämä ni se laki oli muuttunu niin että ei tarvi antaa. Ni mulle ei varmastikkaan annettu sitä vettä et mä voin laittaa sen kaks verkkoo sinne. Vaan mä sit ostan sen ja seki niinku pitkin hampain et joudutaan niinku myymään.

Lainauksesta ilmenee haastateltavan kokemus tontin ostosta. Hänen mukaansa lakimuutoksen myötä tonttiin kuuluvat vesialueet eivät enää siirtyneet automaattisesti uudelle tontin omistajalle vaan ne myytiin erikseen. Haastateltava kertoo vesialueiden ostamisen olleen haasteellista, sillä omistaja olisi halunnut pitää ne itsellään.

Ekokulttuuriperintö linkittyy maan- ja vesialueiden käyttöön ja hallintaan, jota säädellään yhteisön totuttujen mallien mukaisesti. Saaristolaisuuden normit näkyvät maa- ja vesialueiden käytön tavoissa, johon osalliseksi on mahdollista päästä joko maan omistuksen tai pitkien saaristosukulinjojen kautta. Luonnossa oleminen ja siellä toiminen kulttuurista ja maan ja veden omistuksen näkökulmasta neuvottelua siitä mitä saa tehdä ja mitä ei ja kenelle oikeus myönnetään.

---

²⁵⁵ H3.

5 Lopuksi

Tiedostin luonnon keskeisen roolin saaristossa asuville jo ennen aineiston keruuta perehtyessäni saaristokulttuuria koskevaan tutkimuskirjallisuuteen. Aineiston perusteella kävi kuitenkin selväksi, että saaristossa kiinnostavat kohdat ovat hyvin henkilökohtaisia ja jokaisella on hyvin omanlaisensa suhde lähiympäristöön ja yhteisöön. Mikrotasolla, asukkaiden kokemuksissa, muutos havainnollistuu jatkuvan ympäristön seuraamisen kautta. Muutokset saaristoympäristössä konkretisoituvat monella tapaa siellä asuville niin yksin kuin yhdessä. Toisaalta luonto on ja pysyy, kun taas toisaalta vuodenaajat ja lajisto muuttuvat. Yhteistä aineistossa oli kuitenkin luonnon ja rauhan keskeinen rooli asukkaille.

Kahden erilaisen aineiston, haastatteluiden ja kirjoituskeruiden, rinnakkainen käyttö osoittautui parhaaksi tavaksi kuvata tutkimuskohdetta mahdollisimman monipuolisesti. Aineistoissa kerrottiin asioista eri tavoin, mikä rikasti näkökulmaa tutkimuskohteeseen. Kävelyhaastattelu mahdollisti tilanteisten ja ympäristön kanssa vuorovaikutteisesti syntyvien kokemusten tavoittamisen, mikä ei olisi muulla menetelmällä ollut mahdollista. Tutkimuskysymyksen saaristokulttuurin muutokseen liittyvä puoli keskittyi aineiston rajoitteiden takia pääsääntöisesti nykyisyyden ja tulevaisuuden visioiden pohdintaan. Saaristokulttuurin menneisyyden ulottuvuus jäi aineistossa vähemmälle huomiolle. Useampi kävelyhaastattelu olisi mahdollistanut asukkaiden arjen toiminnallisen ja kokemuksellisen ulottuvuuden hahmottamisen vielä monipuolisemmin. Siten ei-inhimillisten toimijoiden ja ympäristön vuorovaikutteisuuden havainnollistaminen kokonaisvaltaisemmin olisi ollut mahdollista.

Aineiston jäsentäminen saaristoon siirtymän, olemisen tavan, elinvoimaisen saariston ja saariston normien teemoihin syntyi pitkän prosessin ja lukuisten aineistoon palaamisen pohjalta. Teemojen avulla aineisto on ollut mahdollista esittää sieltä yhtäläisyyksiä poimien kuitenkin aineistosta olennaisinta, asukkaiden kokemaa saariston ainutkertaisuutta unohtamatta. Korppolaisten saaristolaisuuden aineeton perinne muodostuu suhteessa ympäristöön, jossa eletään. Se ei siis voisi muodostua muualla, sillä se on ainutkertaista oman lähiympäristön- ja yhteisön tuntemista, tutkimista ja oppimista, jossa luonto ja kulttuuri limittyvät. Neuvottelut saariston rajoista sekä saaristolaisuudesta loivat rajanvetoja siihen, millainen saariston asukas korppolainen on. Rajanvetojen kautta muodostettiin yleistä saaristolaisuuden kokemusta, johon kuului pärjääminen saaristossa, luonnon ja perinteisten saaristotaitojen tuntemus ja luonnon arvostus sekä se, että saaristossa osattiin toimia ja liikkua

saaristolaisuuteen kuuluvalla tavalla. Luonto näyttäytyi toiminnan ja kokemuksellisuuden kautta perustavanlaatuisena saariston elämää jäsentävä tekijänä, rakkautena saaristoa kohtaan.

Kulttuuri- ja luonnonperinnön limittymisen myötä niitä tulee käsitellä kiinteästi vuorovaikutuksessa olevana ekokulttuuriperintönä eikä toisistaan erillisinä ulottuvuuksina. Tutkimuksessa havainnollistui se, miten aihetta on lähestyttävä arjen ja arjen kielen kautta ja vasta analyysivaiheessa aineiston havaintojen pohjalta tulevat tutkimuskäsitteet, tässä työssä ekokulttuuriperinnön käsite. Ekokulttuuriperinnön käsite on aineistosta tekemiäni havaintojen yhteinen nimittäjä, jonka kautta määrittelin asukkaiden luonnon- ja kulttuuriperintöä yhdistävää arjen kokemusta.

Kestävä toiminta suhteessa mereen ja laajemmin ympäristöön on välttämätön tulevaisuuden kannalta, niin ihmisten, ei-inhimillisten toimijoiden kuin myös ympäristön näkökulmasta. Saaristolaisten luonnon ja erityisesti meren merkityksestä arjen kokemuksissa myös saariston ulkopuolella asuvat voivat oppia kestävämpää toimintaa suhteessa ”luontoon”. Tutkielmani valotti korppoolaisten arjen kokemuksen avulla tarvetta käsittää kulttuuri- ja luonnonperintö kokonaisvaltaisena ilmiönä. Aiheen parissa riittää vielä kääntämättömiä kiviä. Jatkossa kurssi tulisi kääntää kohti saaristokulttuurin tilanteista ja kokemuksellista luonnetta. Tutkielman perusteella ekokulttuuriperinnön ytimen, kulttuuri- ja luonnonperinnön kokemuksellisen osuuden, tavoittaa parhaiten ympäristössä olemisen kokemuksia tarkastelemalla. Tässä tutkielmassa merta tarkasteltiin pääsääntöisesti rannalta käsin. Tarkastelemalla laajemmin saaristolaisten merellä, ja saaristossa, olemista voitaisiin ymmärtää paremmin merien roolia saaristoyhteisöjen arjessa ja sitä kautta tavoitella kestävämpää tulevaisuutta.

Lähteet

Kaikki internetosoitteet on tarkistettu 10.4.2022.

Tutkimusaineisto

Kirjoituskeruut (Webropol):

Kerätty 27.1.-11.3.2020

K1, K2, K3, K4, K5

Tutkimushaastattelut:

Korppoossa 16.-18.9.2020

H1, H2, H3

Kenttäpäiväkirja:

Korppoossa 14.-18.9.2020.

Verkkosivut

Biosfär: Saaristomeren biosfäärialue <https://biosfar.fi/?lang=fi>

Facebook: Ohje- ja tukikeskus. <https://fi-fi.facebook.com/help>

Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2020: Ihmisten saaristo - Saaristo- ja vesistöalueiden valtakunnallinen kehittämisohjelma vuosille 2020–2023.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-385-5>

Nvivo. <https://www.qsrinternational.com/nvivo-qualitative-data-analysis-software/home/>

Suomen Riistakeskus 2018. Nimillä paiskomista. <https://riista.fi/blogi/nimilla-paiskomista/>

Turun Yliopisto: Saaristomeren tutkimuslaitos <https://sites.utu.fi/seili/>

Visit Korppoo. <https://www.visitkorppoo.com/missa>

Ympäristöministeriö 2018: Suomen meriympäristön tila 2018. Ympäristöministeriö, Helsinki. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/274086>

Åbo Akademi: Saaristoinstituutti <https://www.abo.fi/fi/centret-for-livslangt-larande/skargardsinstitutet-vid-abo-akademi/>

Kansainväliset sopimukset ja lakitekstit

Asetus aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta tehdyn yleissopimuksen voimaansaattamiseksi. Finlex 47/2013 2 § (2003/2013).

<https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2013/20130047#idp2321472>

Laki saariston kehityksen edistämiseksi. Finlex 0494/1981.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1981/19810494>

Maailmanperintösopimus (1987/1972):

http://www.nba.fi/fi/ajankohtaista/kansainvalinen_toiminta/kansainvalisia_sopimuksia/maailmanperintosopimus

Museovirasto: Aineettoman kulttuuriperinnön suojelua koskeva yleissopimus.

<https://www.museovirasto.fi/fi/tietoa-meista/kansainvalinen-toiminta/kansainvalisia-sopimuksia#Aineettomankulttuuriperinnönsuojelutakoskevayleissopimus>

Museovirasto: Unescon kansainväliset kulttuuriperintösopimukset.

<https://www.museovirasto.fi/fi/tietoa-meista/kansainvalinen-toiminta/kansainvalisia-sopimuksia>

Unesco: Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage.

1972. <https://whc.unesco.org/archive/convention-en.pdf>

Unesco: World Heritage Convention - The criteria for selection.

<https://whc.unesco.org/en/criteria/>

Valtioneuvoston asetus kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä tehdystä

Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksesta. Finlex 50/2018.

<https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2018/20180050>

Valtioneuvoston asetus saaristokunnista ja muiden kuntien saaristo-osista, joihin sovelletaan saaristokuntaa koskevia säännöksiä. Finlex 1089/2016.

<https://finlex.fi/fi/laki/smur/2016/20161089>

Valtioneuvoston asetus MMM/2019/130.

<https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f8066d6b9>

Tutkimuskirjallisuus

Anttonen, Pertti 2009: Kulttuurin, perinteen ja perinnön kysymyksiä. *Elore* 16, no. 1.

<https://journal.fi/elore/article/view/78777/39678>

Amit, Veret 2000: *New Approaches to Migration Transnational Communities and the Transformation of Home*. Routledge, London.

Asunmaa, Pentti 1996: Kunnan yhteistyön rajattomat ulottuvuudet. Teoksessa *Riittääkö kunnille yhteistyö vai tarvitaanko liitoksia? Kunnallista yhteistyötä kokemusten valossa*.

Toimittanut Markku Houni. Suomen Kuntaliitto, Helsinki.

Bamberg, Jaakko 2017: Kävelyhaastattelu. Teoksessa *Tutkimushaastattelun käsikirja*. Toimittaneet Johanna Ruusuvoori, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen. Vastapaino, Tampere.

Björkholm, Johanna 2011: *Immateriellt kulturarv som begrepp och process: folkloristiska perspektiv på kulturarv i Finlands svenskbygder med folkmusik som exempel*. Åbo Akademis förlag, Åbo.

Cresswell, Tim 2004. *Place. A short introduction*. Blackwell, Malden, MA.

Crutzen, Paul J. & Eugene F. Stoermer 2000: The "Anthropocene". *IGBP Newsletter* 41, 17–18.

Ehrman, Göran 1989: *Västra Korpo fiskargille 1909-1989: 80-års historik*. Västra Korpo fiskargille, Korpo.

Frigren, Pirta 2016: *Kotisatamassa: merimiesten vaimot, naisten toimijuus ja perheiden toimeentuloehdot 1800-luvun suomalaisessa rannikkokaupungissa*. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.

Gillis, John R. 2013: The Blue Humanities. In studying the sea, we are returning to our beginning. *Humanities* 34, no. 3. <https://www.neh.gov/humanities/2013/mayjune/feature/the-blue-humanities>

- Haanpää, Riina 2013 Väkivalta ja uho tai hyvyys. Mielekäs tulkinta kertojan muistissa. Teoksessa *Mitä on kulttuuriperintö?* Toimittaneet Outi Tuomi-Nikula, Riina Haanpää & Aura Kivilaakso. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 192–213.
- Haanpää, Riina, Raike, Eeva & Lindewall, Kaisa 2017: *Kertomusten Reposaaari*. Satakunnan Historiallinen Seura, Harjavalta.
- Haapala, Arto & Oksanen, Markku 2000: *Arvot ja luonnon arvottaminen*. Gaudeamus, Helsinki.
- Hankonen, Ilona 2021: *Ihmisiä metsässä. Luonto kulttuuriympäristökysymyksenä*. Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura, Turku.
- Harrison, Rodney 2013: *Heritage. Critical Approaches*. Taylor & Francis Group, London.
- Harrison, Rodney 2015: Beyond “Natural” and “Cultural” Heritage: Toward an Ontological Politics of Heritage in the Age of Anthropocene. *Heritage and Society* 8 no. 1, 24–42.
- Hawkes, Jon. 2001: *The Fourth Pillar of Sustainability: Culture’s Essential Role in Public Planning*. Common Ground Publishing, Melbourne, Australia.
- Hermeneuttinen analyysi. Jyväskylän Yliopiston Koppa.
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/hermeneuttinen-analyysi>
- Hirvi, Laura & Snellman, Hanna 2012: *Where Is the Field?* Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. Web.
https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/29750/9789522227621_where_is_the_field.pdf?sequence=1
- Holmström, Bengt 1987: *Korpo idrottsklubb: 50 års historik: 1937–1987*. Korpo idrottsklubb, Korpo.
- Hopeavuo, Henriika 2020: Purjehtijan suhde veneeseen ja sen ympäristöön. Teoksessa *Muutoksen tyrskyt ja kotirannan mainingit: kulttuurisia näkökulmia merentutkimukseen*. Toimittaneet Jaana Kouri, Tuomas Räsänen & Niina Tynkkynen. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 103–127.
- Horelli, Liisa 1982: *Ympäristöpsykologia*. Weilin + Göös, Espoo.

- Huttunen, Laura 2010: Tiheä kontekstointi: Haastattelu osana etnografista tutkimusta. Teoksessa *Haastattelun analyysi*. Toimittaneet Johanna Ruusuvuori, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen. Vastapaino, Tampere, 39–63.
- Huuskonen, Riikka 2020: ”Suomenlinnasta on niin helposti se semmonen vähän siloteltu, pilttoreski kuva, niin itse asiassa Suokki ei oo sitä.” Tutkimus Suomenlinnan asukasyhteisön paikkasuhteista ja kulttuuriperinnöstä. Pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020101283732>
- Hyvärinen, Matti 2017: Haastattelun maailma. Teoksessa *Tutkimushaastattelun käsikirja*. Toimittaneet Johanna Ruusuvuori, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen. Vastapaino, Tampere, 9–38.
- Hänninen, Sakari, Karjalainen, Jouko & Lahti, Tuukka 2015: *Toinen tieto. Kirjoituksia huono-osaisuuden tunnistamisesta*. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, Helsinki.
- Ingold, Tim 2000: *The Perception of the Environment: Essays in Livelihood, Dwelling and Skill*. Routledge, London.
- Ingold, Tim & Lee Vergunst, Jo 2008: *Ways of Walking: Ethnography and Practice on Foot*. Aldershot, Ashgate.
- Juhila, Kirsi: Teemoittelu. Teoksessa *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Toimittanut Jaana Vuori. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto, Tampere.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>
- Kalela, Jorma 2012: *Making history: the historian and uses of the past*. Palgrave McMillan, Basingstoke.
- Karjalainen, Pauli Tapani 2004: Ympäristö ulkoa ja sisältä: Geografiasta geobiografiaan. Teoksessa *Paikan heijastuksia. Ihmisen ympäristösuhteen tutkimus ja representaation käsite*. Toimittanut Raine Mäntysalo. Ympäristöalan julkaisuja, Oulun yliopisto. Atena Kustannus, Jyväskylä.
- Keravuori, Kirsi 2017: *Saaristolaisia: elämä, arki ja vanhemmuus laivuriperheen kirjeenvaihdossa*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Keravuori, Kirsi 2020: Merihistorian maallisia ulottuvuuksia. Teoksessa *Muutoksen tyrskyt ja kotirannan mainingit: kulttuurisia näkökulmia merentutkimukseen*. Toimittaneet Jaana Kouri, Tuomas Räsänen & Niina Tynkkynen. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 23–49.

Kiiski Kataja, Elina 2016: *Megatrendit 2016. Tulevaisuus tapahtuu nyt*. Sitra, Helsinki.

Kosenius, Anna-Kaisa 2010: Ihminen ja Itämeren arvo. Teoksessa *Itämeren tulevaisuus*. Toimittaneet Saara Bäck, Markku Ollikainen, Erik Bonsdorff, Annukka Eriksson, Eeva-Liisa Hallanaro, Sakari Kuikka, Markku Viitasalo & Mari Walls. Gaudeamus, Helsinki, 12–22.

Kouri, Jaana 2017: *Vesi kuljettaa ääntä: Autoetnografinen tutkimus Lypyrin kylän historiantuottamisesta*. Turun yliopisto.

Kouri, Jaana & Räsänen, Tuomas & Tynkkynen, Niina 2020: *Muutoksen tyrskyt ja kotirannan mainingit: kulttuurisia näkökulmia merentutkimukseen*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

KvaliMOTV. Teemoittelu. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html

Kuula, Arja & Tiitinen, Sanni 2010: Eettiset kysymykset ja haastattelujen jatkokäyttö. Teoksessa *Haastattelun analyysi*. Toimittaneet Johanna Ruusuvaori, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen. Vastapaino, Tampere, 446–459.

Laakkonen, Simo 2020: Näkökulmia kulttuuriseen merentutkimukseen. Teoksessa *Muutoksen tyrskyt ja kotirannan mainingit: kulttuurisia näkökulmia merentutkimukseen*. Toimittaneet Jaana Kouri, Tuomas Räsänen & Niina Tynkkynen. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 261–292.

Laine, Silja 2020: Sää, meri ja vuodenaajat Eva Christina Lindströmin muistikirjassa 1859–1893. *Muutoksen tyrskyt ja kotirannan mainingit: kulttuurisia näkökulmia merentutkimukseen*. Toimittaneet Jaana Kouri, Tuomas Räsänen & Niina Tynkkynen. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 207–230.

Latour, Bruno 2013: *An Inquiry into Modes of Existence: An Anthropology of the Moderns*. Harvard, Cambridge.

Latva, Otto 2021: Ihmisten muuttunut suhde merieläimiin. Teoksessa *Lähestyvä horisontti - Tähystyksiä meren ja ihmisen suhteisiin*. Toimittanut Sari Mäenpää. Forum Marinum, Raisio, 18–60.

- Latvala-Harvilahti 2020: Elävä merisuhde suomenlinalaisten muistoissa, arjessa ja tulevaisuuskuivissa. Teoksessa *Muutoksen tyrskyt ja kotirannan mainingit: kulttuurisia näkökulmia merentutkimukseen*. Toimittaneet Jaana Kouri, Tuomas Räsänen & Niina Tynkkynen. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 231–260.
- Laurén, Kirsi 2006: *Suo - sisulla ja sydämellä: suomalaisten suokokemukset ja -kertomukset kulttuurisen luontosuhteen ilmentäjinä*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- Lettinen, Eva 2004: *Saaristolaisen kokemus omasta kulttuuristaan. Eläminen merestä ja meren kanssa*. Turun yliopisto, Turku.
- Lorimer, J. 2007: Nonhuman Charisma. *Environment and Planning D: Society and Space* 25 no. 5, 911–932. <https://doi.org/10.1068/d71j>
- Menetelmäpolkuja humanisteille – Jyväskylän Yliopiston Koppa.
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/kirjasto/kirjastotuutori/aihehaku-tutkimusprosessissa/menetelmatietoa-ja-palveluja>
- Michelsson, Kurt V. 2014: *Korpo kyrklandet*. Korpo Hembygdsförening, Pargas.
- Myrberg, Kai & Leppäranta, Matti 2019: *Itämeri ja ihminen*. Tammi, Helsinki.
- Mäenpää, Sari 2021: Johdanto. Teoksessa *Lähestyvä horisontti - Tähytystyksiä meren ja ihmisen suhteisiin*. Toimittanut Sari Mäenpää. Forum Marinum, Raisio, 8–17.
- Mäkinen, Minna 2013: Paikallisuus, yhteisöllisyys ja muuttuvat kuntarajat. Esimerkkinä Jyväskylän ja Säynätsalon kuntaliitos. Teoksessa *Yhteisöllisyyden perintö. Tutkimuksia yhteisöistä eri vuosisadoilla*. Toimittaneet Jari Eilola & Laura-Kristiina Moilanen. Historiallinen arkisto 139. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 281–308.
- Mäkinen, Minna & Wilmi, Jorma 2016: Kuntaliitos arjen kokemuksina ja niistä kumpuavina mielikuvina. Teoksessa *Kunnat, rajat, kulttuuri: muutokokemuksia*. Toimittanut Sulevi Riukulehto. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 207–233.
- Nikander, Pirjo 2010: Laadullisten aineistojen litterointi, kääntäminen ja validiteetti. Teoksessa *Haastattelun analyysi*. Toimittaneet Johanna Ruusuvuori, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen. Vastapaino, Tampere, 432–445.

- Oppermann, Serpil 2019: *Storied Seas and Living Metaphors in the Blue Humanities*. *Configurations* 27 no. 4, 443–461.
- Pakola, Johanna 2019: *Gyltön linnake – Kallioluolia Korppoossa*. Merimaanikko, Raisio.
- Peltonen, Ulla-Maija 2003: *Muistin paikat: vuoden 1918 sisällissodan muistamisesta ja unohtamisesta*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- Pratchett, Lawrence 2004: Local Autonomy, Local Democracy and the ‘New Localism’. *Political Studies* 52 no. 2, 358–375.
- Pälikkö, Marja 2014: Korppoon rantayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi. Paraisten kaupunki.
- Pöysä, Jyrki: Kirjoituskutsut. Teoksessa *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Toimittanut Jaana Vuori. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto, Tampere.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>
- Raatikainen, Panu 2004: *Ihmistieteet ja filosofia*. Gaudeamus, Helsinki.
- Rinne, Jenni, Kajander, Anna & Haanpää, Riina: *Affektit ja tunteet kulttuurien tutkimuksessa*. Suomen kansatieteilijöiden yhdistys Ethnos ry, Helsinki.
- Ronström, Owe 2016: *Öar och öighet: intoduktion till östudier*. Carlssons, Stockholm.
- Roudavski, Stanislav & Rutten, Julian 2020: Towards More-Than-Human Heritage: Arboreal Habitats as a Challenge for Heritage Preservation. *Built heritage* 4.1, 1–17. <https://built-heritage.springeropen.com/track/pdf/10.1186/s43238-020-00003-9>
- Ruusuvuori, Johanna 2010: Litteroijan muistilista. Teoksessa *Haastattelun analyysi*. Toimittaneet Johanna Ruusuvuori, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen. Vastapaino, Tampere, 424–431.
- Ruusuvuori, Johanna & Nikander, Pirjo 2010: Haastatteluaineiston litterointi. Teoksessa *Haastattelun analyysi*. Toimittaneet Johanna Ruusuvuori, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen. Vastapaino, Tampere.
- Ruusuvuori, Johanna, Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti 2010: *Haastattelun analyysi*. Vastapaino, Tampere.

- Salmi, Hannu 2001: Menneisyyskokemuksesta hyödykkeisiin - historiakulttuurin muodot. Teoksessa *Jokapäiväinen historia*. Toimittaneet Jorma Kalela & Ilari Lindroos. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- Salo, Ulla-Maija 2015: Simalabim, sisällönanalyysi ja koodaamisen haasteet. Teoksessa *Umpikujasta oivallukseen*. Toimittaneet Sanna Aaltonen & Riitta Högbacka. Tampere University Press, Tampere.
- Salo, Eveliina & Huttunen, Maija 2019: Korppoo ja Korpoström, arkeologinen vedenalaisinventointi ja tunnettujen kohteiden tarkastus. Nordic Maritime Group.
- Schafer, Murray R. 1997: *The Tuning of the World*. Knopf.
- Seamon, David 2013: Place Attachment and Phenomenology. The Synergistic Dynamism of Place. Teoksessa *Place Attachment: Advances in Theory, Methods and Applications*. Toimittaneet Manzo, Lynne C.; Devine-Wright, Patrick. Routledge, Abingdon, 11–22.
- Seyfert, Robert 2012: Beyond Personal Feelings and Collective Emotions: Toward a Theory of Social Affect. *Theory, culture & society* 29.6, 27–46.
- Siivonen, Katriina 2007: The Right to Stand Outside of Cultural Heritage. A Condition for Sustainable Cultural Development. *Ethnologia Fennica* 34, 6–19.
- Siivonen, Katriina 2008: *Saaristoidentiteetit merkkien virtoina. Varsinaissuomalainen arki ja aluekehitystyö globalisaation murroksessa*. Akateeminen väitöskirja. Kansantieteellinen arkisto 51. Suomen muinaismuistoyhdistys.
- Siivonen, Katriina & Kouri, Jaana 2020: Tulevaisuusperintö ihmisen kestävän merellisen luontosuhteen perustana. Teoksessa *Muutoksen tyrskyt ja kotirannan mainingit: kulttuurisia näkökulmia merentutkimukseen*. Toimittaneet Jaana Kouri, Tuomas Räsänen & Niina Tynkkynen. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 76–100.
- Sivula, Anna 2015: Tilaushistoria identiteettityönä ja kulttuuriperintöprosessina. Paikallisen historiapolitiikan tarkastelua. *Kulttuuripolitiikan tutkimuksen vuosikirja*, 56–69.
- Sluka, Jeffrey A. & Robben, Antonius C.G.M. 2007: Fieldwork in Cultural Anthropology: An Introduction. Teoksessa *Ethnographic Fieldwork: An Anthropological Reader*. Toimittaneet Antonius C.G.M. Robben & Jeffrey A. Sluka. Backwell, Oxford, 1–28.
- Smith, Laurajane 2006: *Uses of Heritage*. Routledge, New York

- Smulter, Johan & Sahlgren, Klaus A. 1994: *Korpo genom tiderna : en historik*. Korpo kommun, Korpo.
- Spinoza, Baruch (Benedictus) 2020 (1677): *Etiikka*. Gaudeamus, Helsinki.
- Suominen, Jaakko 2016: Helposti ja halvalla? Nettikyselyt kyselyaineiston kokoamisessa. Teoksessa *Kirjoittamalla kerrotut*. Toimittaneet Pirjo Korhokangas, Pia Olsson, Helena Ruotsala & Anna-Maria Åström. Kansatieteelliset kyselyt tiedon lähteinä. Ethnos, Helsinki.
- Tolvanen, Mika & Laakkonen, Simo 2018: Kohti vedenpinnan alaista humanistista maisemaa: moniaistinen sukellus Itämereen. Teoksessa *Ajatteleva maisema*. Toimittaneet Riina Haanpää & Simo Laakkonen. *Elore* 26 no. 1, 50–57. Saatavissa: <https://doi.org/10.30666/elore.72814>
- Tuan, Yi-Fu 2006: Paikan taju: aika, paikka ja minuus. Teoksessa *Paikka. Eletty, kuviteltu ja kerrottu*. Kalevalaseuran vuosikirja 85. Toimittaneet Seppo Knuutila, Pekka Laaksonen, Ulla Piela. SKS, Helsinki, 15–30.
- Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi 2018: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (uud. laitos). Tammi, Helsinki.
- Tuomi-Nikula, Outi, Haanpää, Riina & Kivilaakso, Aura 2013: Kulttuuriperintökysymysten jäljillä. Teoksessa *Mitä on kulttuuriperintö?* Toimittaneet Outi Tuomi-Nikula, Riina Haanpää & Aura Kivilaakso. Tietolipas 243, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 12–27.
- Turun Yliopisto – HumBio. Kadonneet, uhanalaiset ja saapuneet lajit – Ihmisten suhde Itämeren muuttuvaan biodiversiteettiin (HumBio). <https://sites.utu.fi/humbio/>
- Tynkkynen, Niina 2017: The pollution of the Baltic Sea. A mirror image of modernization. Teoksessa *Water in social imagination. From technological optimism to contemporary environmentalism*. Toimittaneet Jane Costlow, Yrjö Halla & Arja Rosendahl. Brill Rodopi, Leiden, 167–192.
- Vahtikari, Tanja 2017: *Valuing World Heritage Cities*. Routledge, London.
- Valkonen, Jarno 2005: Saamelainen luontosuhde. Käytännölliset ja kertomukselliset ulottuvuudet. *Kulttuurintutkimus* 22, no. 4, 15–26.
- Valkonen, Jarno 2010: Ympäristösosiologinen luonto. Teoksessa *Ympäristösosiologia*. Toimittanut Jarno Valkonen. WSOYpro, Helsinki, 29–50.

Vannini, Phillip 2009: Material Culture and Technoculture as Interaction. Teoksessa *Material Culture and Technology in Everyday Life. Ethnographic Approaches*. Toimittanut Phillip Vannini. *Interactions in Communications and Culture* 25. New York, 73–85.

Vikman, Noora 2007: *Eletty ääniympäristö: pohjoisitalialaisen Cembran kylän kuulokulmat muutoksessa*. Tampere University Press, Tampere.

West, Susie 2010: Introduction. Teoksessa *Understanding heritage in practice*. Toimittanut Susie West. Manchester University Press, Manchester and New York.

White, Richard 2004: From Wilderness to Hybrid Landscapes: The cultural Turn in Environmental History. *The Historian* 66 no. 3, 557–564.

Liitteet

Liite 1 Elämää Korppoossa -kirjoituskeruu

Elämää Korppoossa Tervetuloa vastaamaan kirjoituskeruuseen!

Tällä kirjoituskeruulla kerään aineistoa Korppoossa asuvien arjesta, saaristossa asumisen merkityksestä sekä sen erityispiirteistä. Olen kiinnostunut siitä millaiset asiat vaikuttavat saaristossa elämiseen nyt ja tulevaisuudessa. Käsittelen aihetta yhteisön ja kestävän kehityksen näkökulmasta. Aineiston pohjalta valmistuu kulttuuriperinnön tutkimuksen oppiaineen pro gradu -tutkielma Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelmassa.

Kerättyä aineistoa käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti ja ainoastaan tutkimustarkoituksessa. Tulokset julkaistaan siten, ettei yksittäinen vastaaja ole niistä tunnistettavissa. Aineisto arkistoidaan myöhempää tutkimus- ja opetuskäyttöä varten Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelman kokoelmiin. Mikäli annat yhteystietosi myöhempien haastattelujen varalta ne hävitetään tämän tutkimuksen jälkeen.

Kyselyyn vastaamiseen kuluu noin 20-30 minuuttia. Tähdellä (*) merkityt kysymykset ovat pakollisia.

Kirjoituksesi voit lähettää vaihtoehtoisesti myös sähköpostitse osoitteeseen asmafr@utu.fi tai postitse osoitteeseen Asta Frangen / Elämää Korppoossa Turun yliopisto

Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma PL124
28101 Pori

Mikäli sinulla on kysyttävää ole rohkeasti yhteydessä sähköpostitse osoitteeseen asmafr@utu.fi

Osallistuessasi tutkimukseen annat suostumuksesi tietojesi käsittelyyn, tallentamiseen ja hyödyntämiseen tutkimuskäytössä.

Tutkimusta koskevan tietosuojailmoituksen pääset lukemaan **tästä**.

Asta Frangen

asmafr@utu.fi

1. Kirjoita vapaasti elämästä Korppoossa. Voit pohtia aihetta käyttäen apunasi seuraavia kysymyksiä sekä kirjoittaa myös muista itsellesi tärkeistä aiheista.

- Millaiset asiat ovat saaneet sinut muuttamaan Korppooseen tai pysymään Korppoossa? -Voisitko kuvitella asuvasi muualla, miksi?
- Millaista elämä on Korppoossa? Jos olet asunut Korppoossa pidempään voit myös pohtia, miten elämä Korppoossa on muuttunut.
- Mitkä tekijät ovat tärkeitä tai vaikuttavat arkeen saaristossa? Ovatko ne jotenkin muuttuneet tai uskotko että ne tulevat muuttumaan? Mitä ajatuksia se sinussa herättää?
- Millainen on Korppoo paikkana asua? Onko se jollain tavalla erityinen?
- Ketkä tai mitkä ovat mielestäsi saariston asukkaita?
- Millaiset asiat ovat sinulle elämässä tärkeitä? Liittyykö asuminen saaristossa jotenkin niihin?
- Millaisia tulevaisuuden suunnitelmia tai toiveita sinulla on ja mitä haasteita tai mahdollisuuksia tulevaan liittyy?

2. Ammatti tai/ja koulutus

3. Syntymävuosi

4. Korppoossa-asumisaika *

0-2 vuotta

3-5 vuotta

6-10 vuotta

11 vuotta tai enemmän En halua kertoa

5. Kirjoituskeruun lisäksi kerään aineistoa mahdollisesti myös tekemällä haastatteluja. Jätähän yhteistietosi ohessa olevaan kenttään, mikäli sinuun saa olla myöhemmin yhteydessä haastattelujen merkeissä.

Etunimi

Sukunimi

Matkapuhelin

Sähköposti

Liite 2 Teemahaastattelun runko

Korppoo paikkana

Korppoon asukkaat

Saaristolaisuus

Luonto

Turismi

Saariston tulevaisuus

Yrittäjyys

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus